Avionul X—114 al firmei vest-germane RFB cîntăreşte 1350 kg. şi poate să transporte, razant cu valurile mării, la o viteză de 100 km/oră, şase pasageri de-a lungul a nu mai puţin de 2000 de km.

de-a lungul unei părţi mai mari sau mai mici din anvergură.

Utilizarea unui asemenea sistem era întîlnită şi pînă atunci destul de des — în scopul îmbunătăţirii portanţei la viteze mici — în speţă „pentru suflajul" (adică activarea) voleţilor de hipersustentaţie. Dar nu se foloseau decît cîteva procente de aer comprimat (deci relativ rece) prelevat din debitul compresorului turboreactorului, obţinîndu-se astfel, la viteza minimă, o bonificaţie de 10—20 km pe oră.

Soluţia completă „Jet Wing" constă în instalarea în partea din faţă a fuselajului a unui turboreactor de 1000 kg. tracţiune, cu dublu flux, alimentat de o priză de admisie frontală. Gazele calde (care reprezintă în jur de o treime din energia propulsivă disponibilă) sînt canalizate cu ajutorul unei tubulaturi de titan spre extradosul (partea de deasupra) aripii, unde sînt ejectate prin nişte duze de secţiune dreptunghiulară. Eficacitatea voleţilor de portanţă este puternic augmentată de efectul Coandă, care permite curentului de aer să se „lipească" de perete şi deci să fie deviat în jos cînd voleţii sînt bracaţi.

Principalul avantaj al „aripii propulsive" se traduce în aportul de portanţă adus (în special) la decolare şi aterizare şi deci reducerea considerabilă a vitezei necesare în aceste faze de zbor.

Alt avantaj: un nivel de zgomot scăzut, ceea ce-i face loc pe cele mai pretenţioase aeroporturi din lume. Să nu uităm că una din mărcile performante ale acestui sfîrşit de mileniu — Concorde — nu are autorizaţie de aterizare pe unele aeroporturi din S.U.A. din cauza depăşirii barierei de zgomot admisibil. Desigur, un motiv foarte serios, cînd nu e doar un pretext care ascunde dorinţa de protejare a firmelor autohtone contra concurenţei.

WINGLET-ul — O EFICIENTĂ „COCHETĂRIE" AERODINAMICĂ

Se ştie că portanţa unei aripi este creată prin acţiunea concertată a depresiunii exercitată pe extrados şi asupra presiunii de pe intrados (faţa de dedesubt a aripii). Ca urmare, la extremitatea aripii, aerul tinde să se scurgă de pe intrados pe extrados, ceea ce dă naştere unei mişcări turbionare, materializate în aşa-numitele „turbioane marginale". Aceste turbioane, în formă de cornet elicoidal, disipă în atmosferă o cantitate de energie, pierdere corespunzătoare apariţiei unui supliment de rezistenţă la înaintare, aşa-zisa „rezistenţă indusă". Lesne de înţeles că reducerea efectelor nocive ale turbioanelor marginale conduce la un bilanţ energetic mai economic. Este tocmai ideea de la care s-a pornit în inventarea „winglet"-urilor. Practic s-a plecat de la prelungirea extremităţilor aripii, întoarse în sus ca nişte palete (imitînd într-un fel vîrfurile aripilor păsărilor), avînd drept scop împiedicarea dezvoltării turbioanelor marginale. Dar

aceste „palete" provoacă şi ele o rezistenţă care anulează beneficiul extras prin montarea lor. Bilanţul ar fi deci nul şi uneori chiar negativ. Problema a fost studiată îndelung în tunelele aerodinamice, unde s-a trecut de la „palete" plane la „palete" profilate în secţiune; acestea sînt de fapt „winglet"-urile, care au fost în continuare experimentate şi perfecţionate, iar eficienţa lor creşcută.

În zbor de croazieră, winglet-urile îşi pierd interesul dar la decolare şi pe panta de urcare la plafon — cînd aripa funcţionează la coeficienţi de portanţă ridicaţi — folosirea lor are drept rezultat creşterea considerabilă a masei decolabile.

Primul avion dotat cu această „cochetărie" aerodinamică a fost ARAVA, un mic bimotor de transport, de construcţie israeliană. Al doilea — un bimotor de afaceri, proiectat de firma Learjet, botezat „Longhorn" (corn lung), după numele unei rase de vaci care se bucură de asemenea podoabe. Avioanele „Learjet", zburînd foarte sus (mai mult de 15000 m.), evoluează în atmosferă rarefiată, deci la coeficienţi de portanţă ridicaţi, de unde eficienţa winglet-urilor. Şi alte aparate — unele militare — au fost echipate cu acelaşi dispozitiv, ceea ce ne sugerează că el a dobîndit „drept de cetate" în domeniul construcţiilor aeronautice. Rezultatul? Economie de combustibil, în special la aeronavele cu croazieră la mare sau foarte mare altitudine.

AVIONUL-VAPOR

Tot în aerodinamică se cunoaşte că portanţa unui vehicul zburător creşte de îndată ce el pluteşte paralel cu solul, adică dacă evoluţia este un razmot*. Acest benefic „efect de suprafaţă" este exploatat de o firmă vest-germană care a conceput şi fabricat un aparat, „Aerofoil Boat", capabil să acţioneze fie ca avion normal — caz în care poate să evolueze la orice înălţime, în măsura în care îi permite motorul, fie ca vehicul cu „efect de suprafaţă", adică razant cu oglinda unui lac sau a oceanului, ocazie cu care beneficiază — aşa cum am arătat — de o portanţă suplimentara şi deci de o economie de putere propulsivă.

„Aerofoil Boat" este un avion operaţional capabil de o economie superioară tuturor aeroglisoarelor existente, păstrînd, în acelaşi timp, disponibilitatea de a se ridica ori de cîte ori este necesar (ca să ocolească, de exemplu, un pod sau alte obstacole artificiale sau naturale). El cîntăreşte 1350 kg. şi poate transporta 6 pasageri la o viteză de 150 km pe oră, cu un motor de 200 CP, care antrenează o elice carenată (în scopul ameliorării randamentului şi al scăderii nivelului zgomotului.). În regimul economic de 100 km pe oră, razant cu valurile, aparatul are o autonomie de 2000 km.

Sînt prefigurate trei aspecte de exploatare optimă: transportul rapid al mărfurilor cu variante de tip cargo; transportul rapid al pasagerilor pe lacuri şi rîuri; supravegherea operaţiilor maritime şi lupta anti-submarin. Avionul intervine mai repede decît un aeroglisor, este mai economic decît o aeronavă clasică şi se aşează pe apă fără probleme.

Eugen ŞERBĂNESCU

* Razmot — zbor la foarte joasă altitudine, 1—2 m de sol.

CRISTALE

Mai uşor se răstălmăcesc vorbele decît faptele.

Cel mai apropiat refugiu se găseşte chiar în sufletul nostru; cel mai teribil naufragiu tot acolo.

Trece mai uşor iubirea care a durat mai mult.

Aparenţele sînt mai seducătoare decît adevărul.

O ştiinţă este cu atît mai viguroasă cu cît îşi pune mai multe întrebări.

Pe lîngă cei nehotărîţi viaţa aleargă prea repede.

Ca să deosebim binele de rău, trebuie să ne folosim de aceeaşi măsură.

Nu întotdeauna un lucru prost exprimat este şi prost gîndit, dar întotdeauna un lucru bine exprimat este şi bine gîndit.

Aforismul, un adevăr împăcat cu răstignirea.

Principala carenţă a iubirii este lipsa memoriei.

Dintre toţi cerbii a intrat în legendă numai cel ce purta o stea în frunte.

Şi mediocritatea are un ţel: contestarea valorii.

Cu cît o modă se respectă mai mult, cu atît trece mai repede.

Sfaturile folosesc numai celui înţelept.

Decît o adunare de guralivi, mai bine una de taciturni.

Lenea este deosebit de activă... în scuze!

De multe ori, lucrurile care nu se văd de la început nu se văd nici mai tîrziu.

Cu cît o greşeală e mai mică cu atît e mai greu de explicat.

Iubirea sfîrşeşte odată cu ultima concesie.

Cultura se comportă aidoma unei specii: îşi asumă numai acele cunoştinţe care îi asigură perenitatea.

Şi amintirile trebuie scuturate din cînd în cînd de colbul uitării.

Cînd gloria încununează pe învins este neobişnuit de mare.

Narcis GIURGIU

— Ce zici, bade, ţi-a plăcut conferinţa mea despre agricultură?

— O zi cu ploaie ar fi fost mai folositoare...

Un cetăţean dă telefon la atelierul de reparat frigidere:

— Alo, atelierul de reparat frigidere?

— Da, ce doriţi, vă rog?

— Am un frigider şi nu îngheaţă de loc! Aţi putea veni să vedeţi despre ce este vorba?

— Pentru un moment nu avem timp.

— Atunci, ce mă sfătuiţi să fac?

— Încercaţi şi puneţi pe el comprese reci!

— Maşina de spălat pe care o vedeţi, spune vînzătorul, este complet automatizată. O va putea pune în funcţiune chiar copilul dv.

— Nu, mulţumesc. În cazul acesta renunţ, vă rog să-mi arătaţi alt model.

— Cunoşti teoria relativităţii?

— Relativ, tovarăşe profesor!

Un bărbat intră într-o ceasornicărie însoţit de ciinele său şi zice:

— Vi l-am adus pe Medor.

Ceasornicarul ridică nasul, aiurit, din lentilele sale şi răspunde:

— Ce să fac cu ciinele dumneavoastră Medor?

— Să stabiliţi ce are, vă rog. Se opreşte din cinci în cinci minute!

— Tată, este adevărat că omul se trage din maimuţă?

— Bineînţeles! Toată lumea ştie asta.

— Şi care a fost primul om care şi-a dat seama că nu mai este maimuţă?

Culese şi prelucrate de Dumitru Vasi-Şoimoşanu

SECOLUL AUTOMOBILULUI SE ÎNCHEIE ÎN ANUL 2000?

O întrebare revine: care va fi soarta automobilului în deceniile următoare, ţinînd seama de estimările prea puţin optimiste ale rezervelor mondiale de petrol? Răspunsurile sînt uneori contradictorii, dar numai aparent, căci opinia generală a specialiştilor este că acest vehicul care defineşte civilizaţia actualului secol nu numai că nu va dispărea, dar va lua şi o mai mare dezvoltare.

Şi iarăşi se iveşte o întrebare: dacă petrolul va fi din ce în ce mai scăzut cantitativ, cu ce vor putea fi alimentate motoarele? Cursa pentru rezolvarea acestei probleme a început încă din deceniul trecut, dar se pare că ea nu se va încheia nici după anul 2000. Se caută deci alternative în primul rînd la motoarele cu explozie care propulsează milioane de automobile zilnic pe întreaga planetă, devorînd nesăţioase cantităţi fantastice de combustibil. Deocamdată, după expresia unuia dintre cei mai cunoscuţi experţi ai Institutului francez al petrolului, M. Eyzat, nu există încă acel glob de cristal care să posede proprietatea magică de a ghici viitorul şi nimeni nu este sigur de ceva. Căutările care se fac şi s-au făcut sînt axate pe ameliorarea randamentelor motoarelor clasice, ţintind modificări şi modernizări cu caracter paleativ, dacă trebuie să apelăm la terminologia medicală, voracitatea în materie de consum a acestora nefiind decît în mică măsură potolită. Căci trebuie să punem în balanţă nu numai limuzinele, ci şi tracţiunea grea, cea a autotrenurilor, mastodonţilor pe roţi care aglomerează autostrăzile sorbind fără încetare motorină.

O alternativă la motoarele clasice este propusă cea a turbinelor, bine cunoscute în aviaţie. Interesant este că ideea adaptării

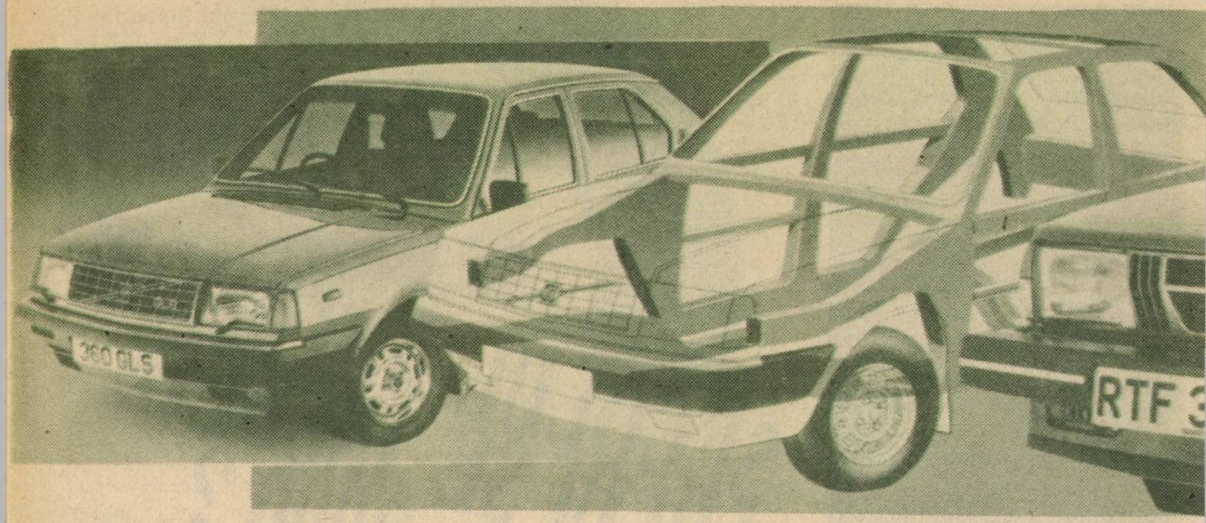

acestora la propulsia autovehiculelor nu a venit din partea constructorilor de limuzine, ca efect al penuriei de hidrocarburi, ci ca un ecou al legislațiilor de apărare a mediului ambiant adoptate treptat de marea majoritate a statelor lumii, începînd cu anii 60'.

Astfel în Statele Unite ale Americii, apoi în Japonia și R.F.G., ulterior în alte state cu o industrie a automobilelor dezvoltată, au fost demarate cercetări în această direcție pentru a se limita poluarea aerului atmosferic. Problema nu este simplă, căci turbinele, deși au capacitatea de a arde cvasi integral combustibilul, reducînd la maxim eșaparea de gaze nearse poluante ca în cazul motoarelor clasice cu explozie, sînt mai dificil de adaptat pentru traficul pe șosele. Sigur, au puteri ridicate, dar cum să elimini jetul fierbinte care rezultă și care compromite traficul dens de pe străzi? Impedimentele nu sperie pe constructori, care deja au găsit o serie de soluții foarte ingenioase. Poate cea mai promițătoare este ideea de a cupla în serie două sau mai multe turbine, una care să „exprime" și alta care să preia ca un aspirator jetul fierbinte. Bineînțeles, această descriere foarte empirică nu poate reda nici pe departe complexitatea noilor tipuri de turbine rezervate autovehiculelor. Turbinele în serie pot avea viteze de rotație diferite, ceea ce face posibilă eliminarea ambreiajelor. Constructorii americani sînt optimiști în ce privește plasarea acestor turbine pe modelele de automobile ale deceniului viitor, deși încă nu sînt deplin rezolvate o serie de inconveniente legate de randamentul general. Consumul este mic, desigur, dar nu și cerințele legate de demaraj rapid, de viteză maximă etc. Sînt apoi impedimente ce țin de întreținerea turbinelor. La un avion de tip Mirage, revizia trebuie să survină în mod obligatoriu după 25 de ore de uzaj. Noile tipuri de turbine americane pentru automobile cer o revizie la 100 de ore de funcționare. Dar tot este prea des! În scopul eliminării acestor greutăți, inginerii americani și japonezi, ca și cei italieni, încearcă soluții bazate pe materiale ceramice, dar nu s-au găsit deocamdată suficiente variante acceptabile din punct de vedere comercial. Studiile continuă intens și speranțele sînt apreciabile. În fine, rămîne de rezolvat problema miniaturizării turbinelor. Motorul de mîine cere o putere mai mare, un consum mai mic și un gabarit redus, în favoarea creșterii confortului general. S-a ajuns, deocamdată, la turbine mici care dezvoltă 100 de CP, față de 3000—10 000 CP la avioane. Din păcate, chiar dacă miniaturizarea este de pe acum formidabilă, elicele măsurînd abia 15 cm (în diametrul rotirii), trebuie coborîtă puterea la 55 sau 50 CP pentru vehiculele de mîine. „General Motors" speră că acest deziderat va fi atins în perioada 1990—1995. Primele turbine vor echipa camioane. În orizontul anului 2000, probabil 4 sau 5 la sută din parcul total de autovehicule rutiere va dispune de turbine cu capacități între 50—100 CP, urmînd ca procentul să crească treptat.

O altă soluție pentru viitor este căutată în motoarele „Stirling" de construcție modernizată. Acest tip de motor are arderea exterioară, nu interioară, ca la cele cu explozie. Principiul este mai lesne de intuit, luînd ca model mecanismul unei locomotive cu abur, unde mecanicul întreține arderea combustibilului sub cazan spre a produce aburul necesar presiunii în pistoane. Motoarele de tip Stirling pentru automobile (sau tractoare) utilizează orice carburanți, cu care se încălzește aer sub presiune, spre a mișca pistoanele. Nici un

MOTOR AUTO SUPERPERFORMANT

Un motor de automobil care poate reduce la jumătate consumul de combustibil și emisia de gaze nocive prin țevile de eșapament, aceasta este performanța unui grup de oameni de știință de la Universitatea din Kaiserslautern (R.F.Germania). Sistemul se bazează pe principiul potrivit căruia, după ce este impulsionat, un vehicul înaintează pe baza inerției. Alimentarea lui neîntreruptă cu energie nu mai este necesară. Cînd conducătorul vehiculului nu mai apasă pe accelerator, volantul de impuls separă motorul cu combustie internă de un ambreiaj adițional și îl deconectează, volantul continuînd totuși să funcționeze, iar în momentul în care conducătorul apasă pe ambreiaj și accelerează pune motorul din nou în mișcare. Volantul de impuls este accelerat de către un dispozitiv electronic, piesă cheie a noului sistem, care înlocuiește generatorul electric al automobilelor tradiționale. Motorul poate fi pornit sau oprit în milimi de secundă, fără să antreneze creșterea cantității de gaze de eșapament nocive, grație ambreiajului adițional.

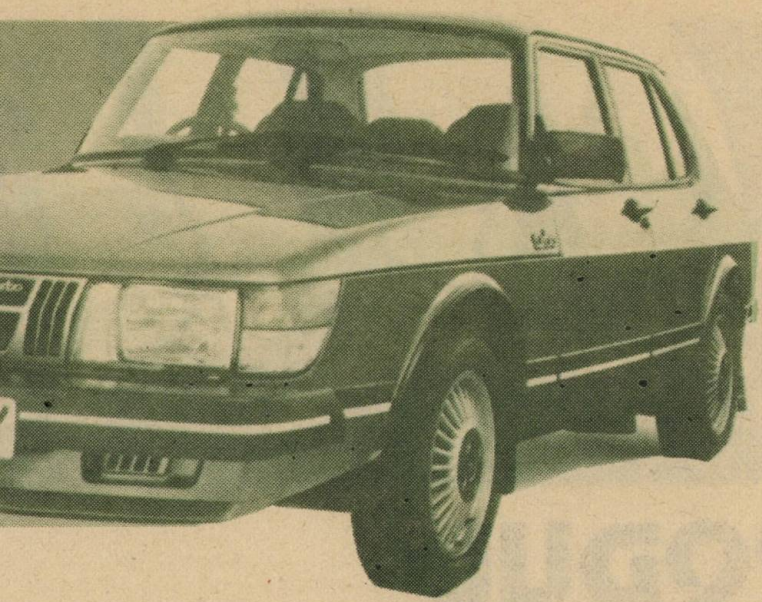

fel de explozie, nici un zgomot, nici o poluare. S-a ajuns la concluzia, deocamdată, că randamentul cel mai bun îl au tipurile care utilizează heliu sau hidrogen. Creațiile americane și vest-germane recente nu sînt prea departe de a fi competitive, în raport cu motoarele Diesel. Față de randamentele de 32—45 la sută ale motoarelor Diesel s-a ajuns deocamdată la 25—30 la sută la Stirling. Noile creații sînt însă prea scumpe pentru a intra în fabricația de mare serie, însă este de așteptat ca, în viitorii cinci ani, toate problemele să fie rezolvate. În aceste condiții, benzina și motorina vor fi înlocuite cu hidrogenul absolut nepoluant și fără pericole de a se epuiza ca rezerve.

În fine, o alternativă propusă în ultimul timp cu mult entuziasm este motorul „Jarret", care transformă direct energia chimică în energie electrică. Nu trebuie prea mult efort de imaginație spre a vedea avantajele unui asemenea motor, din punct de vedere teoretic. Furnizată de motorul „Jarret", energia electrică este suficientă spre a alimenta motoarele unui automobil electric. S-a calculat că randamentul este de 90 la sută! Autovehiculul atinge rapid viteze de pînă la 120 km/h, avînd demaraje uimitoare, comparativ cu cele dotate cu motoare clasice. Nu mai este necesară alimentarea acumulatorilor electrici (care nu există aici), cum se procedează periodic la autocarele electrice, totul devine nepoluant sub diferite aspecte etc., etc. Un singur impediment: ansamblul de tracțiune este extrem de greu, astfel încît un automobil „tip Jarret" în cel mai fericit caz, cînd caroseria se fabrică din plastic și duraluminiu, „atîrnă" de 5—6 ori mai mult decît unul clasic. Cum să circuli cu coloși în greutate de 5—7 tone, pe străzi cu caldarîm obișnuit? Este de neconceput ca o mașinuță ca „Dacia—500", de pildă, să fie mai grea decît un autotren. Cît despre camioane, greutatea motorului ajunge atît de mare, încît ar trebui să fie reconstruite toate șoselele. Se speră mult, deci, în descoperirea unor materiale convenabile din punct de vedere tehnic. Pînă atunci, motorul „Jarret" rămîne în perspectiva unui viitor mai îndepărtat. Cum s-ar spune, el s-a născut prea devreme.

Soarta automobilului în deceniile următoare? Se poate afirma cu cel mai deplin temei că acest excepțional mijloc de transport va rămîne să servească omenirea, din ce în ce mai bine, în condiții cerute de civilizația mereu mai avansată. După cum se vede, geniul tehnic uman a găsit de pe acum soluții pentru a evita atît criza de carburanți, cît și teribila amenințare a deteriorării mediului ambiant, datorată creșterii nemăsurate a numărului automobilelor cu motoare clasice. Să adăugăm la aceste căutări atît de fericit încununate de succese și numeroasele modernizări în domeniul caroseriilor, suspensiilor, comenzilor supravegheate de calculatoare electronice, apoi sistemele de securitate a circulației rutiere, de asemenea electronizate, a cauciucurilor pline, care nu se sparg și nu ard, realizate din materiale elastice foarte ușoare etc. și vom avea imaginea unui automobil de vis. Un vis care se concretizează de la o zi la alta.

Gh. BRĂTESCU

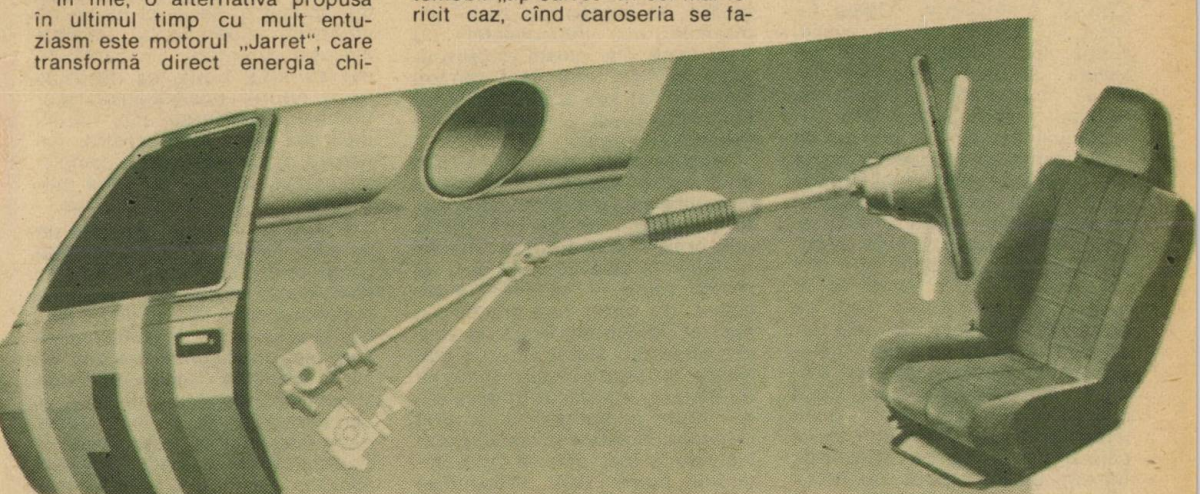

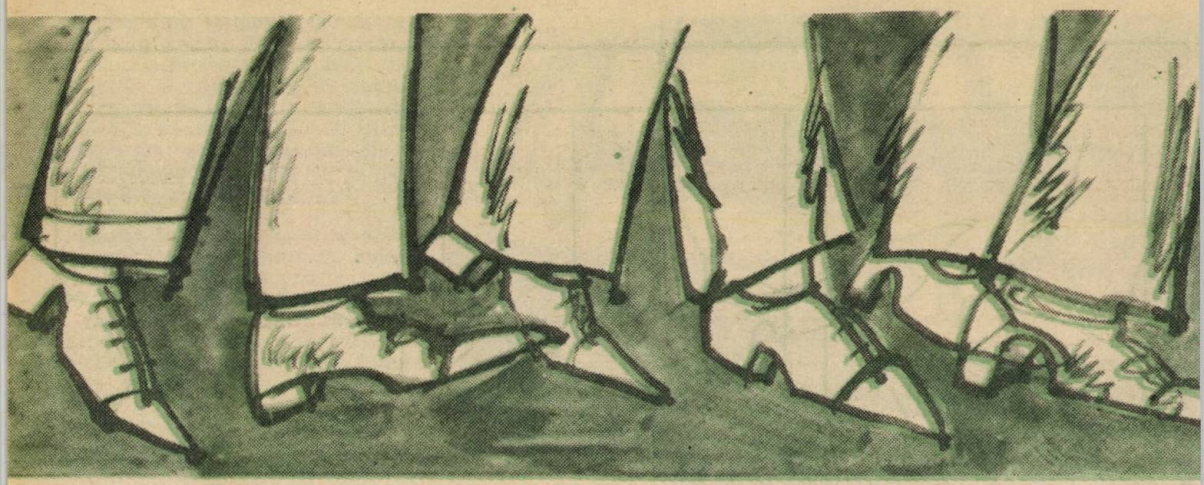

HEXAPODUL - VEHICULUL VIITORULUI

Considerată ca o invenție majoră, — frontieră între societatea primitivă și civilizația evoluată — roata permite transportarea unor încărcături grele pe distanțe mari. Descoperită în urmă cu 5.000 de ani în Mesopotamia, ea se „învîrte" cu timpul în întregul bazin mediteranean și devine baza transportului, deci a comerțului și a industriei. Odată cu roata au apărut căruța, roaba, cotiga, apoi caleașca, trenul, bicicleta, iar mai tîrziu, inventîndu-se motoarele cu benzină, scumpul nostru automobil.

Și cum nimic nu-i perfect pe lume, căruța și toți descendenții săi nu mergeau bine și repede decît pe căi netezite și pregătite în acest scop, adică drumurile. Ba chiar și atunci, ploaia le putea face impracticabile: nu-i nici un secol de cînd o șaretă de cu toamna nu mai putea trece pe drumurile îmbibate de apă. Iar astăzi, nimeni nu va trece cu mașina printr-un teren plin de mărăcini sau arbuști, chiar dacă mașina se numește „pentru orice teren" și cu atît mai puțin se va cățăra pe o cărare stîncoasă. Într-un cuvînt, roata nu trece prin anumite locuri pe unde un... măgar ar trece.

Militarii, care trebuie să meargă peste tot în timp de război și pe orice vreme, au dezvoltat pe scară largă metoda care constă în derularea unui covor solid și nesfîrșit în fața roților: șenila. E adevărat că un tanc se plimbă pe terenuri rîpoase, spongioase, nisipoase pe care nici mașinile, nici motocicletele nu le-ar trece. Dar există totuși o limită: în fața unui șanț de trei metri de lat sau a unui taluz de doi metri, chiar și vehiculele cu șenile se opresc.

Trebuia deci găsit ceva mai bun! Așa a apărut... întoarcerea la natură sau mai bine zis la natura animală: un cîine ar lua-o prin groapă și ar trece movila. Ar fi de-ajuns să-l copiezi, deci să renegi roțile și să revii la picioare. Un lucru care practic s-a realizat: în Statele Unite, la Universitatea din statul Ohio, o mașinărie cu șase picioare, mare cît un elefant, a și făcut primii pași, ce-i drept în hangare și în jurul clădirilor. Această mașinărie umblătoare a fost dăruită cu încîntătorul nume ASV (Adaptative Suspension Vehicule) care inversat dă în română VSA, adică vehicul cu suspensie adaptabilă. Noua invenție seamănă mai degrabă cu o schelărie decît cu un vehicul autonom, dar trebuie precizat că îi lipsește toată partea de caroserie. Mai e de adăugat faptul că nu este vorba de un prototip, prefigurînd un model de fabricat în serie, ci de un instrument experimental destinat exclusiv cercetării. Concepția fiind cu totul nouă, ea deschide drum tuturor posibilităților, scopul fiind realizarea unei mașini mult mai agile decît aceasta, mai ușoară și de asemenea complet autonomă, atît pentru forța motrice cît și pentru conducere.

VSA este condus jumătate de un pilot, jumătate de o baterie de computere. Fiind echipat cu servo-comenzi extrem de sensibile, el poate manipula o cutie de carton fără să o strice și înaintează cum nici un automat n-a mai făcut-o vreodată. Avînd agilitatea și echilibrul unei insecte, VSA-ul „se descurcă" în pădure, poate trece mlaștinile și deșerturile nisipoase, urca și coborî dealuri abrupte. De altfel, pentru așa

ceva a şi fost conceput: avantajul unei astfel de maşini comparată cu vehiculele pe roţi sau şenile este că atunci cînd dă peste un obstacol poate „păşi" pe deasupra — în sensul literal de a păşi, a face un pas şi nu a rula.

Astfel, acest dinozaur cu şase picioare trece peste gropi de trei metri sau taluzuri înalte de doi metri. Supraveghindu-şi traseul cu ochi-laser cu infraroşii, această maşină lungă de cinci metri şi cîntărind aproape trei tone îşi programează fiecare pas, verificînd fiecare punct înainte de a călca, evitînd gropile, alegînd varianta cea mai bună din terenul pe care trebuie să-l parcurgă, chiar dacă punctele solide sînt rare.

Vederea nu este singurul simţ care i-a fost dat: îi trebuia şi simţul echilibrului. Cînd parcurge un teren mult prea accidentat, cu rambleuri sau crăpături mari, şasiul nu deviază niciodată de la orizontală. Această stabilitate este esenţială deoarece detectorii trebuie să rămînă în acelaşi plan pentru a da indicaţii exacte în ceea ce priveşte înălţimea şi direcţia. De aceea, în afară de captatorii optici, maşina dispune şi de un fel de sonar, emiţător-receptor de unde acustice care îi permite să evalueze proximitatea obiectelor.

Fiecare picior este echipat cu un detector de presiune, care informează în permanenţă computerul despre natura terenului. În interiorul modulului, un ansamblu giroscopic detectează permanent atitudinea şasiului şi acţionează asupra comenzilor pentru a-l menţine orizontal. Cei doi responsabili ai proiectului, McGhee şi Waldron, aşteaptă de la „fiara" lor mecanică să aibă forţa unui elefant, siguranţa de picior a unei capre negre şi mobilitatea unei insecte.

Aşa cum se prezintă, VSA-ul va trebui să fie precursorul unei familii de maşini care interesează, din păcate, în special armata: aceasta apreciază că jumătate din solul terestru este inaccesibil vehiculelor convenţionale, fie că sînt cu roţi sau cu şenile. Contrar unor roboţi care merg, construiţi de mult timp, acesta a fost conceput din start pentru o întrebuinţare pe terenurile cele mai ingrate, de unde şi interesul pentru militari. Forţa motrice este asigurată de un motor de motocicletă de 50 kW şi a cărui energie se înmagazinează permanent printr-un volant de inerţie de 45 kg care se învîrte cu 12.000 turaţii pe minut.

Volantul la rîndul său acţionează o serie de pompe hidraulice care comandă diferitele angrenaje asociate fiecărui picior. Înalte de doi metri, picioarele sînt mobile în funcţie de trei direcţii: din faţă înspre spate, de sus în jos, din dreapta spre stînga, pe părţi: aceasta dă 18 axe de mişcare pentru toată maşina, axe coordonate şi controlate de calculatoarele instalate la bord pentru a avea un mers perfect coerent şi stabil.

Acest mers nu este foarte rapid, viteza de vîrf nu depăşeşte 13 km/oră cu o încărcătură utilă de 250 daN. Evident, nici un alt vehicul nu l-ar urma la această viteză pe terenurile accidentate pe care este în stare să le parcurgă, dar un cal l-ar depăşi.

Un mare avantaj, însă, îl prezintă faptul că VSA-ul poate fi adaptat unei conduceri total automate, fără ajutorul nici unui pilot. Mai multe firme studiază modificările necesare — care ţin în esenţă de robotică — pentru ca aparatul să devină autonom: el se îndreaptă singur, analizînd terenul pas cu pas, către ţinta fixată, detectînd orice prezenţă ostilă în jurul şi deasupra lui, apărîndu-se cu propriile mijloace conform unui program fixat. Văzută sub acest unghi, va fi evident o „maşină de război"... greu de oprit.

Nici unul dintre automatele construite pînă acum nu reuşiseră să asimileze secvenţele de mers care asigură agilitatea animalelor. A priori, ar fi părut mai simplu să se facă o maşină cu patru picioare; în practică aceasta nu dă nici un rezultat, căci pentru a păstra un echilibru sigur la o viteză bună, trebuie ca cel puţin trei picioare să fie me-

CRISTALE...

Cînd lumea moare de rîs, tot tragedie se cheamă.

Pescarul contează mai mult pe lăcomia peştelui decît pe propria-i inteligenţă.

Cunoaştem atît de bine moartea din cărţi, încît uneori mă întreb la ce bun mai murim.

Încearcă să dizolve tot Universul într-un poem, care să-l umple de bani şi de glorie.

Barba prisăcarului a ceară să miroasă. Mîna poetului, a adevăr.

Bătrîneţea este un impozit aplicat tinereţii noastre.

La sfîrşitul unor cărţi, autorii prezintă bibliografia — încercînd astfel să se dezvinovăţească.

Pe cei mici îi liniştim cu bucăţele de ciocolată. Pe cei mari — cu lumea de apoi.

Peste un veac se vor uita la postmodernismul nostru ca la „Psaltirea pre versuri", a lui Dosoftei.

Seminţele nu vor să doarmă în casete de aur. Ele preferă pămîntul, fie el oricît de respingător la înfăţişare.

De unele idei — ca şi de tatuajele din tinereţe — nu ne mai putem lepăda.

Urechile invidiază ochii. Au pleoape.

Am trimis atîtea solii pe lumea cealaltă. Niciunul nu s-a întors.

Nu de oboseală va muri Sisif, ci de plictiseală!

În literatură, ca şi în fotbal — e nevoie de mai multe divizii.

Sînt bucuros că mai pot să plîng.

Eroismul iepurelui care, speriat de pisică, un cîine răstoarnă.

reu pe sol pentru a forma un tripod care este o configurație deosebit de stabilă. Or, aceasta este imposibil doar cu patru picioare: pentru a merge un pic mai repede, trebuie să fie ridicate mai multe picioare în aceeași clipă și n-ar mai rămîne decît două pe sol. Mersul patrupedelor este un mecanism mult prea complex și greu de studiat.

Cu mai puțin de șase picioare, stabilitatea este compromisă; cu mai mult de șase, echilibrul este excelent și deplasarea foarte rapidă: este cazul păianjenilor care, la dimensiuni egale, sînt mult mai rapizi decît insectele cu șase picioare. Dar realizarea mecanică a unei mașini cu opt picioare este încă și mai dificilă în stadiul actual al cercetărilor; în plus, coordonarea acestor opt elemente cu trei grade de libertate fiecare este la limita calculatoarelor folosite în robotică.

Nu rămînea deci decît soluția cu șase picioare și insectele ca model. Cercetătorii au început să le studieze cu un ochi nou și să descopere cu surprindere că multe dintre ele erau net mai puțin agile decît păreau. Astfel, greierele de vatră, de exemplu, se arată a fi incapabil să rețină o informație și să învețe o lecție care să-i servească de experiență. În mers, dacă unul din picioruşele din față ale greierului întîlnește golul, el lovește aerul în toate sensurile pentru a găsi un punct de sprijin. Odată acesta reperat, te-ai aștepta ca piciorușul următor să fi păstrat informația și să meargă direct spre locul bun. Nici vorbă de așa ceva: la rîndul lui, acest picioruș tatonează în jur, ca și cum minusculul creier al insectei n-ar fi reținut nimic din pasul precedent. La fel se întîmplă cu coordonarea mișcărilor la anumite specii care nu este punctul lor forte: foarte adesea își încurcă lăbuțele, ceea ce ar fi incompatibil cu funcționarea unui robot umblător; asemenea acrobații l-ar dobori rapid.

Cu șase picioare, fie că este vorba de un animal sau de o mașină, există teoretic mai multe milioane de deplasări diferite, fiecare dintre ele diferă de următoarea prin secvența mișcărilor și durata fiecărei poziții. Analiza matematică a acestor combinări posibile a arătat că nu există decît o jumătate de duzină care asociază o stabilitate optimală cu o deplasare eficace. Un animal alege un mers sau altul în funcție de viteza cu care vrea să înainteze. Pentru a merge încet, el adoptă un pășit în care nu mișcă decît trei picioare în același timp, celelalte trei asigură un suport solid pe teren. Dar cînd trebuie să alerge, animalul sacrifică stabilitatea statică a tripodului în schimbul sensibilității dinamice adusă de viteză: în această situație, el deplasează patru picioare deodată, lăsînd doar două pe sol.

Selectarea tipului de deplasare eficientă în VSA și coordonarea a vreo sută de parametri de control a mișcării au creat probleme extrem de dure pentru cele 16 computere Intel instalate în „abdomenul" de aluminiu al mașinii.

Un pilot va dirija comenzile cele mai generale: față-spate, accelerare, frînare, pivotare. O mașină va servi ca organ de comandă: împingînd-o mașina va înainta și trăgînd-o va merge înapoi. Împingînd-o, într-o parte, mașina va merge, precum racul, spre stînga sau spre dreapta. Pentru a o face să pivoteze pe loc, va fi de ajuns răsucirea manșei iar cîteva butoane simple, pe manșă, vor controla atitudinea și garda la sol.

Într-un viitor mai îndepărtat, responsabilii acestei prime mașini vor trece la o soluție cu... patru picioare, dar după cum s-a precizat, există încă probleme privind ruperea de echilibru și balansarea, care sînt încă departe de a fi rezolvate. După părerea constructorilor săi, hexapodul ar putea fi de mare folos și ar face servicii deosebite în viața civilă în mediile dăunătoare, după cutremurele de pămînt, în lupta împotriva focului, în toate lucrările submarine și, în general, în orice acțiune care necesită deplasarea în condiții de risc pentru om.

sinteze de dr. **Narcis ZĂRNESCU**
și **Irina LIȘCA**

ANTOLOGIA UMORULUI... TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

— Săptămîna trecută ai lipsit de două ori, spuse directorul unui subaltern.
— E adevărat!
— De ce?
— Lucrez la o nouă invenție: săptămîna cu mai multe duminici!

— Dacă vă sînt cunoscute dispozițiile cu privire la economia de energie, de ce lăsați toată noaptea un bec aprins?
— Pentru a vedea de jur-împrejur dacă s-au stins celelalte becuri.

— La ce te gîndești, Popescule?
— Nu sînt un om rău, dar tare mi-ar plăcea ca directorul fabricii care face chibrituri să-și piardă într-o zi bricheta.

— Dormi, Popescule? Dormi?
— Imposibil, tovarășe director! Visez la proiectul unei mașini de rentabilizare a muncii în birouri...

O tînără căsătorită, cam nepricepută în treburile gospodărești, primește în dar de la soțul său o trusă de cusut. Tînăra îi mulțumește după care întreabă mirată:
— Dar, dragul meu, nu există nici un prospect cum trebuie folosită?

Directorul unei fabrici de piele artificială își anunță colaboratorii:
— Tovarăși, am să vă comunic o veste bună! Secția noastră de cercetări științifice a creat o molie care mănîncă țesături sintetice!...

ÎNTÎMPLĂRI ADEVĂRATE

INTERVENȚIE EROICĂ

Familia Davies se afla pe plaja stațiunii la Oceanul Pacific, Mona Vale, situată la doar circa 13 kilometri de marele oraș australian Sydney. Era o frumoasă zi de vară. Fetița, Sarah, de patru ani, se juca într-un bazin pentru copii. Băieții mai mari, Ben de 15 ani și Luke de 14 ani, stăteau pe plajă, în timp ce Felix, de 12 ani, făcea surf nu departe de țărm. La un moment dat, atenția tatălui acestor copii, Brian, i-a fost atrasă de doi adulți, în vîrstă de circa 40 de ani, care împreună cu cei patru copii ai lor, avînd între 8 și 12 ani, înotau ceva mai departe. Brian a observat pe fețele lor încordare și teamă. Curenții îi îndepărtau de țărm. Cei doi adulți aflați mai în larg încercau să-i împingă pe copii spre țărm. Deși toți înotau cu disperare, nu reușeau să înainteze de loc. Copiii au început să fie cuprinși de panică. Deși rațiunea îi spunea că nu avea cum să aducă la țărm doi adulți și patru copii, Brian a pornit în direcția lor. O forță nebănuită îl ajuta să înainteze. A trecut printr-un moment de cumpănă cînd a intrat în vîrtej. Strigătele de ajutor ale celor în primejdie i-au dat tăria să înainteze mai departe. El a reușit să prindă de braț pe o fetiță mică, care era la capătul puterilor, și printr-un mare efort de voință a reușit să-și croiască drum spre țărm. După ce a lăsat fetița în siguranță pe plajă, a pornit-o înapoi. El și-a învins gîndul de a nu mai întreprinde nimic pentru salvarea celorlalți, gînd izvorît din teama că această încercare i-ar fi depășit puterile.

Felix nu-și dădea seama de drama ce se petrecea nu departe de el și continua să se joace cu scîndura pentru surf. Tatăl său i-a strigat să-i dea scîndura pentru a o putea folosi în vederea salvării celor amenințați cu înecul. Însă Felix nu l-a mai așteptat și a pornit cu hotărîre spre cei aflați în pericol. Brian, cuprins de teamă, i-a strigat să se întoarcă. Dar Felix, străpungea val după val, apropiindu-se din ce în ce mai mult de grupul tîrît de curenți spre largul oceanului. Brian a pornit cu forțe noi în ajutorul băiatului său. Pe lîngă el au trecut înotînd voinicește ceilalți doi fii ai săi: Ben și Luke, care doreau și ei să dea o mînă de ajutor. Brian nu a apucat să înainteze prea mult cînd a constatat că se apropia de el scîndura pentru surf pe care se aflau alți doi copii scăpați de la înec și Felix. Brian s-a alăturat lor reușind să împingă scîndura salvatoare spre țărm. Dar Ben și Luke continuau să se afle în larg încercînd să-i salveze pe copilul și cei doi adulți aflați în continuare în primejdie. Brian și-a dat seama că era nevoie de cît mai multe scînduri pentru surf și a început să alerge spre cîțiva tineri, aflați la o distanță nu prea mare, care aveau astfel de scînduri. Însă Felix nu a avut răbdare să aștepte și a pornit din nou de unul singur cu scîndura sa. Acest lucru l-a descumpănit pe Brian. De teamă că cei trei fii ai săi ar putea să se înece, Brian a pornit-o și el de îndată spre larg. Unul dintre adulți striga după ajutor cu deznădejde. În fața lui Brian a apărut înotînd Ben, trăgînd după el pe cel de-al patrulea și ultimul dintre copiii ce s-au aflat în pericol. Ben a împins copilul în direcția tatălui său și fără a scoate o vorbă s-a îndreptat din nou spre larg pentru a-i ajuta pe cei doi adulți aflați la capătul puterilor. Brian a adus copilul pe țărm. Acum toți copiii se aflau în siguranță, exceptîndu-i pe ai săi. În depărtare puteau fi văzuți Luke, Felix și unul dintre cei doi adulți ținîndu-se de scîndura pentru surf. În apropierea lor, Ben și celălalt adult se luptau cu valurile. După părerea lui Brian, Ben putea să se întoarcă pe plajă, dar Luke și Felix nu aveau șanse. Cu un ultim efort, Brian a pornit-o din nou spre larg. Doi tineri, în vîrstă de 20 de ani, au trecut rapid pe lîngă el cu scîndurile lor pentru surf. Ei au fost alertați de Joan, soția lui Brian, aflată și ea pe plajă. Peste cîteva momente, Felix, tremurînd în urma efortului depus, a ajuns pe țărm pe una dintre scîndurile pentru surf remorcată de unul din cei doi tineri care au sărit în ajutor. Apoi, au reușit să ajungă pe țărm, ținîndu-se de o altă scîndură pentru surf, Luke și cei doi adulți aflați la un moment dat în mare primejdie. În cele din urmă a sosit înotînd și Ben. Obosiți, nu puteau scoate nici o vorbă nici Brian cu băieții săi, nici cei doi adulți și copiii lor care au fost salvați de la înec, nici cei doi tineri care și-au făcut apariția într-un moment deosebit de critic. Brian era foarte mîndru de fiii săi care au acționat pentru salvarea unor vieți omenești din proprie inițiativă, într-o deplină unitate, dînd dovadă de tărie și curaj.

ÎN CAPCANĂ DEASUPRA NORILOR

Avionul „Piper Super Cruiser", pilotat de Rex Alan Smith, zbura deasupra munților la est de localitatea Fayetteville, din statul american Arkansas și se îndrepta spre localitatea Batesville. La plecarea din Fayetteville plafonul de nori era jos, dar nu exagerat de jos, și avea o serie de spărturi. Lui Smith i s-a comunicat că la Batesville, orașul spre care urma să zboare, cerul era acoperit de nori, dar se aștepta ca vremea să se îmbunătățească. Avionul a zburat la un moment dat sub o largă despicătură în nori. Smith nu a rezistat tentației de a se înălța prin ea deasupra norilor. Dar, între timp, toate spărturile ce erau în nori s-au închis. La circa 300 de metri sub avion se afla un strat de nori deosebit de gros strălucind slab, care se asemăna cu întinderea necuprinsă de zăpadă din zona Arcticii. Soarele strălucea în fața sa, urmînd ca în curînd să apună. Acul aparatului care indica direcția de zbor se mișca fără sens. Busola se dereglase încă înainte de decolare. Smith s-a gîndit pentru o clipă să coboare prin stratul de nori spre lumea ascunsă aflată la 1,6 kilometri distanță, dar pentru așa ceva i-ar fi trebuit instrumente speciale de zbor care să-i indice drumul ce urma să-l parcurgă. Fără aceste instrumente încercarea sa ar fi fost deosebit de riscantă.

Smith a luat legătura prin radio cu aeroportul de la Fayetteville. Răspunsul primit nu era de loc încurajator. Deasupra localității Fayetteville se afla un strat gros de nori. Aceeași situație era și în zonele localităților Fort Smith, Little Rock, Tulsa și Springfield. Întreaga zonă pînă unde putea ajunge avionul cu combustibilul pe care-l avea la bord era acoperită de un strat gros de nori. Astfel, Smith s-a trezit prins într-o veritabilă capcană deasupra norilor. În această situație, singura decizie înțeleaptă era întoarcerea la Fayetteville, care trebuia să se afle în stînga direcției spre care apunea soarele. Smith și-a îndreptat avionul în direcția în care presupunea că se află Fayetteville. Legătura radio cu aeroportul acestui oraș funcționa normal. În timp ce privea pentru a suta oară spre tabloul de comandă, pilotul a observat un semn încurajator. Acul aparatului care indica direcția de zbor a încetat să mai oscileze. Cu ajutorul acestui aparat, care a început din nou să funcționeze, Smith a putut să se îndrepte cu precizie în direcția în care se afla Fayetteville. El a anunțat că a ajuns deasupra locului unde se afla emițătorul radio al aeroportului. Pilotul a fost avertizat să efectueze un zbor de așteptare. După ce a făcut două treceri în cerc deasupra aeroportului care nu se putea vedea din cauza norilor, Smith a fost anunțat că la 40 kilometri distanță a apărut o spărtură în plafonul de nori. Avionul a făcut o întoarcere rapidă îndreptîndu-se spre locul indicat pentru a ajunge acolo înainte ca această spărtură să se închidă. Norii au devenit rozi și chiar purpurii sub efectul apusului de soare. Apoi s-a lăsat întunericul. Deodată, jos, la mare distanță, au început să se vadă licărind luminile mașinilor. Avionul a ajuns deasupra spărturii în nori, care treptat a început să se îngusteze. Singura soluție era de a pătrunde în ea printr-o descindere în linie dreaptă dinspre sud spre nord, avînd drept reper luminile care continuau să se vadă strălucind. Avionul a început să coboare înclinat pe o parte. În fiecare minut cobora cu circa 200 de metri. La un moment dat avionul a intrat din nou în nor, dar pentru scurt timp. În față au apărut luminile din satul West Fork, situat la doar cîteva minute distanță de aeroportul orașului Fayetteville. În depărtare au apărut luminile care încadrau pista aeroportului. Smith a simțit o mare ușurare. Distanța pînă la pista de aterizare a început să se micșoreze din ce în ce mai mult. Apoi roțile avionului au luat contact cu pista. Zborul de întoarcere, care la un moment dat părea fără sorți de izbîndă, s-a încheiat cu succes tocmai cînd s-a închis spărtura salvatoare din nori.

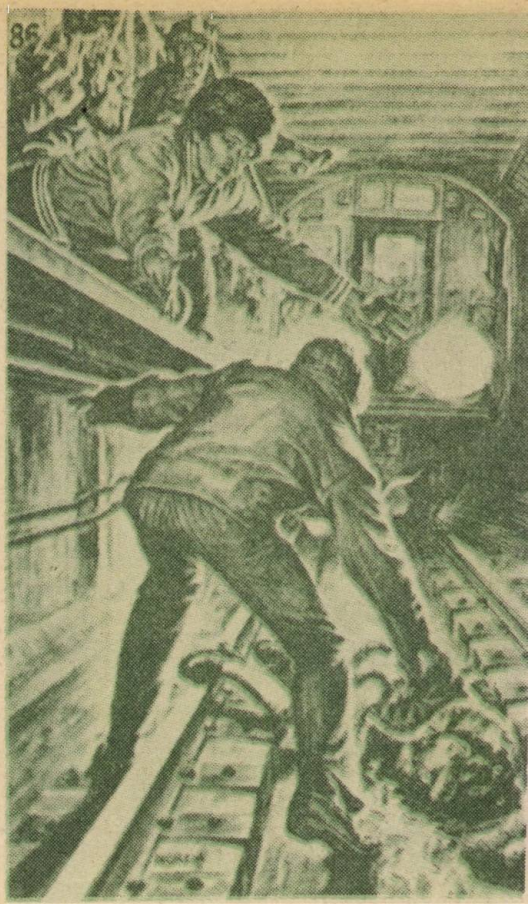

SALVARE ÎN ULTIMA SECUNDĂ

Gara de metrou de sub strada numărul 86 din New York era deosebit de aglomerată. Între persoanele care așteptau trenul se aflau Joanna DeJesus, fetița ei de patru ani, Michelle, și Margarita Esquilin, sora lui Joanna. Ele s-au oprit la jumătate de metru de dunga de un galben strălucitor care marca marginea peronului. Micuța Michelle s-a smuls din mîna mamei ei și a fugit la marginea peronului pentru a vedea mai bine cum vine trenul. Dar Michelle a alunecat și a căzut pe linie de la înălțimea de 1,2 metri. Fetița a început să plîngă și să strige după ajutor. „Este o fată pe linie!" „Cineva să o ridice!" „Salvați-o!" spuneau cei ce așteptau trenul. Joanna o vedea pe Michelle zăcînd nemișcată, înfășurată în paltonașul ei roșu, cu fața pe o traversă de lemn și cu piciorușele întinse peste șina de cale ferată.

Everett Sanderson, un tînăr muzician șomer, și Miguel Maisonett, un tînăr negru ce tocmai își pierduse și el slujba, se aflau în mulțime la 26 metri unul de altul. Amîndoi s-au îndreptat spre marginea peronului să vadă ce s-a întîmplat și amîndoi au zărit ființa lipsită de ajutor ce zăcea

cea pe linia ferată. Ei s-au așteptat ca cineva din mulțime să sară și să ridice copilul împietrit de frică. Au trecut 15 secunde. A început să se simtă jetul de aer pus în mișcare de trenul care venea. Apoi s-a auzit huruitul trenului amplificat de pereții de piatră ai tunelului. Jos, pe linie, Michelle a început să se ghemuiască și să strige: „Mama, mama!" S-au auzit strigăte care îndemnau ca cineva să salveze fetița, dar nimeni nu s-a mișcat din loc. A trecut circa o jumătate de minut de la căderea lui Michelle pe linie. Atunci, Everett al cărui fiu se afla la fosta sa soție, s-a întrebat: „Ce s-ar fi întîmplat dacă copilul meu ar fi fost acolo jos?" La acest gînd a sărit de pe peron pe linie și a început să alerge. Cu ani în urmă, Everett a jucat fotbal și baschet și a cîștigat un concurs de atletism. Dar niciodată pînă atunci nu a alergat îmbrăcat cu o haină grea pe linia de metrou într-o situație atît de dramatică. Miguel, aflat la celălalt capăt al gării, s-a hotărît, de asemenea, să salveze fata. Miguel era obișnuit cu calea ferată a metroului, deoarece în copilărie el, ca și alți copii, traversa în goană aceste linii în intervalul dintre trenuri pentru a-și arăta îndemînarea. A sărit și el pe calea ferată și a început să alerge spre Michelle. A străbătut trei metri. Din tunelul aflat în spatele său a început să audă zgomotul din ce în ce mai puternic al trenului. Știa că acesta va ajunge în stație în cîteva secunde. În acel moment l-a văzut pe Everett alergînd și el spre Michelle. Acesta era mai aproape de Michelle și avea mai mari șanse de a o salva. Ajungînd la această concluzie, Miguel, cu un salt ușor, exersat în copilărie, a sărit de pe linie pe peron.

În acest timp, Rex Johnson, lucrător la metrou, care făcea o inspecție de serviciu, a observat și el ce a pățit Michelle. El știa că nu avea posibilitatea să întrerupă curentul electric din stație și nici posibilitatea de a lua legătura rapidă cu mecanicul trenului pentru a-i atrage atenția sa oprească. Luminile trenului licăreau în tunel, iar zgomotul creștea tot mai mult. Johnson a început să alerge strigînd la mulțime: „Eliberați locul! Dați-vă înapoi! Trenul va ajunge în stație în circa zece secunde."

Mecanicul Daniel Miller mărea în acest moment viteza trenului pentru a putea trece peste o pantă puțin abrupta din tunel, aflată la mică distanță de stația de sub strada numărul 86. Din cauza pantei, Miller nu l-a putut vedea pe Johnson care agita o torță, pentru a-i atrage atenția asupra situației neprevăzute ce a aparut. Înainte de intrarea în stație, Miller a întrerupt alimentarea cu curent a trenului. În mod normal, trenul ar fi trebuit să intre cu o viteză mai mare în stație și apoi treptat să frîneze. Din experiența celor 25 de ani de muncă, Miller a învățat să-și ia măsuri de asigurare. Datorită unor asemenea măsuri el a evitat în urmă cu cîțiva ani să-l calce pe un om în stare de ebrietate căzut pe linie într-una din stațiile de metrou. Și acum Miller ținea, ca deobicei, ferm în mîna sa dreaptă maneta frinei.

Everett nu l-a văzut pe Miguel care alergase și el spre fetiță. Nu l-a văzut nici pe Johnson care încerca să-l avertizeze pe mecanicul Miller fluturînd o torță. Toate gîndurile sale erau îndreptate spre Michelle. Mai avea doar șase metri pînă la fetiță. Zgomotul trenului creștea tot mai mult. El a văzut cele două lumini strălucitoare ale trenului, înalt de 3,6 metri și lat de 2,7 metri, care a ajuns la gura tunelului. Între tren și fetiță se aflau acum 73,2 metri. În acest moment trenul mergea cu 48 kilometri pe oră, înaintînd cu 13,4 metri în fiecare secundă. Everett putea să-l vadă pe mecanic. Fața sa fără nici o expresie nu arăta vreun semn că mecanicul vedea pe cineva pe linie. De altfel, picioarele mecanicului se aflau la nivelul ochilor lui Everett care continua să alerge. Cînd trenul a început să intre în stație, Miller a văzut copilul și omul alergînd pe linie. El a împins mînerul frînei în poziția „oprire de urgență", blocînd roțile trenului.

Viteza s-a redus la 25,6 kilometri pe oră sau circa 7 metri pe secundă. Scînteile zburau ca focurile de artificii. Roțile continuau să patineze scrîșnind puternic. Deși trenul a încetinit mult, în cinci secunde ar fi trecut peste locul unde zăcea Michelle. Everett se afla la numai un pas de fetiță. Miguel a îngenunchiat pe peron și s-a aplecat deasupra marginii acestuia cu brațele întinse. Într-un interval de numai trei secunde, Everett a apucat-o pe Michelle cu mîna dreaptă și cu o putere pe care nu a crezut pînă atunci că-o are a aruncat-o în brațele lui Miguel. În urma impactului produs, Miguel s-a răsturnat pe spate pe peron cu copilul la pieptul său. Lui Everett i-au mai rămas doar două secunde ca să se salveze. El s-a sprijinit cu mîinile de marginea peronului și a încercat să sară. S-a înălțat doar pînă la nivelul pieptului și a căzut înapoi.

A mai rămas doar o secundă. Everett a încercat o ultimă săritură disperată. În timpul saltului a simțit că a fost apucat de feroviarul Johnson, de Margarita, mătușa lui Michelle, și de Miguel de haină și de braț. Everett s-a înălțat de data aceasta suficient de sus dar avea senzația că picioarele sale vor fi retezate de tren. În timp ce trenul trecea, Miller nu l-a mai văzut pe Everett. Timp de peste trei secunde roțile trenului au continuat să lunece pe șine. În cele din urmă, trenul s-a oprit la aproape 8 metri de locul unde s-au aflat Everett și Michelle. Miller a coborît pe peron să vadă ce s-a întîmplat. Everett a fost tras cu atîta putere de cele trei persoane care i-au sărit în ajutor încît a scăpat nevătămat. Toți patru s-au răsturnat, fără să pățească ceva, pe peron în urma efortului depus. Mai tîrziu Everett va observa un semn făcut de tren pe marginea pantofului său drept.

După această întîmplare, Miguel s-a dus acasă. Joanna DeJesus s-a dus cu Michelle la spital ca să fie sigură că fetița nu a pățit nimic. Johnson și-a reluat rondul său. Miller și-a continuat cursa. Everett, după ce a fost felicitat de lumea aflată pe peron pentru fapta sa, s-a urcat în tren și s-a dus pînă la stația unde dorea să ajungă. Everett a mărturisit mai tîrziu că dacă n-ar fi încercat să o salveze pe Michelle acest lucru l-ar fi afectat pentru tot restul vieții sale.

Înregistrarea invențiilor...

— Am lucrat la această mașină cincisprezece ani!

— Și la ce servește?

— Am și uitat...

Vorbesc doi scafandri:

— De ce nu te urci la suprafață?

— Pentru că afară plouă și medicul mi-a recomandat să evit umezeala.

Motoarele sînt ambalate, avionul e gata să decoleze.

— Legați-vă centurile, spune stewardesa... și strîngeți-le bine, adaugă ea, fiindcă am uitat să luăm alimentele.

ESCALADARE DRAMATICĂ

„Am cîştigat", de data aceasta am cîştigat!", au exclamat cu bucurie René Desmaison, Giorgio Bertone şi Michel Claret după cucerirea, în plină lună ianuarie, a celui mai înalt vîrf al masivului Grandes Jorasses. Epuizaţi de efort ei s-au prins de umeri înfruntînd un vînt care bătea cu 120 kilometri pe oră şi un ger de minus 30 grade Celsius. Ei au reuşit să escaladeze pentru prima oară în lume faţa nordică a masivului aflat la graniţa dintre Italia şi Franţa, să urce un perete vertical înalt de 1220 metri, să străbată coridoare acoperite cu gheaţă, să urce prin veritabile hornuri. Pentru Desmaison, liderul grupului de alpinişti, acest succes a însemnat o revanşă asupra muntelui a cărui escaladare a fost obligat să o abandoneze în urmă cu doi ani în împrejurări dramatice.

René Desmaison a pornit atunci să escaladeze muntele împreună cu un ghid cu experienţă, Serge Gousseault. Soţia lui René, Simone, a rămas la Chamonix. Ea urma să ţină legătura cu soţul ei prin radio. Cei doi alpinişti şi-au luat hrană suficientă pentru şase zile. În decurs de trei zile ei au urcat 560 de metri. Noaptea şi-au petrecut-o pe o ieşitură din stîncă. Dimineaţa se lăsase ceaţa. René i-a propus lui Serge să se înapoieze. Apoi ceaţa s-a risipit şi cei doi alpinişti au hotărît să continue urcuşul. Pînă la lăsarea serii ei au avansat doar 100 de metri în comparaţie cu 183 de metri în ziua precedentă. S-a produs o alunecare de pietriş care era să-l mături pe Serge de pe cornişă. A început să ningă, zăpada pătrunzînd sub hainele lor. Ei bîjbîiau prin zăpadă pentru a găsi proeminenţe de care să se ţină cu mîna. Curînd mîinile lor au îngheţat. „E prea periculos să continuăm", a hotărît René. „Să aşteptăm să se oprească ninsoarea", a conchis el. Au mai rămas 395 de metri pînă la vîrf şi mai aveau hrană pentru două zile. A doua zi s-a oprit ninsoarea, însă o mică avalanşă a scos radioul din funcţiune. Toate legăturile cu lumea de jos erau tăiate. În aceeaşi seară, René s-a alarmat cînd a observat că mîna lui Serge era anormal de umflată. În ziua următoare, în pofida suferinţei atroce, cei doi oameni au continuat să înainteze. În 36 de ore ei au urcat 91,5 metri. Serge nu mai putea folosi mîna dreaptă. Fişii de carne au rămas lipite de mănuşa sa. Pentru a ajunge pe cornişa ce se afla la şase metri deasupra lor, René l-a legat cu o funie pe Serge sub braţe şi l-a tras după el centimetru cu centimetru. Amîndoi erau epuizaţi. În noaptea aceea au dormit prost. Alimentele erau pe sfîrşite. René se lupta din răsputeri să-l ajute pe Serge să avanseze. Practic îl trăgea după el. Cu foarte mare greutate au înaintat 24,4 metri şi s-au oprit pe o cornişă îngustă. Doar 91,5 metri le-a mai rămas pînă la vîrf. Serge nu mai putea să facă nici un pas. Spre prînz, un elicopter de la serviciul de salvare din staţiunea Chamonix s-a învîrtit deasupra lor. René gesticula cu disperare arătînd spre însoţitorul său care nu se mai putea mişca. Pilotul a înţeles în mod greşit că René semnaliza că totul este în ordine. Elicopterul a plecat. Apoi şi-a făcut din nou apariţia a doua zi. Şi de data aceasta pilotul a înţeles în mod greşit că René semnaliza că nu avea nevoie de ajutor. În ziua următoare, pe la ora prînzului, Serge a început să delireze. Cu ultimele sale puteri s-a ridicat în picioare strigînd că aude zgomotul motorului unui elicoper. Apoi s-a prăbuşit fără viaţă pe cornişă.

Între timp la Chamonix, Simone, cuprinsă de disperare, a reuşit să organizeze o operaţiune de salvare. De două ori elicopterele au încercat fără succes să aterizeze. Lui René i s-au umflat încheieturile de la mîini şi a început şi el să delireze. Pilotul unui elicopter a găsit în apropierea locului unde se afla René o platformă adăpostită unde au putut fi lăsaţi cinci alpinişti. Într-o jumătate de oră ei au ajuns la René. Acesta a fost legat cu un cablu şi tras în elicopter. Apoi a fost tras în elicopter şi corpul lui Serge. Mai tîrziu, René a aflat că Serge suferea de decalcifierea oaselor şi a înţeles că acest fapt a contribuit la eşecul încercării lor.

După o pregătire atentă, René Desmaison, însoţit de data aceasta de Giorgio Bertone şi Michel Claret, a pornit din nou la asaltul muntelui. De şapte ori încercările lor au eşuat. La a opta încercare cei trei alpinişti au avansat rapid. René şi Giorgio se schimbau rînd pe rînd la conducerea grupului. Pînă la 396 metri de vîrf au înaintat fără incidente. Apoi urcuşul a devenit din ce în ce mai greu. La 244 metri de vîrf s-a stîrnit un viscol care i-a acoperit pe cei trei alpinişti cu zăpadă. Ei avansau încet. Au ajuns în locul unde în urmă cu doi ani începuse să-l lase puterile pe Serge. În ziua aceea au înaintat doar 50 de metri. În cele din urmă cerul s-a limpezit. Ei au ajuns la cornişa unde René şi Serge au fost nevoiţi să se oprească. De data aceasta René era hotărît să cucerească cu orice chip vîrful muntelui. S-a lăsat întunericul. A nins. În dimineaţa următoare René a pornit singur. A urcat 39,6 metri pînă la o cornişă de unde pornea un culoar pe unde vîntul sufla cu 96 kilometri pe oră. Giorgio şi Michel l-au urmat. Feţele lor erau acoperite cu măşti de gheaţă. Au mai rămas doar trei metri pînă la vîrf. Lui René i s-a pus de emoţie un nod în gît. Cei trei alpinişti au ajuns pe vîrf. Un nou traseu a fost deschis în masivul Grandes Jorasses, între gheţarul Linceul şi muntele Walker. Pentru străbaterea sa a fost nevoie de 23 de zile şi 18 ore de suferinţă, tenacitate şi temeritate.

Tudor PRELIPCEANU

— Să sperăm, zise un astronaut înaintea unei călătorii în univers, că atunci cînd vom debarca la ei, locuitorii celorlalte planete vor fi de părere că sîntem frumoşi, inteligenţi, simpatici... orice. Numai buni la gust nu!

Într-o adunare doi oameni de afaceri vorbeau despre progresul adus de ştiinţa mecanică:

— Eu am văzut o maşină în care pe o parte se bagă grîu sau secară — iar pe cealaltă parte iese jimbla caldă.

— Asta nu e nimic, răspunse celălalt. Eu, în Canada, am văzut o maşină în care se puneau de-o parte struguri şi pe de altă parte un om de serviciu scotea afară oameni beţi-gata.

Cosmetica
cea de toate zilele

Toate femeile de pe pămînt vor să fie frumoase! Şi, mai întîi, fiecare femeie doreşte chiar din profundul instinct al feminităţii ei să încetinească pe cît posibil îmbătrînirea. Nu este vorba aici de vanitate sau narcisism, ci de menţinerea unei confortabile stări de bine interior, oferit de conservarea farmecului personal, pentru că femeia visează să-i placă pînă la bătrîneţe soţului ei de-o viaţă, vrea să fie considerată de copiii ei cea mai frumoasă mamă din lume, doreşte ca să nu-şi... polueze tovarăşii de muncă cu o înfăţişare obosită, îmbătrînită, deoarece un chip stenic şi îngrijit înviorează chiar spiritul de echipă.

Femeia zilelor noastre este însă o persoană extrem de ocupată, avînd de îndeplinit extrem de multe sarcini, nu doar în familie, ci şi în societate. Ea nu mai poate sta întinsă ore întregi cu diferite măşti pe faţă, aşa cum recomandau prescripţiile cosmetice bunicelor noastre, şi nici nu mai are în general prea mult timp la dispoziţie pentru ea însăşi. Cînd să-şi prepare loţiuni savante sau să-şi mai facă masaje speciale? Viaţa femeii e o continuă goană trepidantă: de la trezirea în zori, cînd trebuie să-şi trimită copiii la şcoală, după care grăbită pleacă la locul de muncă, pînă la miezul nopţii cînd termină de gătit, spălat, călcat, dereticat pentru întreaga familie. Ar mai putea găsi ea oare un cît de mic fragment de timp pentru întreţinerea frumuseţii ei, pentru curăţirea, hidratarea, hrănirea tenului, pentru protejarea lui de căldură, vînt, frig, praf, soare, de o degradare timpurie? Credem că da, în cazul în care va reconsidera chiar ideea de îngrijire cosmetică. Pentru că ea se poate realiza şi din mers, paralel cu o grămadă de treburi gospodăreşti. Nimic nu poate împiedica, de pildă, pe o femeie ca dimineaţa să facă cîteva mişcări de gimnastică facială în timp ce prepară micul dejun şi să se spele pe faţă cu ce a rămas din ceaiul de plante preparat pentru familie, sau să-şi întindă pe faţă grăsimea rămasă pe sticla de lapte după ce a fost golită, sau caimacul de la lapte pe care copiii de obicei nu-l vor! Nimic nu o poate împiedica să-şi spele sau să-şi ungă faţa cu un gălbenuş de la un ou spart, pe care şi aşa nu-l mănîncă ni-

meni, în timp ce spală rufe sau calcă, sau după ce s-a spălat seara pe dinți să ia și un tampon de vată și să-și șteargă fața și gîtul cu puțin lapte Doina sau cu vreo loțiune demachiantă, care se găsesc în toate magazinele de cosmetică. Or, după ce a curățat castraveți pentru salată, să-și șteargă fața cu cojile rămase. Sau, cînd vara face compoturi, gemuri, dulcețuri și găsește vreo fructă puțin stricată printre fructele cumpărate, să se șteargă cu miezul ei zemos pe față. Iar măcar o dată sau de două ori pe an, într-un una din zilele libere sau în concediul de odihnă, să treacă pe la un cabinet cosmetic pentru a-și curăți fața de punctele albe de colesterol, de punctele negre ș.a.m.d. și să o întrebe pe cosmeticiană ce anume cremă, demachiant, machiaj să folosească. Sînt multe secrete mici care pot duce la rezultate mari. Cîte femei știu, de pildă, că este bine ca după ce dau cu o cremă hidratantă pe față să se stropească pur și simplu cu apă de la chiuvetă peste cremă, apă care va intra astfel antrenată de cremă mult mai bine în piele. În general, cele mai multe măști cosmetice se pot prepara rapid, în bucătărie, în timp ce facem mîncare, din cîteva elemente aflate la îndemîna oricui: un gălbenuș de ou, puțină miere, o linguriță de brînză de vaci, sau ulei, un cubuleț de drojdie de bere etc. În continuare vom mai observa că o față îngrijită constituie o datorie elementară mai ales atunci cînd condițiile de muncă, cu un anumit grad de toxicitate, aduc prejudicii tenului, părului, mîinilor.

Pentru a păstra supletea pielii timp cît mai îndelungat, întîrziind deci formarea ridurilor, nu trebuie să uităm că trebuie să folosim produse cosmetice de calitate și adecvate tenului nostru. Dimineața, după cîteva mișcări ușoare ale feței, ne vom unge întotdeauna fața cu un strat ușor de cremă protectoare. Seara, după demachiere, ne vom șterge fața cu o loțiune tonică după care vom aplica crema nutritivă pe gît, față și decolteu.

În cazul tenurilor deshidratate este bine ca acea cremă pe care o folosim să rămînă pe față toată noaptea, în timp ce la celelalte tipuri de ten (grase, mixte) crema se va șterge cu un șervețel moale, fiind lăsată numai în jurul ochilor. Să nu uităm că dacă în timpul zilei dorim să ne machiem din nou, va trebui să ne demachiem încă odată. De asemenea, orice aplicare a vreunui produs cosmetic trebuie făcut numai pe o piele bine curățată. Pielea uscată din cauza lipsei de grăsime (alipică), după ce se curăță de dimineață, se unge cu un strat de cremă nutritivă după care se aplică un machiaj ușor, indicată fiind pudra sub formă de pulbere deoarece are un rol de protecție. Seara, după curățirea feței, ne putem șterge cu infuzie de mușețel, nalbă, gălbinele, după care poate urma o cremă grasă hrănitoare.

Pielea uscată (alipică) poate fi spălată des cu apă de ploaie. De două trei ori pe săptămînă, persoanele cu acest gen de piele își pot aplica o mască formată după caz din:

- O linguriță brînză de vaci amestecată cu o linguriță de smîntînă și o linguriță de ulei de porumb.
- O linguriță caimac de lapte, 2–3 linguriță suc de morcov, o linguriță miere
- O linguriță brînză de vaci, un gălbenuș, o linguriță de ulei.

Pielea uscată prin pierderea de apă, după ce se spală dimineața cu multă apă, se poate unge cu un strat de cremă hidratantă și hrănitoare direct pe fața umezită. Seara, după demachiere, fața poate fi ștearsă cu ceai de mușețel, sunătoare, coada șoricelului. După care poate fi unsă cu o cremă nutritivă, vitaminizată și hidratantă. Măștile pentru acest gen de ten sînt numeroase și vă vom recomanda cîteva foarte simple:

- O linguriță polen, o linguriță apă călduță, se freacă, după care se adaugă un gălbenuș de ou.
- O lingură zeamil, două linguri de lapte, o linguriță de miere.
- Două linguri lapte, o lingură miere, o lingură tărîțe de grîu fin cernute.

Pielea grasă se șterge de dimineață cu o loțiune astringentă. La acest ten este indicat un machiaj care să fie refăcut peste zi, după o demachiere atentă. Seara se poate folosi pentru spălarea feței săpunul de copii sau de bărbierit. Se recomandă, din cînd în cînd, spălarea cu tărîțe cosmetice, un amestec de cantități egale de mălai, tărîțe de grîu, o jumătate de linguriță de bicarbonat de sodiu. Indicăm și pentru acest ten cîteva măști posibile:

- O lingură și jumătate de lapte, cîteva picături de lămîie care se aplică sub formă de comprese.
- O lingură și jumătate de lapte, o jumătate linguriță bicarbonat de sodiu tot sub formă de comprese.
- Iaurt aplicat în strat gros timp de 20 de minute.
- Sucuri de fructe proaspete, o lingură zeamil, o linguriță de ulei de porumb.

Tenul mixt este acel ten cu porțiuni mai grase și porțiuni mai uscate. Vom folosi creme și loțiuni demachiante pentru fiecare porțiune în mod diferențiat. Se va evita abuzul de apă caldă, de loțiuni astringente, de creme prea grase. Cîteva măști:

- Două linguriță brînză de vaci, o linguriță miere;
- Un cartof fiert amestecat cu un gălbenuș;
- O linguriță lapte călduț, o linguriță polen, un gălbenuș de ou.

Și acum ne vom mai permite cîteva recomandări care, sperăm, vor fi utile: nu vă machiați prea strident de dimineață. Este neplăcut să vedem pe stradă o femeie cu obrajii în „flăcări" de prea mult roșu dat pe pometi, cărînd plase grele și fugind să prindă autobuzul. Și tot așa de neplăcut este să mergem într-o vizită, seara, și acolo să vedem pe gazdă sau pe musafirele ei cu fața lividă de oboseală, după o zi de muncă. În acest caz, paloarea se poate corecta cu pudră și un machiaj adecvat. Și încă un lucru: nu ne putem machia la 40 de ani ca la 20 și vice versa. Timpul trece și, cu el deodată, și noi.□

Constanța PFEIFFER

În momentul cînd a fost concepută, rubrica noastră de modă s-a dorit, desigur, interesantă, atrăgătoare, însoţită de o oarecare notă de originalitate. Dar, cel puţin dintr-un anumit punct de vedere, cea din urmă calitate a fost, indiscutabil, compromisă: pe negîndite, ne-am înscris pe linia unui „străvechi" şi criticat obicei şi, astfel, aşa cum se întîmplă adesea, din paginile destinate modei lipsesc creaţiile vestimentare pentru bărbaţi. Pentru a le risipi dezamăgirea, îi invităm însă ca, împreună cu noi, să se oprească la cîteva din sugestiile (adesea destul de imperative!) ale celor „învestiţi" să dea tonul modei. Atenţie însă! Gîndul creatorilor nu are astîmpăr, neobosit aleargă de pe înălţimea muntelui, pe plaja aurit însorită a mării, din furnicarul străzilor, în decorul calm şi confortabil al locuinţelor sau chiar în sălile de recepţie... E fascinant cum proiectează mereu alte imagini, cu doze măiestrit alese de lumină şi umbră, de formă şi culoare. Să-i însoţim pentru scurt timp într-un slalom al imaginaţiei.

■ Alături de Woolmark — lîna pură virgină mult seducătoare prin tuşeu, dar şi prin tonurile coloristice în care se poate... metamorfoza —, firele de mohair rămîn deopotrivă suverane prin efectul şi rafinamentul conferit tricoturilor.

un magazin pentru toți

MAGAZINUL UNIVERSAL

UNIREA

București, Piața Unirii nr.1

● PARTER — cadouri ETAJ 1 — totul pentru femei și copii ● ETAJ 2 — pentru garderoba bărbaților și țesături ● ETAJ 3 — pentru timpul liber ● ETAJ 4 — pentru apartamentul nostru ● ETAJ 5 — cofetărie ● ETAJ 6 — articole lux ● SUBSOL — produse alimentare ● FIȚI BINEVENIȚI!

la dispoziția onoratei clientele

I.C.S.A.P. BRAILA

prin:

Complex „Dorobanți" (restaurant clasic, berărie, autoservire, cofetărie, patiserie);
Complex „Continental" (restaurant, cofetărie, patiserie);
restaurant „Chiralina"
restaurant „Modern"
restaurant „Crama Veche"
cofetăria „Corso"
Patiseriile „Central", „Miorița"

LOTO
PRONOSPORT

AUTOTURISME,
BANI,
EXCURSII,
TELEVIZOARE COLOR

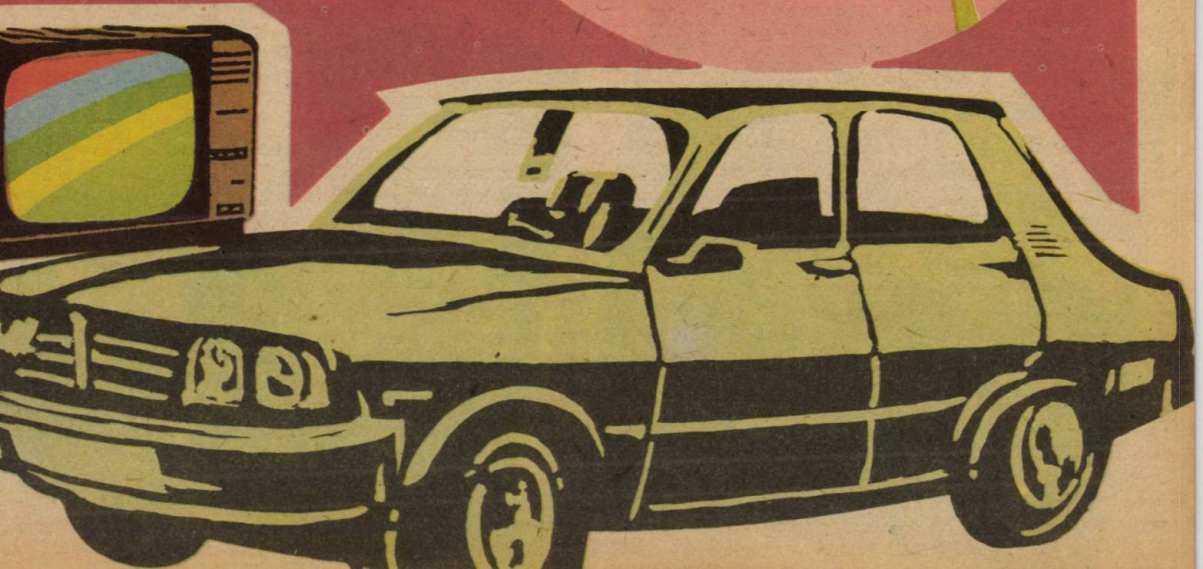

COOP

JOCURI educative, colective

În țară, jocurile și jucăriile se găsesc la toate magazinele din rețeaua Cooperației de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor, iar în București la magazinele RECOOP din Bd. Republicii nr.80 A, Calea Moșilor nr.135 și 282, str.13 Decembrie nr.26, Bd. Gh. Gheorghiu—Dej nr.95, „Pasajul Victoria", Calea Victoriei nr. 16—18 și la micromagazinul din holul Teatrului „Ion Creangă"

magazinul universal BUCUREȘTI *

magazinul tuturor *

VĂ OFERĂ ÎN TOATE SEZOANELE UN BOGAT SORTIMENT DE MĂRFURI PRIN UNITĂȚILE SALE:

- MAGAZINUL UNIVERSAL BUCUREȘTI str. Bărăției nr.2
- MAGAZINUL OLIMPIC str. Lipscani nr.21
- MAGAZINUL BIG BERCENI, Piața Sudului
- MAGAZINUL BIJUTERIA, Calea Victoriei nr.22
- MAGAZINUL MOȘILOR, Calea Moșilor nr.262
- MAGAZINUL 1 MAI, Bd. 1 Mai nr.45
- MAGAZINUL ELECTRONICA, Șos. Ștefan cel Mare.

secretul frumuseții
Mirai
PRODUSELE COSMETICE GAMA BELLEROSE
●parfum
●trusă pentru fardare
●cremă de frumuseţe
PARFUM DE TOALETĂ LIED'89
produsele COSMETICE

TRICOTAJE

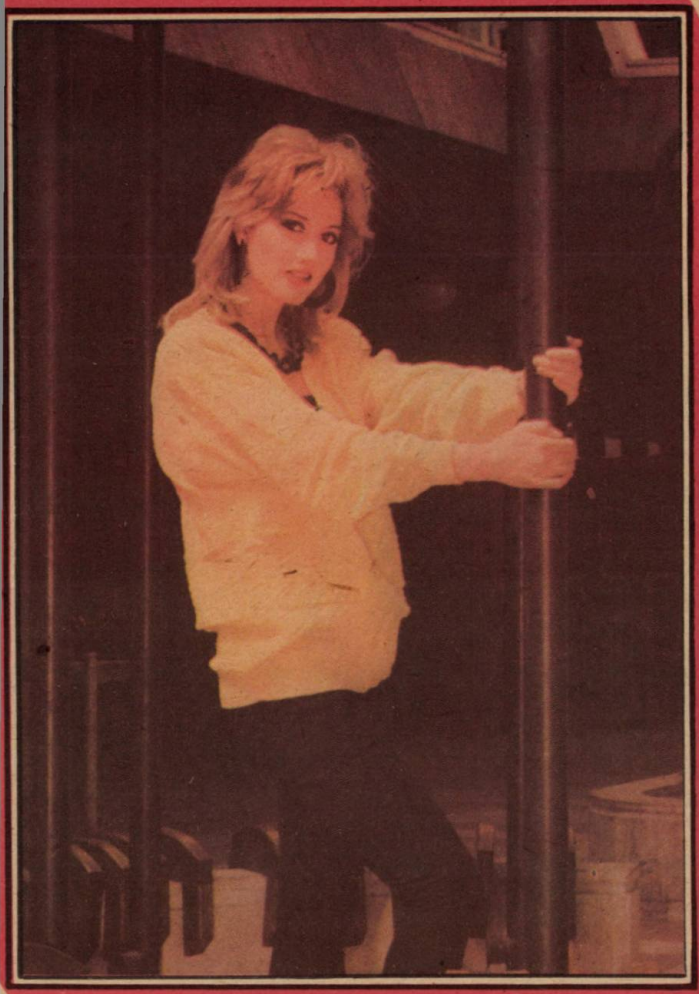

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă stau la dispoziţie, în tot cursul anului, cu o mare varietate de articole de confecţii şi tricotaje, adecvate pentru toate anotimpurile, pentru toate gusturile.

Rămîne ca fiecare dintre dv. să alegeţi ceea ce vi se pare mai frumos şi mai potrivit pentru ţinuta dv.

Antologie S.F. „Magazin“ ’90

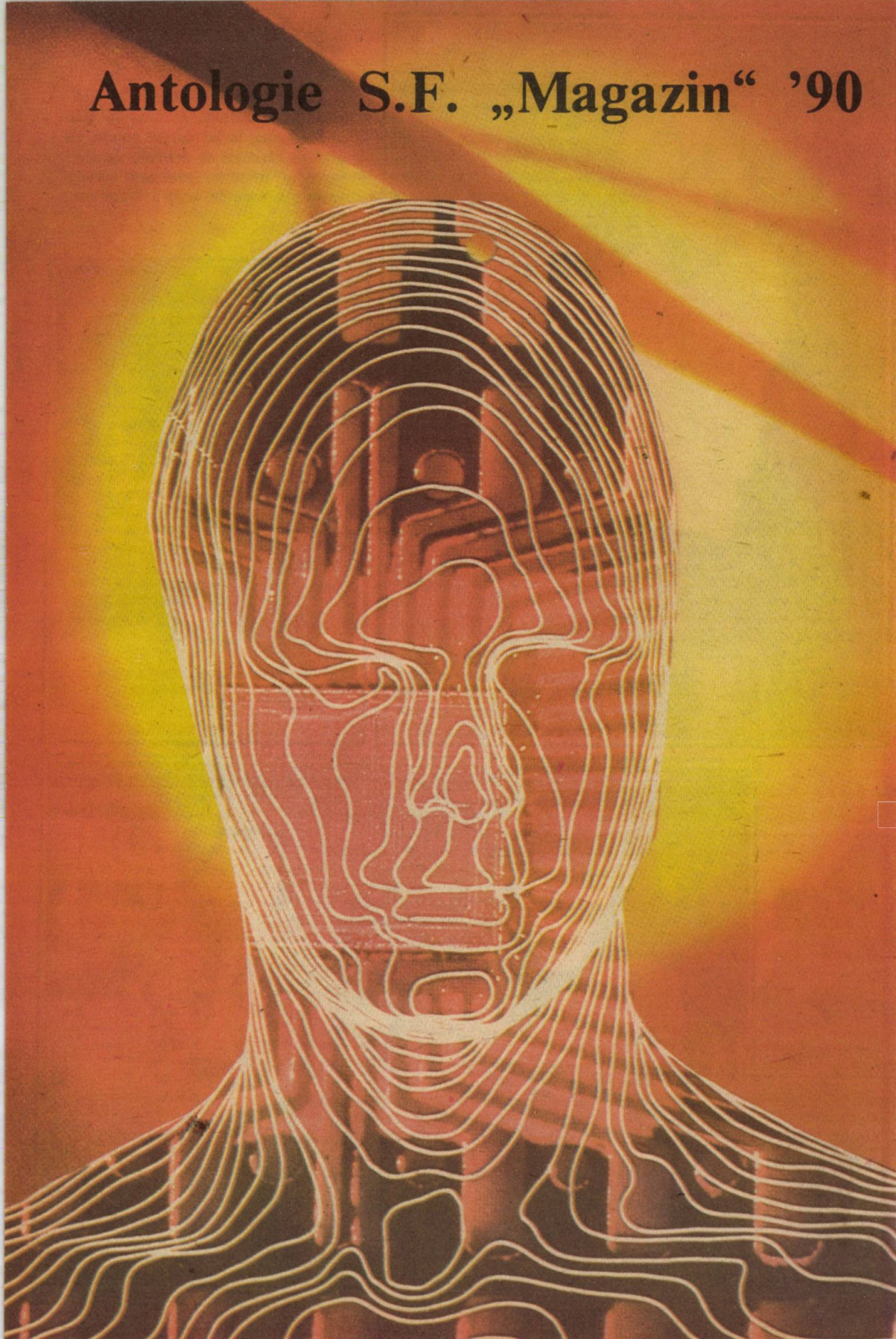

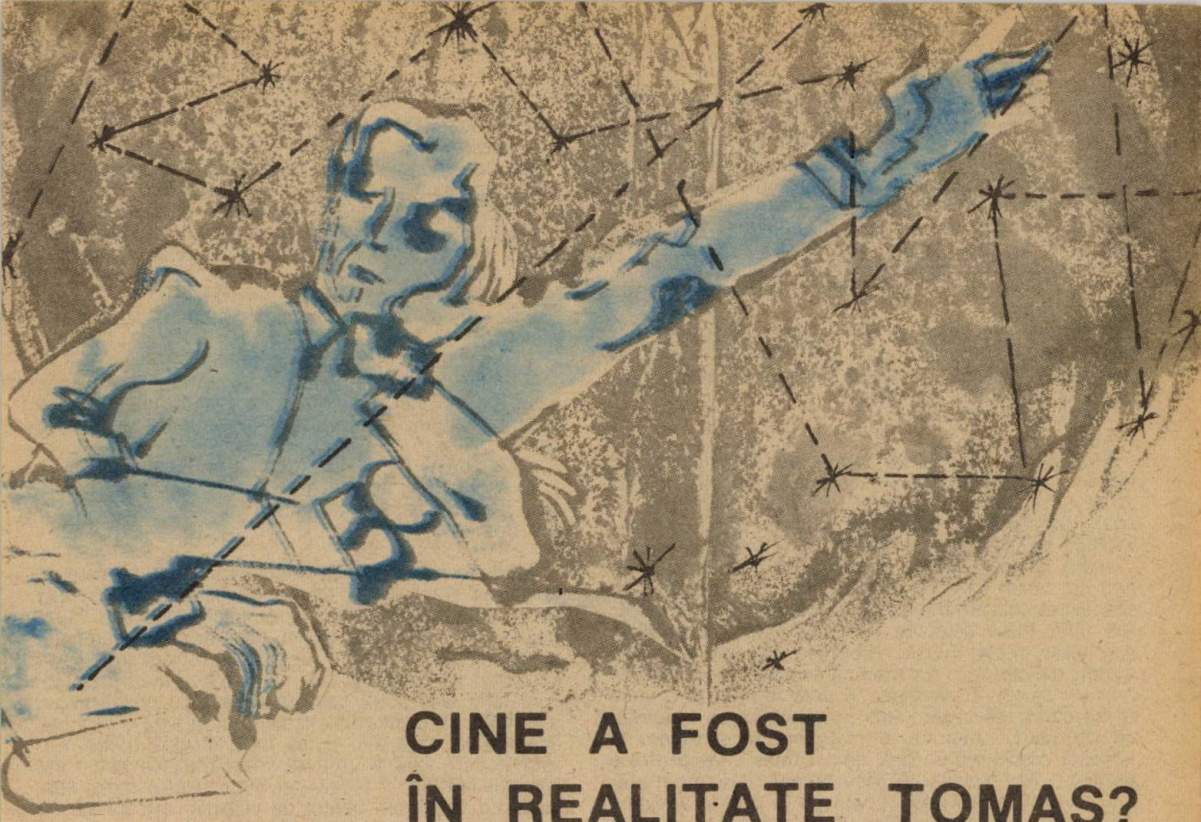

CINE A FOST ÎN REALITATE TOMAS?

Toată vara am lipsit din institut. Mai întîi participarea la un congres internațional în Canada, apoi acea nefericită dublă pneumonie care m-a ținut o vreme la pat, în sfîrșit concediul de odihnă... Cînd m-am întors, mi se părea că sînt un străin pe coridoarele silențioase ale pavilioanelor, sau în orice caz inutil, caci treaba mergea excelent și fără mine. Așa mi-a venit ideea să mă pensionez, înțelegînd că doctorul Wip, mîna mea dreaptă de atîția ani, era capabil să conducă singur institutul, ba chiar merita cu prisosință această avansare. M-am decis, fără pic de strîngere de inimă, să le comunic colaboratorilor mei această hotărîre la sfîrșitul zilei, înainte de a pleca acasă, după ce aveam să efectuez obișnuita **vizită mare** a tuturor pacienților. Și totul ar fi fost minunat, ca-ntr-un final fericit de roman sentimental, dacă nu l-aș fi întîlnit pe tînărul din rezerva de la etajul doi.

– Ar fi mai bine să-i acordați atenție mîine, pe-ndelete, m-a sfătuit doctorul Wip, după ce mi-a prezentat, conform regulei, fișa bolnavului. E un caz cu totul ieșit din comun.

Niciodată n-am crezut în cazurile ieșite din comun deși de-a lungul carierei mele mi-au fost prezentați, poate, mii de pacienți cu această recomandare. Așa că, fără să-l contrazic, am acceptat propunerea, rămînînd să fac în plen comunicarea hotărîrii mele de a mă retrage, abia după ce puteam spune că trecusem cu adevărat totul în revistă și că eram deplin mulțumit de felul cum lucrasera în absența mea. L-am privit deci iscoditor pe tînărul acela palid, cu fruntea înaltă și cu ochii de un albastru intens, dar pe fața lui nu se putea citi nici un fel de însemne care să-l poată determina pe doctorul Wip să-l considere un caz ieșit din comun, sau poate tocmai de aceea. Numai pentru că desena mereu ciudate hărți cerești, vorbind despre faptul că el venea de undeva de acolo, dintr-o zonă pe care părea s-o caute obsedant, ca după o mare amnezie, imaginînd mereu alte și alte variante ale aceleiași scheme pe care poziționa ciudați aștri cu denumiri și mai ciudate, încă nu era un argument. Așa că, părăsind rezerva, l-am întrebat, zîmbind ironic, pe doctorul Wip:

– Doar nu crezi că e un extraterestru?

– Nu, domnule profesor. E geolog, cum v-am spus. Și pînă la accidentul – ciudat și el – cînd a căzut de pe munte, de la o înălțime de cincizeci de picioare, fără să i se întîmple nimic altceva decît că în cap i s-a dereglat un șurub, cum vă place dumneavoastră să spuneți, a fost un om cît se poate de normal.

– Prea bine, am convenit eu. O să-l examinez mîine, mai pe-ndelete și singur, dacă nu te superi.

Era o toamnă blîndă, cu zile calde, în care lumina soarelui se prelingea cumva uleioasă peste frunzele copacilor ce începuseră să-ngălbenească în parcul din jurul institutului. Pe tînărul din rezerva de la etajul doi l-am găsit adîncit într-un fotoliu de rafie, singur pe terasă, privind absent depărtările. La picioarele lui, împrăștiate, aruncate în dezordine, zăceau nemișcate o mulțime de foi pe care desenase cu sîrguință, încă din zori, o mulțime de linii și puncte colorate. La apropierea mea nu s-a tulburat. Atîta doar că a înclinat capul politicos, în semn de salut.

– Ești obosit? L-am întrebat cu blîndețe.

– Nu. De ce aș fi? Aici pe terasă e minunat să lucrezi.

– Aha! am intrat numaidecît în jocul pe care mi-l propunea cu un firesc debordant. Ia să văd și eu la ce lucrezi. Și, aplecîndu-mă, am ridicat cîteva file pe care le-am privit cu toată atenția, răsucindu-le în toate pozițiile, comparîndu-le între ele și în cele din urmă, ca după o îndelungă deliberare în forul meu interior, i-am spus, privindu-l drept în ochi:

– Sînt foarte interesante desenele dumitale. Ești grafician?

Tînărul a surîs concesiv.

- Ştiţi foarte bine că nu sînt grafician şi că **desenele** mele ar trebui să fie nişte hărţi cereşti... adică ele sînt nişte hărţi cereşti... Doctorul Wip v-a informat asupra acestui fapt. De ce vă prefaceţi? La rîndul meu ştiu că dumneavoastră sînteţi profesorul pe care îl aştept aici de peste o lună, în speranţa că mă veţi dezlega de diagnosticul pe care mi l-au pus alţii şi mă veţi lăsa să plec, să-mi văd de treburile mele.

Vorbea atît de coerent şi atît de logic, de convingător, încît, cu toată îndelungata mea experienţă, am fost surprins.

- Perfect! am decis eu să iau lucrurile frontal. Dar pentru ca să pot face asta, trebuie să-mi explici şi mie totul. Tot ceea ce este în legătură cu această **lucrare** a dumitale. De acord?.

- Am vreo altă şansă?

- Nu.

S-a aplecat fără grabă şi şi-a adunat filele de pe jos, le-a aşezat binişor pe scaunul de alături, unde se aflau şi creioanele colorate, apoi s-a îndreptat de spate, adîncindu-se parcă mai mult în fotoliu, şi aşa a început cu adevărat prima noastră conversaţie.

- Mă numesc Toma. Sau Tomas... Cum doriţi. Pe fişă am văzut că scrie Tomas. Prea bine. De fapt, nu ştiu exact cum ar trebui să mă cheme. Nu ştiu deloc. Am uitat toate celelalte nume. Şi asta e **problema.** Am uitat unele lucruri esenţiale. Dar pentru a-mi aminti de ele cred că medicamentele nu-mi sînt de nici un ajutor. E altceva... E prea mult... de atunci. E îngrozitor de mult... Nici nu puteţi să vă imaginaţi cît de mult... Aşa că, e mai bine să rămînem la această conversaţie. Sînt, deci Tomas... De profesie geolog... Am treizeci şi şase de ani... Doamne! Măcar de-ar fi adevărat!... Locuiesc în oraşul acesta... Am soţie, doi copii... Posed carnet de conducere auto... Ar mai fi ceva?

— Da. Întotdeauna mai este cîte ceva.

— Bine-nţeles. Să mai adaug că am părinţi... Nu am fraţi...

— Cum ai căzut de pe munte?

Omul din faţa mea oftă.

— Ei, bine, domnule profesor, aici încep să se încurce lucrurile. Căci, aflîndu-mă acolo, pe muchea aceea de stîncă şi privind în jos, deodată am ameţit — ceea ce nu mi s-a mai întîmplat niciodată; nu am rău de altitudine — şi mi-am dat drumul. În cădere însă am început să-mi amintesc... Asta deja nu veţi mai vrea să înţelegeţi... Am început să-mi amintesc de prima cădere... A mea, a noastră... Fiindcă trebuie să ştiţi că nu eram singur... Şi cînd m-am izbit de pămînt, a fost exact ca şi atunci, prima dată... M-am deşteptat apoi la spital şi cînd am început să le spun ce-mi aminteam, doctorii au hotărît că trebuie să mă aducă aici... Iar aici, după ce mi s-au făcut toate analizele, mi s-a spus că trebuie să vă aştept pe dumneavoastră...

— Mda, am mormăit eu, uşor contrariat de cele ce-mi spusese. Ţi-am citit cu atenţie dosarul. Le ştiu deci toate astea. Analizele arată că nu ai nimic organic. Nici în domeniul neuro-psihiatric n-ar fi nimic dacă n-ar fi desenele astea şi explicaţiile pe care le oferi în legătură cu ele. Deci să discutăm pe această temă.

— În sfîrşit, a tresărit tînărul Tomas, cineva care ştie cum trebuie apucată problema... Domnule profesor, am nevoie de un specialist în astronomie, mai exact în cunoaşterea cerului. Care poate înţelege şi descifra o hartă a cerului...

— Desenele astea sînt hărţi ale cerului?

— Da. Însă incorecte. Îmi scapă ceva... Şi nu-mi dau seama exact cît şi cum...

— Adică, vrei să spui că punctele de-acolo sînt planete?

— Da. Şi stele... aştri... Constelaţii...

— Care ar fi Pămîntul?

- Acesta.

- Şi Soarele?

- Acesta.

Am privit lung, cu neîncredere. Nu semăna deloc cu ceea ce ştiam eu din cărţile de şcoală.

- Nu prea seamănă. E o altă.... perspectivă.

- Evident. E bolta cerească văzută nu de pe Pămînt, ci din altă parte. Mai exact de pe planeta de unde am venit noi.

La auzul acestor cuvinte am tresărit.

- Ce vrei să spui, că dumneata ai venit de pe o altă planetă?

- E îngrozitor de mult de atunci...

- Stai puţin, să ne-nţelegem. Ai afirmat mai înainte că ai părinţi aici. Nu crezi că e o contradicţie? Dacă te-ai născut pe Pămînt, cum ai venit de acolo, din cer?

- Nu ştiu exact. V-am spus că îmi scapă unele lucruri esenţiale şi de aceea se produc asemenea confuzii... Dar nu asta e problema.

- Dar care?!

Tot ceea ce-mi spunea, toate explicaţiile pe care mi le oferea erau perfect logice, dar mintea mea refuza să le accepte. Pentru că nu le înţelegeam sau, chiar dacă le înţelegeam, să zicem, dacă aş fi spus că le înţelegeam, nu le puteam accepta. Totul era prea logic explicitat într-un absurd ce mi se părea mult prea evident. Mai ales toată povestea aceea cu memoria lui, amintindu-şi, cumva inconştient, lucruri de o vechime imemorială, fără a-şi putea însă apropia nimic, sau fără a dori, fără a vrea să-şi amintească nimic din trecutul imediat, îl făcea, cel puţin pentru mine, suspect. Un timp l-am bănuit de viclenie, ori, ca să mă exprim altfel, de abilitate strategică - presupuneam că o făcea intenţionat, turnîndu-mi gogoşi, nu pentru a-şi bate joc de mine, ci pentru a mă deruta. Apoi am început să cred tot mai mult că era vorba, în fond, de un caz clar de parapsihologie şi după ce am asistat, cu detaşare - cît puteam fi de detaşat - la cîteva întîlniri cu soţia şi copiii, cu unii dintre foştii săi colegi de serviciu, geologi, cărora le-am îngăduit să-l viziteze, mi-am dat seama, şi am ajuns la convingerea fermă că omul era într-adevăr profund tulburat şi că se petrecuse cu el ceva neobişnuit, iar datoria mea de medic nu era alta decît aceea de a-l ajuta, de a face tot posibilul pentru a-l vindeca. Dar, oare, de ce fel de vindecare avea el nevoie?!... Aşa că m-am hotărît să apelez la ajutorul specialiştilor în... astronomie.

N-a trebuit să aştept prea mult, după intervenţia mea la minister, şi într-o bună zi mi-a fost anunţată sosirea la Institut a profesorului D.S. Maximilian, de la Centrul internaţional de observare a Cerului - un om între două vîrste; o fire deschisă, comunicativă - după toate recomandările o autoritate în chiar domeniul de care aveam eu nevoie, mai exact pacientul meu - cunoştea cerul, cu toate cotloanele lui, de parcă ar fi fost vorba de cine ştie ce localitate anostă de colea.

Primele lor întîlniri, primele „şedinţe" cum se spune în terminologia consacrată, au fost destul de banale, fiecare suspectîndu-l pe celălalt, tatonîndu-se reciproc, căutînd totuşi să se apropie cît mai mult de esenţa problemei. Eu asistam retras, mai la o parte, fără să intervin, de parcă nici n-aş fi fost acolo, observîndu-i doar şi căutînd să trag concluziile utile **cercetării** mele. Dar, pe măsură ce discuţiile se ordonau mai mult în jurul hărţilor, ca obiect de analiza, profesorul Maximilian devenea tot mai interesat, tot mai pasionat, aş zice chiar fascinat de ceea ce intuia că ar putea afla de acolo. Pînă cînd, într-o seară, m-a sunat la telefon, acasă, cu vocea emoţionată de copil nerăbdător, solicitîndu-mi numaidecît o întrevedere.

- Te rog să mă scuzi, mi-a zis el de cum a intrat pe

ușă, aproape dînd buzna în apartamentul meu, dar de azi după-masă mă agit într-una tulburat peste măsură și nu vreau să spun nimănui nimic din ceea ce am descoperit, pînă ce nu mă consult cu dumneata. În fond, Tomas este pacientul dumitale sau, cel puțin într-o fază a demersurilor, el poate fi... un pacient... Dar descoperirea este într-adevăr uluitoare, te rog să mă crezi.

L-am invitat să ia loc, i-am oferit ceva de băut, dar el nu mai avea răbdare.

- Ei bine, hărțile lui Tomas sînt perfecte!

- În ce sens?

- În sensul cel mai propriu al cuvîntului. Ele reprezintă hărți ale cerului văzut dintr-o altă perspectivă. Dintr-un alt unghi... Adică de acolo de unde au venit ei...

Profesorul Maximilian s-a oprit brusc, remarcîndu-mi privirea circumspectă cu care îl urmăream. Și brusc a început să rîdă.

- A, nu! Să nu-ți închipui cumva că m-am **contaminat** și eu, că am început să **aiurez,** că sînt la rîndul meu un posibil pacient al dumitale. Nu! Ha, ha, ha... Știi că e amuzantă situația asta?

Nu era nimic amuzant, iar eu nu spusesem nimic. Profesorul Maximilian era într-o stare de exaltare pe care nu i-o mai întîlnisem.

- Ei bine, domnule profesor, am intervenit în cele din urmă, aștept explicația dumneavoastră.

- Bineînțeles. De aceea mă și aflu aici.

A sorbit o înghițitură mare de brandy, și-a mijit ochii, de parcă m-ar fi zărit la mari depărtări, apoi și-a dat drumul:

- Domnule, am pornit de la premisa, ce părea absurdă, că acest om a venit într-adevăr pe Pămînt de undeva din spațiu... De unde, nici el nu știa, dar, în orice caz, de acolo de unde venise el, cerul trebuia să arate cam așa cum încerca el să-l deseneze în hărțile sale. Trebuia aflat deci unghiul din care era privit sistemul nostru solar, în raport cu Galaxia... M-am folosit pentru asta de imaginile primite din Cosmos de pe rachetele trimise de noi, de hărțile întocmite în urma acestor investigații și am trecut totul pe calculatoare, pe computerele Centrului nostru. Te rog să mă crezi că nu a fost de loc simplu, mai ales că toată lumea mă privea așa cum mă privești și dumneata acum. Adică, ziceau în gîndul lor, a înnebunit Maximilian. Și era cît pe ce să ajung eu însumi la această concluzie, dacă nu i-aș fi arătat lui Tomas toate hărțile pe care le ofereau calculatoarele noastre, folosind o sumedenie de unghiuri de perspectivă și care erau și nu erau asemănătoare cu acelea pe care le desena el. „- Ei, ce zici de asta? I-am luat eu mai tare într-o zi - îți amintești? - arătîndu-i hărțile. Iată cum se înfățișează Pămîntul și cerul nostru văzut din afara sistemului, proiectat pe fundalul Galaxiei. Sînt unghiurile fundamentale posibile și nu pare să ne întîlnim în nici un punct..." Tomas a căzut pe gînduri și a contemplat îndelung fiecare imagine în parte. Într-un tîrziu s-a oprit însă asupra uneia și mi-a spus, clătindînd din cap: „- Cred că asta e cea mai apropiată..." „- Apropiată de ce?" „- Vreau să spun că asta ar fi să fie corectă, dar ceva nu e totuși în regulă..." Am privit la rîndu-mi harta cu toată atenția. Era cerul văzut dinspre Constelația Lebăda. Adică o navă de-a noastră trecînd prin dreptul acesteia a privit spre noi și imaginea cerului văzut din acea perspectivă i s-a întipărit pe **memorie.** Iar lui Tomas, această imagine i se părea oarecum... recognoscibilă. Am confruntat hărțile desenate de el cu harta aceea pe care am detaliat-o apoi în mii de variante, și culmea, jocul a început să mă prindă, să văd și eu, să întrezăresc **asemănări.** Așa că am insistat, cu tot riscul, și am intrat în pielea lui, acceptînd total ideea că, într-adevăr, el văzuse cerul dintr-un punct de undeva de acolo, de unde venise spre Pămînt... Am luat deci distanțe diferite - mai apropiate, mai depărtate - și m-am jucat pur și simplu cu calculatoarele, variind cîmpurile vizuale din acea perspectivă... Fără nici un rezultat promițător însă, pînă ce nu am avut la un moment dat revelația **timpului!** Înțelegi?!... Cheia era **timpul!**

Ajungînd aici, profesorul Maximilian a făcut o pauză pentru a vedea efectul produs asupra mea. Eu însă n-am reacționat în nici un fel. Așteptam continuarea și, mai ales, sfîrșitul, adică acea concluzie finală care îl adusese în starea de exaltare pe care abia și-o putea controla.

Neprimind nici o replică din partea mea, nesesizînd nici o reacție din cele pe care le-ar fi așteptat, profesorul a continuat, parcă mai precipitat, grăbit a ajunge, într-adevăr, la concluzia finală.

- Ei bine, problema era **cînd anume** văzuse el cerul **de acolo**?! Hărțile pe care le jonglam eu reprezentau imagini **prezente** ale cerului, or el spunea că venise de acolo de mai de mult... De cînd?!... Nu putea preciza, dar înțelegeam că trebuia să fie vorba de un timp de mult revolut... Se știe că pozițiile aștrilor, ale corpurilor cerești, ale stelelor, mă rog, se schimbă în timp, urmînd o anume traiectorie a deplasării lor în spațiu. Cerul văzut de noi azi este modificat față de cel văzut bunăoară de observatorii din antichitate, ca să nu mai vorbesc de cei din epoca bronzului, și așa mai departe. Deci, trebuia să identific traiectoria mișcărilor stelare din perspectiva privirii lui de pe planeta aceea, de undeva din dreptul constelației numită Lebăda, și să merg înapoi în timp, să refac, în sens invers, deplasările pe boltă, coborînd mereu în timp... Greu, foarte greu, dar nu imposibil... Mi-au trebuit zile în șir pentru programarea calculatoarelor în acest sens și cînd totul a fost pus la punct, am început **operațiunea** de coborîre în timp în sens invers. Și minune! Hărțile obținute începeau să se ordoneze în sensul sistemului pe care îl propunea Tomas în schemele sale; cu cît coboram mai mult în timp... Dar întoarcerea aceasta a devenit, de la un punct încolo, ametitoare. Neverosimilă. Omul acesta - sau un altul a cărui memorie se află acum înmagazinată în creierul său - a văzut Pămîntul cu mult înainte de apariția omului pe Pămînt. Și nu numai a omului acesta, pe care îl știm noi, deci a strămoșului nostru de azi, ci a unui alt om, cu multe zeci de mii de ani în urmă. Hărțile lui Tomas sînt identice cu acelea pe care le reconstitue calculatoarele pentru o perioadă de timp la care aproape că nu mă încumet să mă refer. Înțelegi?!... Cum se explică faptul că Tomas îmi desenează mie, cu exactitate, azi, harta cerului văzut din perspectiva constelației Lebăda, cu cîteva sute de mii de ani în urmă?! Și nu numai că e o asemănare perfectă între ele, dar sînt identice!... Ei, ce zici? Aceasta e descoperirea uluitoare pe care ți-o împărtășesc și pe care te chem s-o dezlegăm împreună, dacă e posibil..

Discuția noastră s-a prelungit pînă spre zori și în cele din urmă am căzut de acord asupra cîtorva ipoteze de lucru. 1) Tomas putea fi un mediu foarte bun. Adică putuse primi, inconștient, toate aceste **informații** din partea cuiva care lucrase în domeniul cercetărilor spațiale și întocmise, cu un scop anume, asemenea hărți. Se punea problema, însă, unde se efectuau și de ce, asemenea **experimente?** Și, evident, de către cine?... 2) Tomas, în urma accidentului, putuse avea o stare halucinatorie care îi producea, absolut întîmplător, în închipuirea lui **o lume** ce devenea identificabilă într-un anumit cod de înțelegere al ei. Asta presupunea însă ca el să fi avut cîndva, totuși, relații apropiate, cunoștințe aprofundate de cartografie cerească. Întrebările erau, cînd anume, de ce și mai ales cu cine și ce fel de cartografie cerească studiase?!... 3) Tomas putea fi, la fel de bine, un caz aparte de manifestare a unei stări de parapsihologie... În istoria disciplinei se cunosc cîteva cazuri de-a dreptul stranii, oarecum asemănătoare, cînd indivizi

banali în aparență erau capabili a descrie lucruri pe care ei niciodată nu le văzuseră, despre care nu auziseră și așa mai departe, cel mai asemănător în acest sens era cazul acelei bulgăroaice, țărancă semianalfabetă, care la un moment dat - tot în urma unui accident, a unui șoc fizic și psihic - a început să povestească fel de fel de întîmplări dintr-o lume seniorială de la curtea unui castel din Franța, de pe la 1300, dînd nume exacte de oameni, descriindu-le portretele și, ceea ce era uluitor, femeia vorbea o limbă franceză veche, impecabilă. Cercetările au condus la identificarea, într-adevăr, a tuturor oamenilor despre care vorbea această țărancă, în anturajul castelului cu numele pe care ea îl dădea și care în zilele noastre devenise o ruină, iar istoria lui neînsemnată n-o cunoșteau decît cercetătorii interesați de epocă și de ținutul respectiv. Ce legătură misterioasă era între lumea castelului și țărănca aceea semianalfabetă, greu de precizat. Acceptarea teoriei reîncarnării spiritului părea oricum o aberație. Și, totuși, ceva trebuia să fie... Nu mai lungesc vorba, savanții lumii s-au ocupat de acest caz, îndelung și metodic, ajungînd la concluzii dintre cele mai interesante privind așa-zisa comuniune spirituală interumană; las la o parte totul și revin la Tomas, în care puteam vedea un soi de similitudine în comportament. Atîta doar că el avea **amintiri** dintr-un timp imemorial, pe care nu-l puteam verifica decît prin programarea în calculatoare a unui cod prezumtiv, deci a unei convenții pe care s-o acceptăm drept realitate. Și în acest caz, trebuiau răsturnate toate datele problemelor, adică a cunoștințelor despre realitatea existenței noastre...

- Și dacă, într-adevăr, m-a întrebat retoric profesorul Maximilian, cu pleoapele căzute de nesomn, privind lumina sidefie a orizontului ce anunța apropierea unei noi zile, dacă omul acesta are memoria primilor veniți aiurea pe Pămînt?!... Îți dai seama ce ar însemna asta?

- Adică, vrei să spui, am zîmbit eu, la rîndu-mi obosit, să acceptăm ideea că oamenii nu s-au născut pe Pămînt, ci au venit din Cosmos?! Nu e o idee nouă...

- Omul de știință nu trebuie să respingă nimic pînă ce nu verifică, pînă ce nu îi este infirmată ipoteza, prin probe.

- Și care ar fi probele ce ne-ar afirma sau infirma ipoteza?

- Nu știu. Dar, îți dai seama?... Mergînd pe memoria lui, ar trebui să acceptăm că oamenii aceia au venit cu mult înaintea timpului nostru... Că ei înșiși au dezvoltat un timp al lor, care la un moment dat a fost distrus - s-a distrus pe sine?! - și-n urma lui s-a cristalizat un nou timp, pornind cumva de la zero, timpul nostru...

- Nici asta nu e o teorie nouă. Mai ales povestirile științifico-fantastice o speculează... Dar nimic nu probează, în lumea materială, o asemenea ipoteză.

- Poate că probează, dar noi nu știm să privim aceste probe sau nu știm să le înțelegem...

Stăteam unul în fața celuilalt iscodindu-ne parcă, înfruntîndu-ne. El s-a întors brusc, cu spatele spre mine, privind cerul răsăritului de soare și în toată atitudinea lui era o iritare nostalgică ciudată, o neliniște lăuntrică fremătătoare, care îl tulbura. Eram amîndoi obosiți după o noapte nedormită așa că, în cele din urmă, am convenit să reluăm discuția spre prînz, în cabinetul meu sau pe terasa unde obișnuia să zăbovească Tomas, desenînd într-una, antrenîndu-l și pe el în discuție.

La plecare, profesorul Maximilian mi-a strîns mîna cu putere și privindu-mă drept în ochi mi-a zis, zîmbind oarecum complice, ca un copil pus pe șotii:

- E nemaipomenit să-ți poți pune asemenea întrebări privind însăși existența umanității. Mai ales cînd ai sentimentul, cînd ai aproape certitudinea că ai prins în mînă un posibil fir conducător...

- Să ne păstrăm cumpătul, profesore, i-am răspuns eu. Ne așteaptă încă lungi deliberări.

- Ai dreptate. Așa că, la revedere și somn ușor...

- Da, am să dorm cîteva ore. Odihna aceasta îmi este absolut necesară și ți-o recomand și dumitale.

- Am să încerc să dorm. Te asigur că o să-mi dau toată silința să dorm pînă la prînz. La revedere, doctore, la revedere...

Am dormit mult și n-am ajuns la Institut decît după-masă, la contravizită. Profesorul Maximilian nu trecuse nici el pe-acolo, nici nu-mi lăsase vreun mesaj, ceea ce mă făcea să cred că și el dormise dus, istovit în cele din urmă.

Pe Tomas l-am aflat, ca de obicei, pe terasă, adîncit în fotoliul de rafie, contemplînd geana cerului spre apus. Era tot singur. L-am salutat și mi-a răspuns politicos, apoi a așteptat să iau loc. Părea mai abătut decît în celelalte zile așa încît am simțit nevoia să-l menajez, să nu-i spun nimic în legătură cu **descoperirea** lui Maximilian, lăsîndu-l s-o facă el însuși, în felul său și cum avea să creadă de cuviință. Pe mine mă interesa, nu atît **adevărul** lui cît mai ales **starea** sa psihică. Așa că m-am adresat ca unui prieten apropiat la care venisem pur și simplu într-o vizită de rutină.

- Și, ce mai faci, ce mai zici, domnule Tomas? Ce noutăți pe ziua de azi?

A ridicat din umeri, absent.

- Nimic important. Zilele vin și trec unele după altele, fără să aducă nici o lămurire.

- Ce fel de lămurire?

- În privința rămînerii mele aici. Doar știți foarte bine că nu sînt bolnav...

- Știu. Însă **amintirile** pe care le ai sînt provocate de ceva anume care ar putea avea o mare importanță. Pentru dumneata și pentru noi.

Tomas a surîs.

- Știți foarte bine că eu însumi nu cred că aș putea fi dublura cuiva. Identitatea mea mi-o asum, chiar mi-o revendic. Ceea ce-mi amintesc eu însă este ceva ce s-a întîmplat de mult - evident, altcuiva - și singura mea neliniște este aceea că nu știu de ce și cum am ajuns eu să le păstrez ori să le recepționez... Îmi dau seama că sînt **amintiri** haotice, dintr-un început de lume... Dar, de ce **eu?!**... Știu sigur că m-am născut aici, pe Pămînt, și totuși am sentimentul limpede al venirii mele de undeva din Cosmos; îmi amintesc - văd chiar cu ochii minții - un cer imens, hărți și oameni ciudați, ciudați dar reali, cu nave ciudate dar reale... De unde le știu eu toate astea? Și, mai ales, de ce? De ce **eu?...**

Întrebările lui erau legitime. Era ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis iar noi - el însuși - ne încăpățînam să credem că visul fusese de fapt o realitate. Maximilian, cel puțin, descoperise că, între **fanteziile** lui, un lucru cel puțin putea fi probat - hărțile. Iar asta putea schimba totul. Dar, oare, Maximilian nu ajunsese la o **realitate,** provocînd-o?! Nu era ea însăși o fantezie, rezultată din **realitatea** ireală a lui Tomas?!... Și-apoi, nu era singurul care fabula în legătură cu venirea pe Pămînt a unor extratereștri. Atîta doar că el pretindea că văzuse Pămîntul dinafară și chiar dădea o hartă a cerului. Ei, și?...

L-am așteptat pe Maximilian toată seara. N-a venit. Și nici a doua zi. Spre prînz am decis să-l caut. La hotel mi s-a spus că lipsea de două zile, dar că toate lucrurile lui erau în cameră. Să i se fi întîmplat ceva? Am telefonat la Centru. Nimeni nu știa nimic despre el. Atunci am început să mă neliniștesc. Plecase de la mine în zorii zilei obosit, într-o stare ciudată; să nu i se fi întîmplat vreun accident... Am telefonat la spita-

lele de urgență fără nici un rezultat. Atunci m-am decis să apelez la poliție.

M-am urcat în mașină și am gonit în grabă spre palatul de pe cheiul fluviului, unde se afla comenduirea. Am declarat ofițerului de serviciu dispariția profesorului Maximilian și în timp ce acesta cerea informații de la echipajele aflate în misiune, am avut senzația că eram fixat de cineva anume, de la spate. M-am întors și spre marea mea surprindere l-am descoperit acolo pe doctorul Wip, care mă privea oarecum dojenitor.

– Dumneata, aici?! l-am întrebat, intrigat de atitudinea lui. Dar doctorul Wip mi-a întins mîna ca pentru a-mi oferi sprijinul, pentru a mă putea ridica de pe scaun.

– Să mergem, domnule profesor. V-am căutat peste tot...

Apoi, adresîndu-se ofițerului:

– E totul în regulă. Vă mulțumim pentru colaborare.

Eram de-a dreptul stupefiat. Ce se întîmpla acolo? Nu înțelegeam nimic.

Ofițerul m-a luat de un braț, de celălalt doctorul Wip și m-au ridicat de pe scaun cu o politețe exagerată.

– Să mergem, domnule profesor, să mergem...

În cabinetul meu aștepta un tip care din prima clipă mi-a fost antipatic. Purta haine de un croi cazon; deși fără epoleți, am înțeles imediat că era un personaj important, că deținea o funcție sau un grad mare caci se purta și foarte sigur pe sine. Era uscățiv, înalt, spînatec, cu o pereche de ochelari fumurii bine fixați la rădăcina nasului proeminent, încovoiat acvilin spre gură.

La intrarea mea s-a ridicat, ajustîndu-și ținuta, și luînd o atitudine protocolară s-a prezentat fără nici o altă introducere:

– Sînt Millan F. Bann, de la Grupul de control SINDAX. Vă cer scuze că am intrat aici fără consimțămîntul dumneavoastră, dar am considerat că e mai bine să vin eu decît să vă chem la noi pentru această discuție. Oricum, vă sîntem datori cu o explicație și în același timp trebuie să vă cerem scuzele noastre de rigoare. Sper că veți înțelege exact tot ceea ce vă voi relata și deci tot ce s-a întîmplat în Institutul pe care-l conduceți...

La naiba! Nu înțelegeam nimic, iar zîmbetul tîmp ce se fixase în colțurile buzelor doctorului Wip mă agasa groaznic, dîndu-mi seama că el știa de fapt totul, că era într-un fel chiar complice cu străinul pe care îl aveam în fața ochilor, nedorit.

M-am stăpînit însă și luînd loc la biroul masiv pe care se aflau cîteva plicuri din poșta de dimineață, încă nedesfăcute, l-am îndemnat pe reprezentantul grupului SINDAX să-i dea drumul, să spună tot ceea ce avea de spus, fără alte fasoane sau ocolișuri protocolare.

– Ei bine, domnule profesor, a convenit el, abordînd chestiunea frontal, este vorba despre pacientul înregistrat la dumneavoastră sub numele de Tomas.

– Bănuiam.

– Foarte bine. Vedeți dumneavoastră, șederea lui aici a fost pentru noi un test la care ați participat involuntar, dar nu puteam să vă prevenim; asta era regula jocului, ca să spun așa. Dar acum, că totul a luat sfîrșit, trebuie să dăm cărțile pe față... Tomas este un robot din generația 42, produs în laboratoarele noastre experimentale...

– Robot?! am exclamat eu stupefiat. Imposibil! Și, întorcîndu-mă spre doctorul Wip, l-am întrebat cu severitate. Ce se întîmplă aici, doctore? Dumneata știai?!... Vreți să-mi jucați o farsă? Cu ce scop? Și mai ales, cine vă dă dreptul s-o faceți?!

– Liniștiți-vă, domnule profesor, mi s-a adresat doctorul Wip. Veți primi toate explicațiile de cuviință.

Au urmat cîteva minute lungi de tăcere după care omul acela antipatic a continuat să vorbească, rostind cuvintele alb, fără emoție, fără nici un fel de participare afectivă.

– Seria aceasta de roboți ne-a dat mult de furcă. Este atît de perfecționată încît exemplarele produse sînt confundabile cu oamenii aievea. Necazul de aici și provine... Ei înșiși au început să aibă atitudini, mai mult, sentimente umane. Perfecționarea lor i-a dus pînă la limita la care pot ieși de sub control, ei înșiși comportîndu-se omenește. Cu alte cuvinte, s-au umanizat. Numai că trăirile lor umane se suprapun haotic cu programările de tip existențial ce li s-au făcut și astfel apar... dereglări. Ei sînt capabili să gîndească, să simtă, să creeze chiar în spirit uman, depășindu-și condiția de roboți, deși nu se pot individualiza totuși pînă la capăt... În fine, n-are rost să intrăm în detalii. Tomas este un astfel de robot. Mintea lui, în urma accidentului din munți, a început să **producă** gînduri de tip uman. A devenit un angoasat al ideii pe care singur și-a creat-o din tot ceea ce știa, din tot ceea ce i se infuzase în **conștiința** și **cunoștința** sa de tip uma-

noid. El trăia omenește un sentiment creat artificial, o idee pe care și-o elaborase creator... Vedeți dumneavoastră, el fusese destinat să lucreze în cadrul unor programe de cercetări geologice - o misiune asupra căreia nu insistăm -; accidentul survenit ne-a confirmat tocmai această capacitate a robotului de a deveni la un moment dat... **om.** Aducerea la Institutul dumneavoastră a avut drept scop tocmai testarea acestor calități ale sale, care, de fapt, pentru noi contează ca o defecțiune de fabricație, ca să spun așa. Comportarea lui, reacțiile sale, au fost atît de perfect umane încît l-ați tratat și l-ați socotit tot timpul ca pe un om adevărat, fără să vă puneți măcar o clipă problema că el ar putea fi... altceva. Era, în fond, exact ceea ce și doream noi să știm. În clipa de față, lucrurile sînt limpezi; experimentul s-a încheiat, iar noi l-am retras deja pe Tomas, eu aflîndu-mă aici pentru a vă cere scuzele de rigoare, pentru că ați fost victima unui asemenea truc, dar în același timp vreau să vă aduc și cele mai calde mulțumiri pentru ajutorul extraordinar pe care ni l-ați dat. Iată, stimate domnule profesor, cam asta-i tot ce trebuie să știți în legătură cu **pacientul** dumneavoastră. **Jocul** se încheie aici.

O clipă a ezitat, apoi s-a ridicat gata de plecare.

- Stai puțin. Încă nu ne-am lămurit îndeajuns! am protestat eu. Vrei să spui că l-ați luat pe Tomas de-aici?

- Întocmai.

- Cu ce drept? Cine v-a îngăduit să **acționați** asupra bolnavilor mei?!

- V-am explicat doar, Tomas nu era un... bolnav. Și, de altfel, tot timpul cît a stat aici s-a aflat sub controlul nostru sever.

- Nu cred o iotă din tot ceea ce-mi îndrugi. Voi cere să mi se facă legătura cu șeful dumitale, pentru a-mi confirma.

- Prea bine, domnule profesor.

- Prea bine, pe dracu! Tomas era un om bolnav.

- Era un robot, domnule profesor. Din generația 42.

- Avea soție și copii!

Tipul stătu în cumpănă, cîntărind ce și cum să-mi răspundă. Apoi, cînd s-a decis, a rostit cumva confidențial:

- Tot roboți, domnule profesor. Din aceeași generație...

Am bătut cu palma pe masă, iritat.

- Baliverne! Drept cine mă luați, ca să-mi turnați una după alta inepțiile astea?! Am să protestez și o să cer să fii sancționat pentru... pentru...

Străinul a rămas imperturbabil.

- Prea bine, domnule profesor. E dreptul dumneavoastră să vă enervați. Eu personal vă înțeleg și vă aprob. Dar, vă rog să nu luați totul ca o glumă de prost gust, ci ca pe o **misiune** de mare responsabilitate la care ați răspuns impecabil. Pentru asta aveți toată stima și gratitudinea noastră.

- Nu am nevoie de stima și gratitudinea voastră. Am nevoie de pacientul meu. Trebuie să mă conving eu însumi de cele ce-mi spui.

- Regret, dar Tomas nu se mai află în Institutul dumneavoastră.

- Să mi-l aduci înapoi!

- Imposibil, domnule profesor.

- De ce?

- Nu vă mai aparține.

L-am privit lung și bănuitor. Chiar cu ură. Aveam senzația că tot ceea ce îmi spunea era fals, că era o minciună, un truc, iar dacă trebuia să cred că existau roboți atît de perfecționați, apoi mai de grabă aș fi spus că el era un asemenea robot, nu bietul Tomas.

- Mîine trebuia să primească vizita colegilor săi de breaslă, am schimbat eu tonul, oarecum concesiv. Niște geologi care au mai fost pe la el. Măcar pentru acest moment să-l îngăduiți. Am motivele mele să insist. Doar fac și eu cercetări științifice, ce naiba!? Vreau ca întîlnirea aceasta cu geologii să aibă loc.

Străinul îmi replică oarecum în șoaptă.

- Tot roboți, domnule profesor. Generația 42.

- Îți bați joc de mine?

- Nicidecum.

În clipa aceea m-a fulgerat un gînd. Și mi-a înghețat sîngele în vene numai la bănuiala că străinul mi l-ar fi putut confirma.

- Și profesorul Maximilian la fel, nu-i așa?

- Da, domnule profesor.

Am închis ochii și am rămas așa, clipe lungi, ca într-o stare letargică. Tîrziu, cînd i-am deschis, în fața mea cei doi erau la fel de nemișcați, așteptînd să-mi revin. L-am privit pe doctorul Wip și am izbucnit în rîs.

- Și el, nu?

- Nu, domnule profesor. Doctorul Wip este colaboratorul nostru.

- Și eu?

- Nici dumneavoastră.

- Dar dumneata?

O clipă individul a ezitat. L-a privit scurt pe doctorul Wip apoi a răspuns sec, mașinal:

- Generația 40, domnule profesor...

Am simțit că mă lasă puterile. Eram ca într-un film, de groază, dezorientat, incapabil să acționez în vreun fel anume și atunci am acceptat totul fără comentarii.

- Bine, am zis. Poți pleca.

Reprezentantul SINDAX-ului s-a înclinat ceremonios, apoi s-a răsucit cu mișcări elegante și s-a îndreptat tăcut spre ușă. Cînd să iasă cu totul, urmat de doctorul Wip, am strigat, cu un soi de disperare, pe care nu mi-o recunoșteam, în urma lui:

- O clipă, te rog. O clipă!

Străinul s-a oprit, așteptînd imperturbabil.

- Spune-mi, l-am întrebat neștiind dacă îmi va răspunde și mai ales dacă trebuia sau măcar puteam să iau răspunsul lui de bun. Tomas... Ce se întîmplă cu Tomas?

- E simplu, domnule profesor. Toată generația lui, **hibridă,** va fi anulată.

Am tresărit.

- Vrei să spui că-i veți omorî?

- Nu. Nu omorîți, ci anulați. E cu totul altceva. Mai aveți și alte nelămuriri?

- Nu, nu... Poți pleca...

Tîrziu, chiar foarte tîrziu, cînd întunericul nopții învăluia lumea într-un halou de liniște mătăsoasă, fosnitoare, aproape palpabilă, am urcat fără grabă în rezerva de la etajul doi, dar acolo nu se mai afla nimeni. Am ieșit pe terasă și m-am așezat în fotoliul de rafie în care obișnuia să zăbovească, ore în șir, Tomas. Încet, cu un fel de teamă, am ridicat privirile spre cer luînd seama la puzderia stelelor care vibrau în înalturi ca semne vii într-o hartă imensă, ce continua să rămînă pentru mine drept o mare și misterioasă enigmă. Nu știu cît am rămas așa. Poate o clipă, poate un veac, pînă cînd m-am surprins șoptind ca pentru mine:

- Și dacă, totuși, el a venit de undeva de acolo?... Dacă memoria lui era bună?... Dacă era... într-adevăr... un om?!...

Am simțit un fior de gheață trecîndu-mi iarăși prin șira spinării și n-am să știu niciodată dacă frigul acela, paralizant, a fost provocat de răcoarea tăioasă a nopții aceleia de toamnă tîrzie sau poate de întrebările ce-mi bîntuiau prin minte ca răvășite de vînt...

A doua zi, în plenul personalului de la Institut, am anunțat hotărîrea de a mă pensiona.

Doctorul Wip a ținut cu acest prilej cel mai frumos discurs pe care l-am auzit vreodată în viața mea.

Constantin CUBLEȘAN

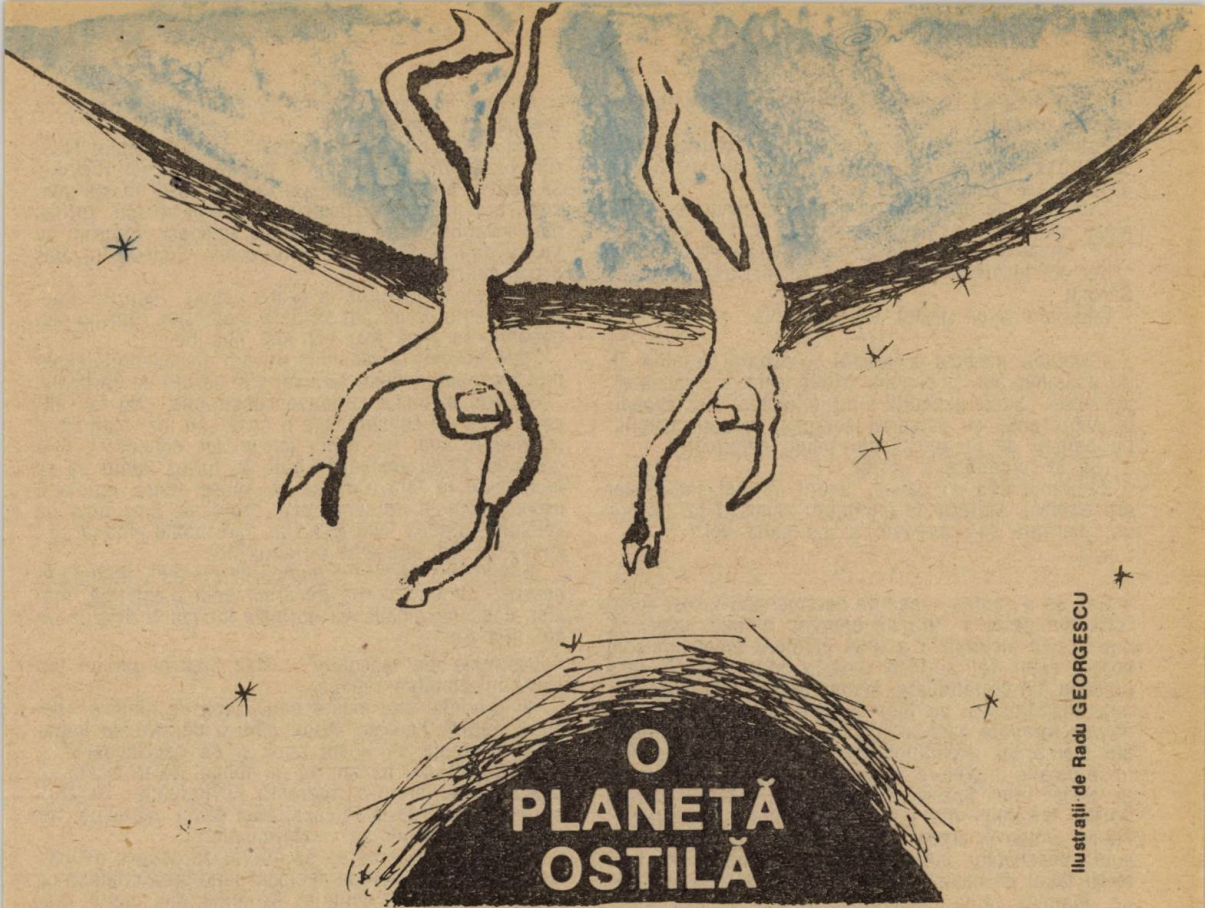

O PLANETĂ OSTILĂ

Ilustrații de Radu GEORGESCU

„Să țineți bine minte!", spuse căpitanul tinerilor ofițeri; „că nu vă aflați aici ca să studiați planeta ori indigenii. O expediție alcătuită din doi oameni nu-și poate permite așa ceva. Aveți unica misiune de a căuta pietre de prozius. Ați înțeles?"

„Am înțeles, dom' căpitan!". Fața locotenentului Garnett era palidă, însă calmă.

„Pietrele de prozius sînt de cea mai mare importanță pentru Pămînt!", reluă căpitanul. „Ele sînt folosite în scopuri științifice și... în medicină" - (ca și în traficul de pietre prețioase, bineînțeles, însă consideră inutilă o asemenea mențiune.)

„Ce se întîmpla cu Pămîntul înainte ca Persiper să fie descoperită?", întrebă Morson.

„Suferea!", răspunse scurt căpitanul, conștient că Persiper nu era cunoscută decît de vreo cincizeci de ani, iar eficacitatea pietrei de prozius de și mai puțin timp, fapt care implica pentru Pămînt secole lungi de martir.

„Persiper pare o planetă atît de plăcută!", gemu Morson.

Și, efectiv, planeta Persiper părea plină de farmec. Nu se mulțumea să dispună de aceeași atmosferă și de aceeași masă ca Pămîntul, ci se mai și ondula în coline domoale și verzi, presărate cu flori strălucitoare, sub un cer de azur. Pe scurt, era minunată. Însă nici unul dintre ei nu uita cît de înșelătoare erau aceste aparențe.

Căpitanul încercă un brusc sentiment de vinovăție. „Asta nu înseamnă că trebuie să acționați orbește. Nimic nu vă împiedică să culegeți cîteva informații, înainte de a încerca o luare de contact cu indigenii. Și poate să lămuriți unele aspecte din rapoartele care ne-au fost lăsate."

Deși, dacă șapte expediții nu fuseseră în stare să descopere ce anume făcea din ființe în aparență curtenitoare niște ucigași sadici, el se îndoia că doi tineri ar putea să rezolve enigma.

„Cum să știm cîte ceva despre indigeni?", întrebă Morson. „Cine să dea informații? Niște morți?". Și vocea i se sparse.

„Jimmy!", i-o reteză scurt Garnett.

Morson își înghiți saliva. „Scuză-mă, Clyde!".

„Știi bine că fiecare expediție a lăsat un raport", îi reproșă Garnett. Și nu-ți sînt necunoscute nici microfilmele găsite la bord."

Morson roși.

Pentru prima oară erau trimiși doi oameni în recunoaștere pe Persiper. Cele șapte expediții anterioare fuseseră alcătuite din efective complete de savanți și sociologi dotați cu echipament perfecționat. Deși scopul lor inițial era recoltarea pietrelor de prozius, ei au căutat, în același timp, să cunoască planeta cît mai bine. Orice s-ar spune, rapoartele lăsate erau stranii... Acestea nu păcătuiau atît prin inexactitate, cît printr-o curioasă inadvertență. Studiile gramaticale și lingvistice ale dialectului indigen erau complete. Rapoartele botanice și geologice aproape tot atît de aprofundate. Însă, despre indigeni, puține lucruri. Rarele fotografii arătau că aceștia erau de morfologie humanoidă și, prin urmare, mamifere; suficiente date sociologice pentru a înțelege că e vorba de o civilizație nemecanică, însă nimic mai mult.

Și era greu să întrebi cercetătorii despre motivul lacunelor cel puțin bizare constatate în rapoartele lor, pentru că toți muriseră. Totuși, printre lucrurile rămase, au fost găsite pietre de prozius, fapt care explica de ce Guvernul Terrei, refuzînd să mai finanțeze orice altă tentativă de a dezvălui secretul planetei Persiper, nu a abandonat problema.

„Bine", spuse căpitanul cu o falsă bonomie. „Astronava se va întoarce peste aproximativ douăsprezece

luni. Sper să vă regăsesc pe amîndoi în fruntea unei afaceri prospere."

Puținul autocontrol de care dispunea Morson cedă: „Oase goale!", exclamă el. „Știți foarte bine! Asta o să găsiți: oase goale!".

„Am spus: la revedere, pe curînd!", încercă să-l calmeze căpitanul, însă minciuna i se opri în gît. „Noroc!", spuse el în cele din urmă, cu vocea strangulată.

Cei doi locotenenți salutară: „Te morituri...", spuse Garnett.

Căpitanul urcă grăbit în astronavă.

*

În cabină, medicul îl aștepta cu paharul în mînă. „E un asasinat pur și simplu. Nimic altceva", spuse el, acuzator. „Șapte expediții s-au volatilizat aici, expediții importante, cu personal complet, aproape colonii. Ce aștepți de la acești doi băieți nefericiți?".

„Să se volatilizeze și ei!"

Căpitanul bău un pahar. „Inutil să mai sacrificăm alți oameni, înafară de minimum admis. Așa, ne putem permite să-i pierdem și pe ăștia doi."

* *

Cea de a șaptea expediție persiperiană fusese alcătuită din peste o sută de oameni: bărbați, femei și, consecință inevitabilă a unei călătorii îndelungate în spațiu, copii. Toți au trăit, pînă la moartea lor, în case luxoase din prefabricate. Acum construcțiile perfecționate dispăruseră; au fost demontate și îmbarcate în naveta spațială care a luat și corpurile neînsufletite ale membrilor expediției. Nu mai rămăsese decît o mică poiană în pădure. Vegetația devorantă a planetei acoperise totul. Soarele ei cald și roz scălda ierburile, florile, boscheții din jur într-o lumină strălucitoare. Păsări cîntau în arbori. Fluturi zburau pe deasupra boscheților. Înafara enormei îngrămădiri de material lăsat de nava spațială, nici o urmă de civilizație. Planeta părea nelocuită.

Morson se lăsă să cadă pe un scaun și începu să plîngă. „E o sinucidere! Curată sinucidere!".

„Un asasinat, vrei să spui!", îl corectă Garnett. „Căci sinuciderea implică voința individului, pe cînd noi n-am cerut să venim aici. Dar, curaj, Jimmy, a servi în Marina Spațială e, în orice caz, o soartă mai rea decît moartea."

„La asta m-am gîndit de multe ori și eu, dar acum mi se pare că Marina Spațială e o minune pe lîngă..." Și continuă să plîngă.

Pentru o clipă, Garnett se simți exasperat. Apoi îi fu rușine. Jimmy nu putea să nu fie mai sensibil decît alții. Chiar și el, Garnett, își simțea sistemul nervos supus unei aspre încercări, însă învățase să și-l stăpînească. Fiind cel mai puternic și mai în vîrstă, el trebuia să fie ghidul și nu să descurajeze. Pe deasupra, Jimmy se angajase în Marină la îndemnul lui, astfel că se simțea realmente responsabil. Încercă o diversiune, pe un ton voit distrat: „Trebuie să începem montatul casei, dacă vrem să avem un acoperiș deasupra capului în noaptea asta. Peste cîteva ore se întunecă". Începu să desfacă diferitele piese ale viitoarei lor locuințe. După un moment, Morson se ridică și veni lîngă el.

Deși locuința era destul de mare ca să adăpostească chiar o familie întreagă de coloni, doi oameni puteau ușor să o monteze în două ore. Nu era nevoie de nici o pricepere tehnică deosebită. Construcția era alcătuită dintr-un anumit număr de elemente, fiecare ambalat într-un container cu etichetă care arăta clar viitorul lui amplasament.

„Asta-i momentul care-mi place!", exclamă Morson, cu ochii strălucitori, despachetînd cu grijă o parte din viitoarea lor locuință. „Numai de-ar fi viața mereu așa!..."

* *

Ascunși în desiș, Cmirral și Fluurim îi studiau cu atenție pe pămînteni.

„Nu mi se par atît de odioși", spuse prudent Fluurim. Era prima lui misiune și primul său post oficial și se simțea plin de înțelegere. Cmirral, deși foarte solicitat, era recunoscut pentru caracterul lui rău. Totuși, cînd relațiile dintre ei deveneau spinoase, Fluurim nu înceta să-i repete că, la urma urmei, Cmirral l-a ales drept coechipier.

„Nu judeca lucrurile la prima vedere, Fluurim. Faptele și gesturile lor pot să pară inofensive. Dar nu sînt capabili să facă nici cel mai mic bine."

Fiind prezent la misiunile privind precedentele expediții ale pămîntenilor, Cmirral știa despre ce vorbește.

Fluurim examina curioasa construcție. „Nu fac altceva decît să construiască o casă sau mai bine zis o montează, cum fac copiii într-un joc educativ." Și-a dat prea tîrziu seama de gafă și, furios, simți că se înverzește la față. Cmirral nu spuse nimic, numai îl privea. „Totuși ne cunoaștem destul de bine unul pe celălalt", gîndea Fluurim. „Dar oare poate cineva să-l cunoască cu adevărat pe Cmirral?"

„Bineînțeles că nu-i o muncă de creație", adăugă el nervos. „Și nu-i vorba de vreo violare estetică, mai ales dacă ne gîndim că normele lor pot fi diferite de ale noastre."

„Normele sînt absolute!", lătră Cmirral pe un ton care nu admitea replică.

„În privința asta există două școli de gîndire," declară hotărît Fluurim. Apoi, dintr-o dorință de împăcare: „Trebuie să ținem cont și de nepricepere."

„E posibil, dar nimeni nu ne obligă. Nu te înșela. Ei încep mereu printr-o aparentă nevinovăție. Își construiesc casa, se instalează, apoi devin neplăcuți, iar noi sîntem forțați să-i exterminăm".

Fluurim nu încercă să se informeze asupra delictelor comise, noțiunea de neplăcut fiind prea odioasă ca să fie numită prin definiție. De altfel, din auzite, reușise să-și facă o anumită imagine.

„Le-am explicat noi oare legile noastre, înainte de a-i extermina pentru că le-au încălcat?", întrebă el.

Cmirral fluieră printre dinți.

„Dar nici nu le-am cerut să vină pe planeta noastră. N-am căutat niciodată să încurajăm nici cel mai mic schimb cu celelalte specii așa-zis civilizate. Sîntem prea deosebiți de toți ceilalți. O politică de coexistență pașnică nu e posibilă decît dacă ei rămîn pe planeta lor, iar noi pe a noastră. Dacă ei insistă să vină aici, intră sub incidența legilor noastre, fie că le cunosc, fie că nu le cunosc."

„Greu îl duci pe ăsta!", gîndi admirativ Fluurim. „E un adevărat campion!".

* *

Garnett și Morson petrecură o primă noapte aproape confortabilă pe Persiper. Să nu se mai afle pe astronavă, să nu-i mai simtă ostilitatea surdă care l-a apăsat luni de zile în șir, aceasta a însemnat o asemenea ușurare, încît le-a fost posibil ca, timp de nouă ore, să uite forțele amenințătoare și invizibile care îi pîndeau. Dar, odată cu dimineața, uitarea dispăru. Se apucară morocănoși de treabă. „După rapoartele microfilmelor", observă Garnett montînd un scaun, „noi trebuie să facem primii pași. Se pare că locuitorii nu vin decît dacă sînt chemați."

„E nevoie să-i chemăm astăzi?", întrebă neliniștit Morson. „Abia am sosit. Pe deasupra, mai e și duminică."

Garnett se scărpină la ceafă. „Unchiul Mortimer spunea mereu că prima datorie a unui ofițer spațial, pe o planetă străină, este să-și întărească bazele. Poate că e bine să ne asigurăm instalarea, înainte de a încerca cea mai mică luare de contact cu formele de viață indigene. În felul acesta vom face și o bună im-

presie, iar, pe plan strict emoțional, asta ne va permite să operăm cu un mai mare sentiment de securitate."

„Nu trebuie să mă convingi, Clyde; sînt deja convins. Doamne, eu care detest atît de mult să întîlnesc lume nouă! Chiar dacă ăștia nu sînt, cum s-ar spune, oameni...!"

„Nici mie nu-mi place, Jimmy. Dar pentru asta sîntem aici."

Garnett lovi o ultimă oară cu ciocanul în scaun, după care îl ridică: perfect funcțional, însă hidos.

„La treabă, bătrîne, nu-i timpul să rumegi. Sînt tone de lucruri de despachetat".

Morson se purtă aproape bine timp de cîteva ore, apoi, după ce a căutat zadarnic în toate cutiile, își dădu drumul:

„Asta ne mai lipsea! Știi ceva? Nu avem perdele!"

„Au considerat că, în situația noastră, confortul nu are nici cea mai mică importanță". Garnett închise ochii și fremătă.

„Ei bine, eu refuz să-mi petrec ultimele momente în mizerie!", declară Morson. „Dacă trebuie să mor, măcar să fie perdele la ferestre!"

„Asta vine dintr-un sentiment nobil", făcu sec Garnett. „Îți propui să fabrici perdele pe bază de vid?"

Morson se lăsă să cadă pe un scaun. Acesta cedă puțin, căci Morson, dacă nu era cea ce s-ar numi gras, nu s-ar putea spune nici că era slab, în special pe partea care venea în contact cu scaunul.

„De fapt", murmură Garnett, „microfilmele făceau aluzie la o plantă indigenă foarte asemănătoare cu inul. Dacă o găsim, am să încerc, de bine, de rău, să fac o roată și să fabric niște fire. Mă îndeletniceam cu chestia asta la Woody Grave". Suspină la amintirea zilelor fericite. „Și am să construiesc un război de țesut, ca să țes perdele. Putem să facem, apoi, o mulțime de lucruri."

Morson nu părea convins.

„Nu va fi inutil să studiem filmele în timp ce lucrăm. Măcar să ne familiarizăm cu limba. În felul ăsta pierdem mai puțin timp."

Morson scoase un fel de nechezat.

„Să pierdem timpul! Cum poți să spui o asemenea bazaconie?!"

„Dar nu eu spun asta, ci Serviciul! După ei, să țesi perdele este o inutilă pierdere de timp, și, deci, o încălcare a datoriei."

Garnett surîse amar.

„Ne-au abandonat, știind că aici ne vom lăsa pielea! Dar, în sfîrșit!". Înălță din umeri.

„Trebuie să spun că nu prea înțeleg, Clyde...", mărturisi Morson. „Oricum, te admir."

Clima planetei era foarte blîndă. Pămîntenii lucrau mai ales în aer liber, ușurînd în acest fel sarcina gazdelor lor invizibile care îi urmăreau și se bucurau de un spectacol gratuit.

După ce au terminat de făcut fire de in, au început să le întindă. Tufișurile din jur ascundeau o adevărată armată de curioși.

„La urma urmei pămîntenii nu au fost încă dovediți cu nici o crimă", constată Cmirral.

„Știm cu toții că nu vor întîrzia să comită ceva oribil", replică Tutkin, „și că tot ce fac ei acum nu-i decît un preambul." El privea atent prin frunzărișul care îl ascundea de pămînteni.

Casa nu li se mai părea străină. „După atîtea săptămîni de pîndă, ne-a devenit familiară", gîndea Fluurim. În sinea lui ofta, deoarece, deși misiunea îl interesa, dorea să revină în turnul lui fragil, sculptat, ca să compună sonete, în timp ce Cmirral ar fi meșterit figurine din fildeș.

„Priviți ulcioarele astea minunate și vasele pe care le-au modelat din argila de pe malul rîului!", murmură Boorg, partenerul lui Tutkin. „O ființă capabilă să creeze forme atît de pure, atît de delicate, poate oare să fie rea din fire?".

„Poate că nu toți sînt răi", spuse Tutkin, „însă majoritatea lor sînt." Se lipi cu totul de frunze. „Mă întreb cum obțin nuanța aia de violet halucinantă. Asta nu poate veni numai de la vegetația noastră. Trebuie că au adăugat vreo substanță adusă de pe la ei. În ce mă privește, n-am putut niciodată să obțin o asemenea culoare."

„Un barbar poate să te întrecă în arta ta?", întrebă Boorg sarcastic.

Dar Tutkin nu răspunse la provocare.

„Arta primitivă e adesea inspirată". Făcu o slabă tentativă. „Ar fi păcat ca secretul lor să dispară odată cu ei..."

Persiperienii se priviră.

„Dar nici nu putem totuși să mergem și să-i întrebăm cum obțin culorile, după care să-i ucidem...!", spuse răspicat Fluurim.

„Și de ce nu?", întrebă Tutkin. „Violetul ăsta n-a comis nici o crimă".

Dar fiecare știa că opera aparține creatorului ei și că numai acesta poate hotărî dacă ea trebuie sau nu să moară odată cu el.

„Au făcut o grădină încîntătoare!", murmură blîndul Venzt. „Cu cîtă dragoste au transplantat plantele din pădure! Cît de bine s-au adaptat florile! N-ar fi înflorit așa pentru niște ființe rele din fire!"

Ceilalți își surîseră, căci nu erau de părerea lui Venzt, după care plantele „știu".

„Toți pămîntenii sînt răi!", declară Tutkin, sentențios. „Plante sau nu, violet sau nu!"

„Ăștia doi mi se par deosebiți", observă Arvis. El și partenerul lui nu făceau parte din grup, însă, ca și Cmirral și tovarășul său, îndeplineau misiunea oficială de a sta de veghe noaptea. De aceea părerea lui avea importanță. Cmirral își scărpină capul. „Și mie", admise el, neconvins.

„Sever, dar drept", gîndi Fluurim.

„Poate pentru că nu sînt decît doi", continuă Cmirral, „însă par efectiv mai plini de atenție decît predecesorii lor față de manifestările esențiale ale vieții. Asta poate fi mai degrabă un joc al întîmplării decît manifestarea unei sensibilități adînci a speciei".

„Încearcă să ne adoarmă vigilența", interveni sec Tutkin.

Era însă clar pentru toți că, dacă acești oameni de pe Pămînt aveau destulă sensibilitate și delicatețe ca să înțeleagă că un asemenea comportament îi liniștește pe persiperieni, ei sînt prea sensibili și delicați pentru a fi capabili, a priori, de o conduită criminală.

Se auzi un trosnet în tufișuri. Xefter, fiul mai mare al lui Tutkin, ieșea în patru labe, rîzînd.

„O, nu!", exclamă tatăl lui, încet.

Xefter arăta rău: era într-adevăr o mare nenorocire să ai un fiu atît de disgrațios. Dar astea erau riscuri inevitabile pentru cine voia să perpetueze specia. Deși Fluurim nu se număra printre acei extremiști care preferă cu eleganță să se stingă specia decît să se perpetueze în mod grosolan, era totuși fericit că nu are vîrsta de a contribui la multiplicarea speciei. Era un lucru de foarte prost gust, o știa, dar nu se putea opri să nu întrebe cum sînt descendenții lui Cmirral... Erau, firește, încă prea mici ca să li se permită să iasă în public și, din această cauză, ținuți la subsol împreună cu mama lor.

„Prieteni, ghiciți de unde vin", strigă Xefter. „M-am furișat jur-împrejurul casei pămîntenilor și am privit pe ferestre."

Se auziră exclamații de indignare. Fluurim nu-l mai văzuse pe Cmirral atît de furios: era superb în furia lui.

„Xefter! Ești un... un... spion! Purtarea ta nu-i numai vulgară... dar e și josnică!" Inspiră adînc și se întoarse către Tutkin: „Îmi pare rău că trebuie să-l pun

la punct pe fiul dumneavoastră, însă e în joc interesul întregii planete".

„Puneți-l la punct! Omorîți-l, dacă vreți!"

Oroarea generală crescu și mai mult, cînd Xefter izbucni în plîns.

„Dacă aș fi avut o viață normală de familie!", scînci el, „n-ați fi avut ocazia să vă plîngeți de purtarea mea!"

Tutkin răspunse, înghețat:

„Dacă te-au apucat destăinuirile neplăcute, ar fi mai bine să pleci acasă. Oricum, era și timpul".

„Hi... hi... hi...! Tată, lasă-mă să rămîn și îți promit să nu exteriorizez în public decît sentimente convenabile. Uite, rîd...!". Și gura lui se lărgi pînă la urechi.

Tutkin scoase un mîrîit pe care copilul îl luă drept permisiune.

„Pot să întreb ceva?", interveni el, vesel.

„Nu!"

„Ar trebui să li se permită tinerilor să-și potolească setea de cunoștințe", remarcă Boorg. „Cum ar putea altfel să se instruiască?".

Faptul de a fi partenerul lui Tutkin îi permitea față de acesta o anumită familiaritate. Deși, de regulă, aceasta nu se extindea asupra copiilor.

„O să regretați!", spuse Tutkin. „De acord. Întreabă."

„Dacă nu e permis să privești pe furiș, atunci, voi toți, aici, ce faceți?"

Tutkin aruncă o privire triumfătoare către Boorg. Cmirral își drese glasul. „Noi ne aflăm în misiune oficială și, din această cauză, îi supraveghem pe pămînteni, ceea ce e cu totul altceva!", declară el, autoritar. Și, înainte ca Xefter să arate că părinții lui nu făceau parte din misiunea oficială, adăugă: „În plus, noi avem grijă să stăm la o distanță respectabilă, în timp ce dumneata te-ai amestecat cu ei, ca să spunem așa."

„Rușine!", strigară unii.

Xefter mormăi ceva imperceptibil, hîrciind cu sabotul în iarbă.

Fluurim nu putu să rabde. „Cu ce se aseamănă interiorul casei pămîntenilor?", întrebă el curios.

Fața lui Xefter se lumină. „Absolut încîntător! Camera pe care am văzut-o era de un dulce albastru verde, surprinzător pentru moment, dar care însă te încîntă. Și, pentru a scoate în evidență ansamblul, alte culori sînt abil dispuse într-o suită de tonuri ascendente".

„Ce mi-ar place să văd toate astea!", strigă Fluurim, entuziasmat.

Ceilalți îl completară, însă își îndreptară privirile către Xefter.

„Corupția este un delict mai grav decît ofensarea bunelor moravuri, spuse încet Cmirral. „Iar greșelile comise de acest copil..."

„Xefter!", zise sec Tutkin, „e timpul să pleci".

„Hi... hi... hi... tată!"

„Știi că e timpul să-ți hrănești fertila ta femelă", șopti Tutkin.

Deși foarte clare, ceilalți se prefăcură că nu aud aceste ultime cuvinte.

„Ce-o fi găsit Cmirral la un asemenea bădăran?", se întrebă Fluurim. Mai mult chiar, deși nu e bine să se vorbească despre asemenea lucruri, știa că odinioară Tutkin fusese însoțitorul lui Cmirral.

Era pe timpul celei de a Doua Expediții Străine. Tutkin fusese dat atunci la echipa de supraveghere a străinilor și, pentru că Xefter cel-rău-crescut se născuse la puțin timp după aceea, el dăduse vina pe influența malefică a efluviilor terestre; de aceea nu-i putea suferi pe pămînteni.

„E timpul, Xefter!", repetă Tutkin.

„Cîrtița bătrînă n-o să moară dacă sare peste un prînz!", spuse Xefter cu o voce normală.

Atmosfera se înfierbîntase. Deodată Xefter renunță la mîna lui nerușinată și se făcu verde viu la față.

„Bine!", bolborosi el. „Plec, plec!".

Se îndepărtă, sfărîmînd vreascuri sub pași, mormăind: „Numai reproșuri! Nimic din ce fac nu e bine! Pentru că nimeni nu a ținut la mine! Asta-i!"

Unii își manifestară dezgustul.

„Dacă pînă și specia noastră are asemenea exemplare, cum ne putem permite să-i judecăm pe pămînteni!?"

Nimeni nu îndrăznea să-l privească în față pe celălalt.

* *

Timpul trecea. Se împlineau curînd patru luni de cînd Garnett și Morson se aflau pe Persiper. Reușiseră să facă din casa lor din prefabricate o locuință acceptabilă. Renunțînd la mai multe despărțituri, au obținut o cameră mare principală. Zugrăviseră pereții, cu excepția nișei care le servea de șifonier, pe care au tapisat-o cu hărți ale cerului, muiate în ceai pentru a le da un aer vetust. Parchetul era acoperit cu covoare groase de spumă, comprimate după o rețetă din „Micul artizan universal", revistă din care au adus colecția microfilmată pe doi ani. Au îndulcit contururile austere ale mobilelor utilitare cu perniță moi pastelate. Au făcut cu mîna lor mai multe obiecte din multiplele varietăți de lemn de la fața locului. S-au gîndit chiar să scrie un articol „Înainte și după", pentru „Micul artizan universal", ca să fie publicat după moartea lor. Dar, la ce bun? Marina Spațială nu l-ar fi trimis niciodată la destinație.

„Oh, aș fi atît de fericit aici!", suspină Morson. „Nimeni care să-și bage nasul în treburile noastre, care să ne spioneze, să ne certe, să ne persecute... Dacă n-ar fi sabia asta suspendată deasupra capetelor noastre... Clyde!", adăugă el plin de speranță. „N-am văzut nici urmă de indigen, poate că au murit cu toții de vreo ciumă oarecare. Și poate că sîntem singuri pe planetă... Clyde, nu-i așa că ar fi minunat?".

Garnett își clătină capul cu părul lins, pieptănat cu grijă: „Primii pași au fost făcuți întotdeauna de pămînteni. Fără îndoială că regulile lor de curtoazie cer ca noi să avem inițiativa".

„Ce curtoazie curioasă! Ne lasă să ne prezentăm după toate regulile, apoi ne masacrează!", spuse Morson cu un aer trist. „Frumoasă etichetă! Prefer să fiu prost crescut, dar viu!"

„Masacrul n-a urmat imediat după prezentări", remarcă Garnett. „Altminteri expedițiile nu și-ar fi putut redacta rapoartele. Nu. Ceva s-a întîmplat după stabilirea contactelor inițial favorabile."

Morson se strîmbă. „Detest ideea de «a ne face relații»"! Are ceva arivist în ea! Chiar sîntem obligați?"

„N-am venit aici să ne petrecem concediul, Jimmy, ci să procurăm pietre de prozius, chiar cu prețul vieții".

„Dar, Clyde..." Vocea lui Morson nu mai fu decît un suflu. „Aici e rău. Nu ne putem totuși prezenta indigenilor și să le cerem tam-nesam pietre de prozius. Rapoartele ne spun că e vorba de un fel de calculi biliari... care se formează în corp. Cum să fim atît de lipsiți de tact încît să luăm contact cu ei ca să le cerem calculii biliari?!"

„Nu-i chiar atît de înspăimîntător", spuse hotărît Garnett. „Dacă te-ai fi informat, ai fi știut că scoaterea calculilor biliari este o operație curentă și la modă. Ei păstrează apoi pietrele în niște flacoane foarte frumoase de sticlă suflată, ca amintire."

„Sînt încă mai puțin civilizați decît pămîntenii, nu?"

„Vrei să spui că pietrele de prozius sînt mai frumoase decît calculii biliari. Urîțenia acestora nu constă decît în origine. Iar regulile de estetică persiperiene sînt, poate, diferite de ale noastre."

Morson deveni sceptic.

„Iar acum", continuă Garnett, „să trecem la o ultimă repetiție a limbii. Tu ești indigenul, eu sînt eu". „Se depărtă cîțiva pași și începă să aibă aerul verde-spumă. „Vă salut, fraților!", începu el în persiperiană. „Noi, pămîntenii, am venit să vă întindem mîna frăției și a prieteniei."

Morson se agăță disperat de brațul lui. „O, Clyde, n-am putea inventa un mijloc de a continua să trăim ca pînă acum? Poate că indigenii n-or să ne facă nimic, dacă-i lăsăm în pace... Poate..."

Garnett se desprinse încet.

„Știi, Jimmy, că e imposibil. Ar fi rău. De altfel, astronava se va întoarce peste un an. Chiar dacă nu avem neplăceri cu indigenii, o să avem în schimb cu Marina Spațială."

„N-am putea aștepta pînă, să zicem, după ce trec zece luni? Am putea trăi încă șase luni. Oh, Clyde, spune da!"

Garnett era tentat să accepte. Dar toate capcanele care-l pîndeau? Și, dacă vin, din motive neprevăzute, s-ar dovedi imposibilă stabilirea vreunui contact rapid? Dacă astronava, la înapoiere, îi va găsi fără nici o piatră de prozius, ar fi mai bine, pentru ei, să fi fost uciși de indigeni.

„Bine, dar n-am mai putea aștepta încă o lună înainte de a încerca să-i contactăm? Încă o nenorocită de lună, Clyde, te rog!"

Ochii albaștri și mari ai lui Morson erau plini de lacrimi.

„Bine. De acord!", spuse Garnett. Și așa vor muri amîndoi în curînd.

*

O lună se făcu două, apoi începu a treia. Între timp, dincolo de frunzișuri, indigenii deveneau nerăbdători. Nu pentru că se plictiseau, dimpotrivă, ocupațiile pămîntenilor li se păreau mai fascinante decît oricînd. Dar se simțeau derutați, chiar vexați.

„Știți la ce mă gîndesc?", spuse Arvis. „Ăștia au venit aici pur și simplu ca să-și petreacă concediul de odihnă. N-au intenționat niciodată să intre în legătură cu noi. Aveau nevoie de o ambianță plăcută, ca să lucreze, asta-i tot."

„Așa e. Banii pe care i-au economisit datorită îndeminării lor le acoperă bine costul călătoriei", declară Tutkin furios.

Murmurele se înălțară și crescură în intensitate.

„Asta ar fi culmea proastei educații! Să te folosești de planeta altora, fără să le spui măcar un cuvînt de politețe!"

„Și de ce să se intereseze de noi?", întrebă Venzt. „N-am încercat în nici un fel să comunicăm cu ei. De altfel nici cu ceilalți n-am încercat niciodată, în adevăratul înțeles al cuvîntului."

„Ascultă!", lătră Cmirral. „Scopul nostru nu e să facem cunoștință cu pămîntenii, ci să ne debarasăm de ei rațional, conform reglementărilor."

„O, Cmirral!", gîndi Fluurim. „Cum poate fi o ființă așa de nobilă mai încăpățînată decît un catîr?!"

„Eu doresc să fac cunoștință cu ei", declară dintr-o dată Boorg. „Am senzația că dacă le dăm această șansă se vor dovedi plini de delicatețe!"

„Doriți mai ales să examinați de aproape cuptorul pe care l-au construit", mormăi Cmirral printre dinți.

„Nu-i nimic rău în asta", replică Boorg. „Tutkin mărturisește cinstit că i-ar place să știe cum obțin ei culorile și pariez că tînărul Fluurim-aici de față e măcinat de curiozitatea de a arunca o privire în biblioteca lor."

Fluurim nu se putu reține să nu înverzească. Cmirral îl fulgeră cu privirea.

„Propun să trimitem un sol la pămînteni", spuse Venzt. „Pentru că sîntem pe planeta noastră, nu greșim dacă le adresăm noi primii cuvîntul"

Cmirral se agita nervos. Fluurim îl privea cu un profund respect.

„Asta n-ar putea fi considerată ca o violare a intimității?", întrebă el, încercînd să nu forțeze nota.

Cmirral ezită. „La drept vorbind", spuse el în cele din urmă, „n-au nici un drept la intimitate pe planeta altora, mai ales că au venit neinvitați. Totuși, recunoaștem tacit existența lor. Făcînd noi primii pași le cedăm un important avantaj moral. Dacă ajungem la ostilități, ei ar fi în măsură să invoce legile ospitalității, fapt care ar antrena un lung proces, pînă cînd să ne fie permis să-i anihilăm."

„Nu credeți că riscul unei dezbateri în instanță este preferabil celui care constă în a ne petrece toată viața aici?", întrebă gînditor Fluurim. „Doresc să-mi termin culegerea de poeme, iar pe dumneavoastră vă știu nerăbdător să vă întoarceți la basoreliefuri. Pe deasupra, dacă starea aceasta de lucruri mai durează, o să pierdem și Redecorarea Echinocțiului, iar eu îmi pusesem în gînd să cîștig, alături de dumneavoastră, premiul întîi".

Cmirral se gîndi mai mult înainte de a răspunde. „Nu pot permite ca niște considerații personale să mă împiedice în îndeplinirea datoriei".

„Dar nimic nu vă împiedică să vă îndepliniți datoria la momentul potrivit. Nu faceți decît să grăbiți venirea acestui moment. Asta-i tot".

Îl apucă pe Cmirral de brațul drept superior și îi zîmbi deschis: „Hai să-i salutăm pe străini, vreți?"

„De acord!", spuse Cmirral.

* *

Morson tocmai spăla vesela – nu era destulă energie disponibilă în acumulatoarele pentru mașina de spălat – cînd ridică ochii.

„Doamne, Clyde, uite-i!"

„Cine? Astronava? Dar n-au trecut nici șapte luni!"

Garnett se repezi la fereastra bucătăriei. Un grup de ființe de culoarea verde-spumă, de tip humanoid, se apropia.

„Aaa! Indigenii!", spuse.

„Pari liniștit! Te-ai plictisit de tovărășia mea ca să preferi pe cea a indigenilor?"

Dar lui Garnett nu-i stătea gîndul să-l liniștească ori să-l pună la punct pe Morson. Era prea plin de o bucurie neașteptată. Spinoasa problemă a contactării băștinașilor nu mai depindea de el. Mai mult, acum cînd pămîntenii îi forțaseră, de fapt, pe indigeni să facă ei primul pas, lui Garnett i se părea că repurtase o primă victorie... Cel puțin așa avea senzația.

„Să ieșim și să-i întîmpinăm!", strigă el, încheindu-și tunica și așezîndu-și părul.

„N-am chef să fac cunoștință cu ei!" Morson aruncă o farfurie jos, dar, cum aceasta era din material plastic și nu din producția proprie de ceramică, ea se rostogoli în loc să se spargă.

„Jimmy!", spuse Garnett pe un ton ridicat. „Cînd ai să te hotărăști să devii adult?"

„La ce bun?!", urlă Morson. „Oricum, peste cîteva clipe voi fi mort! Mai bine să mor tînăr și curat!" Își scoase șorțul și îl aruncă violent. „Acum totul va intra în putrefacție! O să fim obligați să le punem tot felul de întrebări personale indiscrete și jenante, lucru pe care probabil îl vor face și ei. O să fie plictisitor și dezgustător! După care ne vor ucide, ceea ce va fi și mai dezgustător... deși mai puțin plictisitor, recunosc".

„Singura întrebare pe care le-o vom pune privește pietrele de prozius", replică Garnett. „De asta și sîntem aici. Am intenția să-mi fac datoria, iar, dacă îmi voi depăși atribuțiile, să fiu spînzurat. Dacă indigenii, însă, îmi pun întrebări personale, am să le răspund că ar fi trebuit să se informeze de la expedițiile anterioare, în loc să le fi exterminat".

„Ești atît de curajos, Clyde!", spuse Morson ștergîndu-și ochii cu cîrpa. „Aș vrea să fiu ca tine!"

„E ușor să fii curajos, cînd nu mai ai nici o speranță", gîndi Garnett. Și totuși, fără să știe de ce, simțea că-i revine speranța.

„Nu-i nevoie să vii cu mine, dacă n-ai chef, Jimmy".

Morson își recăpătă ținuta de ofițer de marină. „Știi că voi fi alături de tine pînă la capăt".

Straniul sentiment de optimism îl cutremură din nou pe Garnett.

„Poate că nu-i sfîrșitul. În familia mea e un vechi dicton: Să nu pleci pierzînd".

„Te rog, Clyde", explodă Morson, „uneori mă îmbolnăvești! Dacă trebuie să murim, s-o facem fără banalități!" Apoi, acoperindu-și fața cu mîinile: „Iartă-mă, Clyde, nu asta voiam să spun. Știi doar!"

Garnett îl bătu pe umăr. Îi venea să-i dea un șut, dar nu era nici timpul, nici locul pentru ceartă.

„Știi, Jimmy", spuse el cu efort, „am trăit amîndoi zile pline de tensiune. Acum mergem către o soluție. Capul sus! Trebuie să facem bună impresie!"

Și, braț la braț, cei doi tineri își întîmpină destinul.

* *

„Nu mi se pare de bun augur să ducem cu noi sicriele astea", spuse medicul căpitanului. Privi prin aparatul de recunoaștere. Căpitanul hotărîse că în această împrejurare tristă are nevoie de însoțitor.

„Haide, doctore", spuse el vesel. „Altfel ar fi trebuit să ne pierdem timpul la dulgher ca să ne facă două. Și n-ar fi fost nicicum de calitatea astora: din metal, căptușite cu velur... Mereu am spus că nimic nu egalează producțiile terestre pe planul prezentării".

„Ești un vampir!"

Căpitanul se simți lezat. „Ascultă, doctore, inutil să ne îmbătăm cu apă chioară! Băieții trebuie să fi murit. Le vom face funeralii senzaționale în spațiu. Am un rezervor suplimentar de whisky".

Doctorul închise ochii și plescăi din buze, fapt care-l plictisea pe căpitan, care-l știa mai degrabă ateu.

Puțin înainte de revărsatul zorilor, aparatul aterizâ în poiană, iar cei doi oameni ieșiră. Priviră mirați construcția de dimensiuni modeste, dar solemnă, care se înălța în fața lor.

„Indigenii n-au construit niciodată pînă acum pe locul acesta", spuse căpitanul. Părea să considere locul drept tabu" sau cam așa ceva. „Și ce s-a întîmplat cu casa prefabricată? Pînă acum niciodată nu s-au atins de instalațiile materiale".

Doctorul se apropiase ca să examineze imobilul. „Dar casa e din prefabricate!", exclamă el. „A fost serios refăcută, însă dedesubt e pură producție standard OP-62x5."

Faptul îl intrigă și mai mult pe căpitan. „De ce ar fi făcut indigenii una ca asta?"

„Pe dracu' indigenii! N-au nici o legătură! Băieții au construit toate astea!". Făcu un pas înapoi, să privească mai bine. „Trebuie să recunoaștem că nu le-a lipsit îndemînarea!"

Ochii căpitanului se făcură mici. „Vrei să spui că și-au pierdut timpul să construiască această... această absurditate, în loc să facă rost de pietre de prozius? Las' că pun eu laba pe ei!"

Era limpede inutilitatea cuvintelor lui în asemenea împrejurări.

„Sărmanii băieți sînt acolo unde dorința ta de revanșă nu-i mai poate atinge!" Și doctorul ridică ochii către un cer asemănător cu cel de pe Pămînt.

Căpitanul se îndreptă către construcție. „Grădina e în stare bună", remarcă el. „Indigenii or fi întreținînd-o, după ce... N-au făcut niciodată așa ceva." Suspină. „Ceva tot s-a petrecut aici, doctore, lucruri ciudate, fără îndoială, dar presupun că n-o să le aflăm niciodată".

„O! Nu conta pe mine!", spuse doctorul.

Căpitanul privi gînditor către astronavă; dar nu el va sugera să se retragă. Dacă un simplu sanitar putea să înfrunte necunoscutul, el era cu atît mai în stare.

„Ei, bine", spuse, „presupun că putem să intrăm în această locuință și să vedem cîte pietre de prozius au reușit să adune băieții înainte de... a muri". Puse mîna pe clanța ușii, însă, curios lucru, se simțea puțin dispus să o acționeze. Îi era frică. „Ce rușine!", își spuse. „Mie, un ofițer al Spațiului!" Deschise și intră urmat de doctor. Se opriră imediat, uimiți.

„Nu-i tocmai ce-mi place", spuse doctorul privind spațiosul salon rococo, „dar e frumos, într-adevăr foarte frumos".

Căpitanul emise niște sunete nearticulate, apoi recăpătă glas. „Ofițerii de intendență vor fi furioși! Numai de-ar mai trăi indivizii ăștia mizerabili! I-aș gîtui cu mîinile mele!". Suspină. „Dar a trecut vremea minunilor!"

Se auzi un zgomot venind din altă cameră. Căpitanul tresări. „Ce-i asta?"

„Poate că sîntem pe cale să asistăm la revenirea minunilor", spuse doctorul. „Cine-i acolo?", întrebă o voce somnoroasă. Atunci apăru minunea sub chipul locotenentului Garnett. Era mai plăcut să-l vadă viu, decît să-l știe înrolat în legiunile celeste, mai ales că hainele lui magnifice - o cămașă de brocart de fabricație nepămînteană - ar fi fost demne de îmbrăcat un serafim. „Oh", făcu el, căscînd, „ar fi trebuit să știu că nu puteți fi decît dumneavoastră. Un persiperian nu s-ar fi gîndit să intre în casa altuia fără să bată la ușă".

„Casa asta aparține Serviciul Spațial, domnule!", tună căpitanul.

Morson, îmbrăcat la fel de somptuos, apăru în spatele lui Garnett, cu un surîs afectat pe fața lui plinuță. „Conform legilor perspieriene", spuse el, „această casă e a noastră, căci lucrurile aparțin celor care le-au dăruit frumusețea".

„Domnilor, dumneavoastră nu vă supuneți legilor persiperiene!" Căpitanul se înecă de furie, nu numai în fața acestei nerușinări, ci la gîndul că acești doi incapabili reușiseră acolo unde sute de oameni de valoare, femei și copii, eșuaseră.

„Și v-aș ruga să vă adresați cu respectul cuvenit superiorului dumneavoastră!"

„Mi-e teamă că acționați sub imperiul unor penibile confuzii, domnule căpitan", spuse Garnett cu un mic surîs provocator. „Noi ne supunem legilor persiperiene. Vedeți, am fost naturalizați cetățeni persiperieni". Traversară încăperea și acționă un dispozitiv complicat care răspîndea valuri compacte de fum parfumat.

„Am devenit indigeni", sublinie Morson, acționînd un alt asemenea aparat. Dar fu cuprins de un acces de tuse, fapt care micșoră efectul.

„Sînteți niște... niște dezertori", urlă căpitanul. „Veți face drumul de întoarcere în lanțuri!"

Cei doi tineri surîseră.

„Oh, nu cred...", spuse Garnett.

„Nu" «concetățenii» voștri vă vor împiedica!"

„Oh, nici nu vor încerca. Lupta personală a unui om nu-l privește decît pe el, atîta timp cît o duce conform regulilor". Garnett făcu o pauză, apoi adăugă încet „Dar cred că Guvernul pămîntean n-ar dori să procedați în acest fel. Nu, căpitane, n-ar fi deloc satisfăcut..."

„Așa cred că simte omul cînd e pe cale să aibă o criză de apoplexie!", gîndi căpitanul.

„Guvernul nostru să fie nemulțumit pentru că eu voi aplica disciplina navală?!", urlă el.

„Mentalitate de marinar", murmură Morson, „la fel de rudimentară și de ineficace".

„În ce privește cauza pentru care Guvernul l-ar dezaproba pe căpitan, dacă ar încerca să pună capăt activității noastre, iat-o! Priviți!"

Garnett se duse la o ladă cu o lucrătură complicată de mînă și o deschise. Era plină cu pietre de prozius. După aceea deschise un birou la fel de bine sculptat: în fiecare sertar străluceau grămezi de pietre prețioase. Ridică o tapiserie împletită cu croșeta și descoperi o casetă standard: în interior scînteiau bijuterii.

„Avem circa o sută de kilograme", explică el. „Mai mult decît au putut să adune toate celelalte expediții la un loc".

Căpitanul privea.

„Și acum, domnule căpitan, ce credeți că interesează mai mult Guvernul pămîntean? Disciplina sau pietrele de prozius?"

Doctorul începu să rîdă.

„N-a fost niciodată un adevărat marinar", gîndi căpitanul, „un adevărat marinar al acestui spațiu adînc și albastru..."

„Considerăm acest lot ca fiind al dumneavoastră în măsura în care ați subvenționat întreprinderea inițială", spuse Garnett pe un ton sec de om de afaceri. „Totuși, pe viitor, vom cere să fim plătiți pentru toate pietrele pe care vi le vom furniza. De altfel, le-am primit ca mijloace de plată".

„Ca mijloace de plată?!", urlă căpitanul. „Pentru mărfuri aparținînd Guvernului pămîntean!?"

Morson ricană. „Marfa aia proastă! Drept să spun ne era mai degrabă rușine să le-o arătăm".

Garnett îi făcu semn cu ochiul să tacă, apoi se întoarse din nou spre căpitan. „Nu ne-am atins de această monedă de schimb. Se mai află încă în cea mai mare parte ambalată. Indigenii nu par să aprecieze obiectele manufacturate".

Din cauză că, pe moment, căpitanul avea o criză de sufocare, doctorul reluă: „Ce-ați oferit în schimbul pietrelor?"

„Serviciile noastre", îi răspunse Garnett. „Decorațiuni interioare și renovări de fațade. Cursuri de artizanat și, bineînțeles, de obiecte de artă făcute de mînă. Creațiile noastre sînt foarte apreciate. Originale, fără să fie excentrice".

„Garnett", spuse căpitanul, „oricare ar fi numeroasele dumneavoastră defecte, ați avut întotdeauna un înalt simț al datoriei. Ce s-a întîmplat cu el?"

Garnett îi surise voios. „Îl mai am, domnule căpitan, numai că mă supun intereselor planetei Persiper, al cărui cetățean sînt. Vă asigur că am mai multă conștiință ca niciodată".

„În sfîrșit, cum v-ați descurcat? În timp ce antropologi, sociologi, chiar psihologi nu par să fi reușit stabilirea celui mai mic contact, cum se face că două nulități de teapa voastră au reușit?"

Tinerii își suriseră.

„Presupun că-i vorba de un secret profesional", spuse doctorul.

„O, nu!", zîmbi Garnett. „Putem să vă spunem, dacă țineți neapărat. Tot n-o să înțelegeți nimic." Se așeză într-un fotoliu confortabil acoperit cu un fel de velur de lux. „Dar uit bunele maniere! Vă rog, domnilor, luați loc!"

Aceasta mări furia căpitanului. „Să-mi spună să mă așez! Cum îndrăznești?"

„Așează-te și ascultă-l, căpitane", spuse doctorul. „Ai să-ți reiei amenințările astea puerile mai tîrziu. Personal, mor de curiozitate să aflu cum au putut face toate astea". Se așeză, iar căpitanul fu nevoit să facă la fel.

Garnett își puse cu eleganță picior peste picior. „Vedeți, domnule căpitan, antropologia, sociologia, psihologia, toate astea sînt tot atît de permise pe această planetă așa cum e linșajul admis pe Pămînt. Pe Persiper, a pune unui individ întrebări personale echivalează cu o violare a intimității și constituie o crimă capitală. De exemplu, dacă ucideți pe cineva, nu sînteți executat pentru că i-ați pus capăt zilelor, ci pentru că i-ați violat intimitatea."

„Fapt care nu împiedică, oricum, să fiu executat", observă doctorul.

„Da, bineînțeles. Acești oameni dispun de un sistem juridic pe deplin dezvoltat, dar se bazează pe norme în întregime deosebite de ale noastre, fie în domeniul moralei, fie în sistemul familial, al dreptului de proprietate etc."

Căpitanul făcea eforturi să înțeleagă.

„Dar, dacă nu ați putut să le puneți nici o întrebare personală, cum ați putut afla date despre ei?"

Garnett surise și scoase cu voluptate un nour de fum. „N-am încercat. Este chiar motivul reușitei noastre."

„Nu ne-am ocupat decît de problemele noastre", adăuga Morson. „E un lucru pe care și voi, pămîntenii, ați face bine să-l învățați".

„Nu le-am pus nici cea mai neînsemnată întrebare", explică Garnett. „De fapt, i-am ignorat. Am intrat în contact cu ei, pentru că se străduiau să nu stabilim raporturi".

Desene de M. AVRAMESCU

Căpitanul era din ce în ce mai deconcertat. Însă doctorul dădea din cap ca și cînd ar fi înțeles.

Jubilînd, Morson adaugă: „Și, dacă încercați să trimiteți aici o nouă expediție, indigenii îi vor extermina pe oameni la fel ca înainte. Pentru că aceștia nu vor putea niciodată să nu se poarte ca niște pămînteni, adică să se amestece în treburile altora! Specia omenească este atît de prost crescută! Concluzie: dacă doriți pietre de prozius, trebuie să colaborați cu noi!"

„Sau", spuse doctorul, „să organizăm expediția următoare cu mai mult discernămînt. Poate că n-am fost destul de înțelepți, bazîndu-ne pe cele anterioare, pe principiul colonizării. Dacă, așa cum spuneai adineaori, locotenente, codurile de morală sînt aici atît de riguros diferite de ale noastre, e posibil ca și unele aspecte chiar ale vieții noastre de familie să-i fi ofensat".

„Nu văd în ce fel...", protestă căpitanul. „Cinste, dreptate, fraternitate... Astea sînt principii universale!"

După o scurtă tăcere, doctorul reluă: „Îi voi sugera ministrului Marinei să facă astfel încît orice expediție ulterioară să fie alcătuită numai din personal masculin, pentru a se evita orice complicații familiale".

„Vrei să spui că indigenilor de aici le plăceau femeile noastre?", strigă căpitanul, șocat. „Și că savanții noștri au murit pentru a-și salva onoarea? Ei bine, niciodată nu m-aș fi gîndit la așa ceva!"

Ceilalți trei oameni se priviră.

„Membrii oricărei expediții viitoare", continuă doctorul, „vor trebui foarte bine selecționați. Numai indivizii lipsiți de orice interes sociologic și biologic vor fi admiși. Ei vor fi, dimpotrivă, testați pentru aptitudinile artistice".

Aceasta îl făcu pe căpitan să explodeze. „Nici o navă nu va accepta să transporte o adunătură de aiuriți triați la întîmplare! Echipajul s-ar revolta!"

„Cum rămîne cu disciplina aceea atît de invocată, domnule căpitan?", spuse Garnett. Nu se simțea prea bine. „Ar putea merge, doctore, poate că ar putea merge... Dar asta cere timp și organizare".

„Bineînțeles", răspunse doctorul. „Trebuie să luăm în considerare zece ani, înainte ca rularea să se stabilească. Și atunci, voi veți fi bucuroși să primiți o nouă expediție".

„Niciodată!", declară Morson. „Niciodată, cît voi trăi, n-am să fiu fericit să-i văd pe intruși aceia grosolani!"

Urmă o tăcere.

„Poate că ai să gîndești altfel peste zece ani, Jimmy", spuse Garnett.

„Și ce fel de raport o să fac eu?", bîigui căpitanul. „Cum voi anunța că, în loc să moară glorios în serviciul patriei, cei doi locotenenți sînt niște trădători? Și... și echipajul? Cît a durat călătoria, se bucura numai gîndindu-se la funeralii! Nici nu îndrăznesc să mă gîndesc la ce sînt capabili să facă, dacă se simt frustrați!"

Garnett dădu cu tristețe din cap.

„Calmează-te, căpitane", spuse doctorul. „Le vom spune că băieții au murit ca niște eroi. O să punem noi ceva în sicrie, iar echipajul n-o să ducă lipsă de serbare. Și, fiindcă au murit luptînd pe o planetă ostilă, vor avea dreptul la cincisprezece rachete și la cel puțin opt reluări ale „Imnului oamenilor spațiului". Surise. „Nu îndrăznesc să afirm că vor fi cele mai frumoase funeralii care au fost vreodată celebrate în spațiu".

„O!", strigă Morson, „va fi cu siguranță minunat! Cît de mult aș vrea să văd și eu!"

„Și eu!", murmură căpitanul printre dinți.

Evelyn E. SMITH
Traducere și prelucrare,
Ioan PRIGOREANU

„DEASUPRA-I CER DE STELE“

Era tulburat atît cît poate fi de tulburat un ratacitor stelar. Se afla pentru prima oară la granițele galaxiei noastre. De aici Soarele terestru se confunda cu miriadele punctelor de foc ce marcau centrul galaxiei, inima ei globulară. În schimb soarele local, despre care abia dacă se mai putea spune că aparține sistemului nostru galactic, iradia o calmă lumină portocalie asupra singurei sale planete, mici și foarte grăbite.

Și mai era tulburat rătăcitorul stelar deoarece niciodată nu se răspunsese formulelor lui convenționale de salut, de prezentare a misiunii sale și de cerere a autorizației de a coborî pe sol cu atîta firesc și sinceră nerăbdare. Fusese mai degrabă invitat să poftească iute și fără fasoane sau s-o șteargă.

Vasta lui experiență de vizitator al coloniilor terestre diseminate din vremuri imemoriale în spațiul galaxiei cuprindea cele mai diverse moduri de întîmpinare și era pregătit pentru toate. Se conformă și acestuia, grăbindu-se să-și depună nava la locul indicat.

Odată ajuns la sol, se trezi înconjurat de un grup de gălăgioase gazde, care-l antrenară cu ele ca pe un cunoscut. Micii tălmaci electronici erau reduși la tăcere, neputînd face față potopului verbal, dar planetarii nu se doreau atît înțeleși cît urmați, astfel că nu dădură importanță faptului. Aruncînd o ultimă privire navei sale corect plasate pe cosmodrom, rătăcitorul galactic avu surpriza să vadă apropiindu-se de ea mai multe sisteme de sprijinire, în stilul celor care, cîndva, la începuturi, asigurau navele înaintea decolării. Întrebă ce se întîmplă, dar în agitația generală cuvîntul său nici nu a fost înregistrat.

Fusese luat în primire de oameni simpatici, prea puțin deosebiți de standardul uman, poate ceva mai înalți, poate ceva mai palizi, dar cît se poate de nobili.

Cît despre ingeniozitate... În vreme ce goneau cu toții într-un vehicul al cărui principiu nu izbuti să-l dibuiască, străbătu un oraș care semăna mai curînd cu o grămadă de cuburi, paralelipipede și alte volume răsturnate unele peste altele pînă la mari înălțimi. Totul dădea impresia de improvizație, de aglomerare lipsită de un principiu ordonator. Și mai precis: părea că metropola se află într-o creștere continuă și haotică, de parcă un oraș ar fi crescut peste altul sau dintr-altul, fără ca vreunul să stînjenească viața celuilalt. În fiecare caz parțial soluțiile, cît se poate de ingenioase, aproape că nu se repetau, dar impresia de grabă, de improvizație nu o atenua decît evidența soliditate a

întregului. Căci nimic nu era lăsat la voia întîmplării, nimic nu atîrna în aer, nici o terasă, nici un turn îndrăzneț nu sfida gravitația fără o temeinică asigurare. Și această împotriva datelor culese de aparatele de bord ale navei rătăcitorului, care detectaseră o gravitație scăzută și o seismicitate corespunzătoare.

Lipseau totodată însemnele exterioare ale bogăției. Nimic fastuos în arhitectură, nici în ținuta oficialilor care-l înconjurau. Cu atît mai bine, își spuse. Nici lui nu-i plăceau gulerele țepoase.

* *

Crezuse că-l vor înfățișa unei personalități reprezentative, dar de fapt se grăbeau să-l conducă la gura unui puț de beton. Coborîră cu toții la o adîncime neprecizată, fără îndoială mare, unde îl aștepta un adevărat buncăr monolit, cît se poate de confortabil, dar lipsit de ornamente nefuncționale. În cea mai mare parte gazdele dispărură. Singurul rămas îl introduse pe oaspete în tainele manipulării diferitelor aparaturi și, foarte atent la trecerea timpului, îl imploră pe rătăcitorul galactic să nu părăsească locul pînă nu va fi căutat. Nerăbdător să plece, refuza să răspundă întrebărilor lipsite de caracter practic, iar cînd obținu promisiunea dorită pieri într-o clipă, zăvorînd pe dinafară ușa metalică.

Rătăcitorul șovăia: să se supere? Nimic din comportarea gazdelor nu lăsa să se întrevadă o intenție jignitoare. Că și în alte dăți, lucrurile aveau să se lămurească de la sine. Își înregistră un număr de întrebări sporit față de media prevăzută de instrucțiuni și se culcă.

Se trezi după o vreme nedefinită, stăpînit de o neliniște inexplicabilă. Ea se tălmăci pe loc. Totul în jur se afla în mișcare. Un sistem? Nu: o serie, una însoțită de mari zgomote depărtate.

Ciudate seisme totuși, de vreme ce șocurile se succedau la intervale regulate. Și mai ciudate întrucît, nu se înșela, i-o spunea mișcarea puținelor lucruri nefixate de podea, de pereți din apartamentul său: mișcările seismice, laterale, urmau cu precizie aceeași direcție! Totul părea să grăiască despre un seism artificial, controlat. Dar cu ce scop?

Își aminti de nava sa. Era în pericol! Ba nu: fusese asigurată încă din primul moment împotriva oricărui balans. Așadar totul fusese prevăzut! Iată explicată acea agitație generală. De aceea mai că nu se ocupaseră de el. De aceea îl depuseseră în acest loc ferit.

De ce atunci, dacă prevăzuseră totul, nu-l sfătuiseră să rămînă încă o zi pe orbită? La această întrebare nu mai putea răspunde.

I-au răspuns în ziua următoare. Cînd au venit să-l caute păreau alți oameni. La fel de fireștí, însă calmi, destinși, chiar bine dispuși.

- Te-a cam scuturat noaptea asta, nu?

Și rîdeau.

Zburătorul avea de pus zeci de întrebări, dar nu izbuti decît să dea din cap.

- Te-ai speriat? au întrebat și au rîs iar, fără să aștepte răspuns.

În rîsul acesta nu era nici o răutate, întrebările nu purtau însemnele curiozității. Și unul, și celelalte respirau o simpatie și o ușurare atît de vădite încît descurajau orice interpretare negativă. Călit, rătăcitorul galactic hotărî să aibă răbdare și-și ascunse nedumeririle.

Dar gazdele țineau să se asigure că noaptea trecuse cu bine. Totul era în regulă? Automatele îi oferiseră tot ce-i fusese necesar? Atunci puteau porni într-o scurtă excursie.

Urcară la sol. Aici îi așteptau un mic, dar eficace aparat de zbor, care-i ridică lin, însă rapid peste orașul neschimbat. Se îndreptau în direcția contrară soarelui ce răsărea lent. Gazdele păreau gata pentru orice schimb de idei, dar oaspetele prefera să aștepte contactul cu o persoană reprezentativă. Pînă atunci se amuza să observe modificările fizionomiilor. O liniște încrezătoare luase locul febrilității. În ochii lor sclipea satisfacția unei împliniri. Chiar și vorbirea lor își schimbase ritmul, astfel că, ajutat de tălmacii automați, urmări dialogurile. Nu era însă lesne să lege între ele fragmentele de informație, lar în curînd atenția i-a fost atrasă de faptul că... amurgea. Viteza micului vehicul atinsese asemenea cote încît mai că se întuneca văzînd cu ochii.

Cînd coborîră pe sol era noapte de-a binelea. Noapte și frig. Se aflau pe o platformă de zbor amenajată la nivelul solului. Farurile navei aeriene o făceau în parte vizibilă. În jur, cît vedeai cu ochii, nici o altă lumină. Nici măcar un halo fantomatic deasupra vreunui oraș depărtat. Nimic.

Atunci se apropie de rătăcitorul stelar o persoana căruia nu-i acordase o atenție specială și care nu purta nici un semn distinctiv. Dar zburătorul înțelese era el, cel așteptat, marele împuternicit al gazdelor. Ceilalți îi făceau loc fără ceremonie.

- Sper că nu te-ai supărat pe noi că nu te-am pus la vreme în temă. Eram atît de grăbiți! Te așteptam, dar nu credeam să vii atît de repede. La noi fiecare avea ceva de făcut cîtă vreme nu trecea momentul propice.

Zburătorul continua să tacă, ascultînd cu toată atenția, dar fără să manifeste nerăbdare.

- Te întrebi de ce te-am adus în pustiul acesta înghețat? Privește cerul.

Rătăcitorul privi în sus. Firmamentul era ca și pustiu. Părea că o perdea neagră se prăbușise peste lume, abia pătată ici-colo, în cîteva puncte, de vagi pete luminoase risipite în bezna infinită, atît de izolate încît parca nu făceau decît să adîncească prăpastia de întuneric răsturnată peste creștetele lor.

Deodată înțelese. Această planetă și modestul ei soare se aflau într-o extremă a galaxiei, oarecum pe axa ce lega conturul acesteia de sistemul nostru solar. Mai departe, cale de milioane de ani-lumină, era pustiul, era haosul. Nu era nimic pînă la galaxiile următoare, aflate acolo unde numai aparatele astronomice le puteau depista.

- Un cer gol, un cer fără stele, ce spectacol dezolant, nu-i așa?

Era, cu adevărat, dezolant.

- Poate că galaxia noastră este singura care cunoaște viața și omul. Poate nu. Dar cine poate trăi fără să știe că undeva, deasupra, se află o boltă înstelată? Sîntem aici de milenii. Am încercat. Nu am putut. Atunci ne-am aglomerat cu toții pe o singură jumătate a planetei, părăsind-o pe cealaltă. Relația ei o corijăm periodic, prin sisteme controlate, care însă pot antrena modificări gravitaționale și magnetice în spațiul înconjurător. Iată de ce nu te-am sfătuit să rămîi o zi în plus pe orbită. Dar și de această dată am avut noroc. Am reușit să facem iarăși să coincidă rotația planetei cu foarte rapida ei revoluție în jurul soarelui portocaliu. Privim astfel, noaptea ca și ziua, numai în direcția galaxiei noastre. Cerul nocturn este marcat de un vast cordon de stele și astfel avem senzația concretă că facem parte dintr-o familie.

Rătăcitorul galactic tăcea. Văzuse de pe nava sa contrastul dintre cele două emisfere cerești, dar nu înțelesese nimic. Nu mai era necesar să pună întrebări. Înainte de a părăsi locul, vorbitorul îi mai răspunsese însă la una, neformulată nici ea.

- Desigur, giganticele mijloace necesare pentru a aplica, periodic, o asemenea corectură tendinței naturale a planetei de a-și lua fața dinspre galaxie ne consumă în majoritate resursele. Dar nu regretăm. Cu un cer de stele deasupra capului, viața merită să fie trăită.

Horia ARAMĂ

EXERSAŢI-VĂ PERSPICACITATEA ÎMPREUNĂ CU PERSONAJELE AGATHEI CHRISTIE

CINE ESTE VINOVATUL?

– Ei bine, doamnă Bentrey... spuse sir Henry Clittering, în timp ce doamna Bentrey punea pe o măsuţă catalogul soiurilor de ceapă pe care îl ţinea în mînă.

– Stau şi mă minunez ce frumos le mai potriviţi. El a zis, ea a spus, ei au crezut, voi v-aţi mirat, toţi au considerat... Dar, uite, eu nu mă pricep şi pace! Mai mult decît atît, habar n-am ce-aş putea povesti.

– Aşa ceva n-o să credem niciodată, se auzi vocea doctorului Lloyd, care îşi clătina zîmbind capul cărunt.

– Da, draga mea, chiar aşa este, spuse gingaş bătrîna doamnă Marple.

– Nici nu vă puteţi închipui cît de plictisitoare este viaţa mea, răspunse doamna Bentrey. Slugile, drumurile în oraş, la croitoreasă, dentiştii, cursele de la Ascot, pe care Arthur nu le poate suferi, iar pe deasupra şi grădina...

– Grădina! exclamă doctorul Lloyd. Iată marea dv. dragoste, asta o ştie toată lumea.

– Cît de plăcut trebuie să fie să ai o grădină, interveni tînăra actriţă Jane Hellyer. Dacă, desigur, n-ar fi nevoie s-o sapi şi să-ţi umpli mîinile de bătături. Ador florile!

– Grădina... repetă sir Henry. Poate o luăm ca punct de plecare? Ei, ce ziceţi, doamnă B? Bulbi otrăviţi, narcise galbene aducătoare de moarte, iarbă moartă... Brr!

– E foarte straniu că aţi început să vorbiţi despre aşa ceva, spuse doamna Bentrey. Tocmai mi-am amintit o întîmplare... Arthur, îţi mai aminteşti de tragedia de la Cloud-derham-court şi de sir Ambrosie Bercey?

– Da, sigur că da. Ciudată întîmplare. Povesteşte-o, Dolly.

– La drept vorbind, aproape nu am ce povesti, începu gazda. Iarba moartă, iată ce m-a făcut să-mi amintesc această întîmplare, deşi, după părerea mea, povestirea ar fi mai bine s-o denumim „Salvia şi ceapa".

– „Salvia şi ceapa"? întrebă doctorul Lloyd.

– Da. Uitaţi cum s-au petrecut lucrurile, spuse doamna Bentrey. Ne aflam odată eu şi Arthur în vizită la sir Ambrosie şi uite că într-o bună zi dintr-o greşeală stupidă cineva a cules foarte mult degeţel. Verdeaţa a fost amestecată cu ceapa, iar cu amestecul obţinut au fost umplute raţele care au fost servite la masa de

seară. Toți musafirii s-au îmbolnăvit, unii chiar foarte serios. Iar o biată fată, pupila lui sir Ambrosie, s-a prăpădit.

– Ce grozăvie! șopti doamna Marple.

– Și ce s-a întîmplat mai departe? întrebă sir Henry Clittering.

– Nimic, asta-i tot, răspunse gazda.

– Draga mea! începu să protesteze sir Henry. Așa ceva nu este posibil. Ne-ați povestit despre un accident, pe care n-ai cum să-l numești altfel!

– Poate că am omis cîte ceva, recunoscu doamna Bentrey, dar numai în virtutea faptului că nu sînt o povestitoare iscusită.

– Și totuși ați reușit cu atîta dibăcie să ne stîrniți curiozitatea! exclamă sir Henry. Sînt convins că nu degeaba. Pasămite, acum e rîndul nostru să punem întrebări, nu-i așa? Doamnă Marple, poate începeți dv?

– Hm... pe mine mă interesează bucătăreasa, zise doamna Marple. Ori este îngrozitor de proastă, ori este total lipsită de experiență...

– Este, mai degrabă, proastă, răspunse doamna Bentrey. După aceea ea a bocit mult, dar verdeața i-a fost adusă și i s-a spus că este salvie. Așa că ea nu avea nici o vină.

– Este rîndul dv., domnișoară Hellyer, spuse sir Henry.

– Ce? A, doriți ca eu să pun o întrebare? Dar habar n-am ce să întreb.

– De ce nu v-ați interesa de personajele acestei drame! îi sugeră sir Henry.

– Aveți dreptate! exclamă actrița. Gazda începu să le numere pe degete.

– Deci, în primul rînd, sir Ambrosie, apoi Silvia Kin, fata care a murit. Mai departe, prietena ei, Maud Why, una din acele brunete urîte, care nu se știe prin ce mijloace atrag atenția bărbaților. Habar n-am cum îi adèmenesc. Mai era acolo un oarecare domn Carrol venit la sir Ambrosie pentru a discuta despre niște rarități bibliografice. Ei bine, dv. cunoașteți aceste cărțulii vechi scrise pe pergament argăsit... Mai era și Jerry Lorymer, vecinul apropiat al lui sir Ambrosie. Și, în sfîrșit, doamna Carpenter, o bătrînă moliie din acelea care se pot așeza și adormi în orice loc, numai ca să nu fie deranjate. Presupun că a fost angajată ca doamnă de companie a Sylviei. Iată, aceștia au fost toți participanții la eveniment.

– Pare-se că acum este rîndul meu să pun o întrebare, spuse sir Henry. Aș dori să-mi faceți portretele verbale ale personajelor. Doamnă Bentrey, vă rog să începeți cu sir Ambrosie.

– O, era un bătrîn extrem de inteligent, deși mă îndoiesc că ar putea fi numit astfel: avea peste 60 de ani, după cîte mă pricep eu să apreciez vîrsta. Este adevărat că sănătatea lui era foarte șubredă, avea probleme cu inima. Nu putea urca scările și de aceea și-a construit în casă un lift. Sir Ambrosie arăta mult mai bătrîn decît anii săi. Avea niște maniere alese, pur laice, niciodată nu-și arăta iritarea, totdeauna își ascundea tristețea. Avea părul cărunt, aproape alb, de o rară frumusețe, iar vocea era pur și simplu fermecătoare.

– Bine, spuse sir Henry, parcă îl văd. Acum, despre Sylvia.

– Sylvia Kin era foarte frumoasă. O blondă cu o piele superbă. Probabil că nu era prea deșteaptă, ba mai degrabă cam prostuță...

– Asta-i bună, Dolly! protestă soțul ei.

– Arthur are desigur altă părere, spuse sec doamna Bentrey, dar era într-adevăr proastă, n-a scos niciodată vreun sunet demn de luat în seamă

– Era una dintre cele mai grațioase creaturi pe care le-am întîlnit vreodată, spuse cald colonelul Bentrey. Cu cîtă grație juca tenis! Cum rîdea... Dar manierele! sînt gata să pariez că tinerii ar fi înnebuniți după ea.

– Dar, uite, tocmai aici greșești! exclamă doamna Bentrey. Numai niște muieratici bătrîni ca tine pot ședea și visa veșnic la tinere fecioare!

– Așa e bine, întrerupse cearta sir Henry. Pe doamna de companie ați descris-o. Bătrîna aceea moliie, dacă nu mă înșeală memoria.

– Da, o creatură așa, mare, pufoasă, cu pielea albă, de vreo patruzeci de ani și ceva. Grețos de amabilă, pe lîngă toate acestea. Adelaida Carpenter locuia în casă din ziua în care Sylvia împlinise unsprezece ani. Știți că ea era una din văduvioarele cărora bărbații le lasă o mulțime de rude aristocrate în loc de bani lichizi. Mie nu mi-a plăcut. În general mie nu-mi plac oamenii cu mîinile albe, lungi

– Așa, dar domnul Caroll?

– Un bătrîn adus de spate cum sînt mii și mii. Tot timpul picotea și se înviora numai atunci cînd era vorba despre cărțile lui preferate. După mine, el se cunoștea foarte puțin cu domnul Ambrosie.

– Dar vecinul Jerry?

– O, acesta era într-adevăr un băiat încîntător. Lucrul cel mai trist era faptul că era logodit cu Sylvia.

– Interesant, începu doamna Marple, dar tăcu imediat.

– Ce? întrebă doamna Bentrey.

– Așa, nimic, drăguțo.

Sir Henry aruncă asupra doamnei în vîrstă o privire curioasă și spuse gînditor:

– Deci, tinerii au fost logodiți... Cît timp?

– Circa un an. Sir Ambrosie era împotriva logodnei pe motiv că Sylvia este prea tînără, dar totuși ceremonia a avut loc. Iar peste un an bătrînul a cedat și nunta trebuia să aibă loc foarte curînd.

– Aha! tînăra lady avea vreo proprietate?

– Aproape nimic. O sută sau două, venit anual.

– Nu aici trebuie să căutați, Clittering, izbucni în rîs colonelul Bentrey.

– Acum este rîndul doctorului să pună întrebarea, spuse sir Henry, iar după aceea al meu.

– Curiozitatea mea este în principal de ordin profesional, spuse doctorul Lloyd. Aș dori să știu care a fost concluzia medicală care a figurat în timpul anchetei? Dacă, desigur, gazda noastră o știe și o ține minte.

– În linii mari, răspunse doamna Bentrey. Intoxicare cu

digitalina, așa se pare că se numește acest medicament?

– Da, digitalisul sau digitalina este un component activ al sucului de degețel. Ea acționează direct asupra mușchiului inimii. În anumite afecțiuni cardiace digitalisul se folosește ca un puternic mijloc de tratament. Este un caz extrem de interesant. Nu pot să cred că frunzele de degețel prelucrate termic sînt capabile să provoace un sfîrșit letalic dacă nimeresc în stomac. Ideile noastre despre acțiunea ierburilor și fructelor otrăvitoare sînt mult exagerate, doar puțini oameni înțeleg că substanța activă, sau alcaloidul, trebuie să fie minuțios degajată în stare pură.

– Alaltăieri, prietena mea, doamna Mac Arthur, i-a trimis d-lui Toummy niște semințe rare – spuse doamnă Marple. Iar bucătăreasa le-a confundat cu ceapa și le-a servit la masă. Toți membrii familiei d-lui Toummy au fost grav bolnavi.

– Dar nici unul dintre ei n-a murit, se amestecă doctorul Lloyd.

– Nu, nimeni, recunoscu doamna Marple.

– O tînără cunoștință de-a mea a murit, otrăvindu-se cu tomaină, spuse Jane Hellyer.

– Haideți să nu ne abatem, propuse sir Henry. Noi trebuie să anchetăm o crimă.

– O crimă? întrebă uimită Jane. Credeam că este vorba de un accident...

– Dacă ar fi fost un accident, nu cred că doamna Bentrey l-ar fi povestit, obiectă Clittering. Conform regulilor jocului, se permite să se vorbească numai despre acțiuni criminale. După cum înțeleg eu, moartea fetei pare doar la prima vedere un accident, dar în realitate în spatele ei se ascunde ceva mai îngrozitor. Îmi amintesc un caz din practica mea. Un grup de musafiri purtau o discuție ușoară după masă. Deodată, unul dintre invitați smulse de pe peretele ornat cu arme vechi un pistol de șa și îl îndreaptă în glumă spre un alt musafir. Dar pistolul vechi era încărcat și împușcătura lui ucise pe loc victima. A fost nevoie să se clarifice cine a curățat și a încărcat în taină arma, precum și cine a condus discuția de așa manieră că s-a ajuns la împușcături. Doar cel care a tras era absolut nevinovat! Acum, după părerea mea, noi ne aflăm în fața unui tablou asemănător. Frunzele de degețel au fost puse intenționat în salvie, iar cel care a făcut-o știa care va fi rezultatul. Dacă excludem bucătăreasa – și ea poate fi exclusă – atunci apare foarte firesc întrebarea: cine a adunat verdeața din grădină și a adus-o la bucătărie?

– Ei bine, aceasta nu este o problemă complicată, – spuse doamna Bentrey. În orice caz, a doua ei parte. Sylvia însăși a adus verdeața la bucătărie. Culegerea salatei și a diferitelor ierburi intrau în obligațiile ei zilnice în gospodărie. Ea și doamna Carpenter se ocupau întotdeauna singure de aceasta, neavînd încredere în grădinar care încerca veșnic să le strecoare legume răscoapte. Degețelul creștea chiar în mijlocul salviei, într-unul din colțurile grădinii, și greșeala a fost considerată pe deplin explicabilă.

– Dar cine a adunat verdeața în acea zi? Tot Sylvia?

– Acest lucru nu-l știa nimeni, dar se presupunea că ea.

– Presupunerile sînt niște lucruri periculoase, observă sir Henry.

– Un lucru îl știu cu siguranță: în acea zi doamna Carpenter nu a adunat nimic, răspunse gazda. Ea și-a petrecut toată dimineața pe terasă împreună cu mine. Era o zi neobișnuit de caldă chiar și pentru o primăvară timpurie. Sylvia coborî în grădină singură, dar apoi am văzut-o că se întoarce ținîndu-se de mînă cu Maud Why.

– Erau prietene apropiate? întrebă doamna Marple.

– Da... Doamna Bentrey voi să mai spună ceva, dar se abținu la timp și tăcu.

– Cît timp a durat vizita lui Maud în această casă?

– Vreo două săptămîni, parcă.

– N-ați iubit-o, nu-i așa? se interesă sir Henry.

– Cum să nu, de unde ați scos-o și pe aceasta? Mi-a plăcut foarte mult, spuse cu un ton precaut gazda.

– Ascundeți ceva, doamnă Bentrey, pronunță cu un ton de condamnare sir Henry.

– Uite, ați spus că tinerii erau logodiți, și din această cauză tragedia vi se pare și mai îngrozitoare, își făcu auzit glasul doamna Marple. Dar tonul dumneavoastră nu suna convingător cînd ați pronunțat aceste cuvinte.

– Pe toate le observați, doamnă Marple! exclamă doamna Bentrey. Da, aveți dreptate. Nu știu dacă merită să vorbesc despre aceasta, dar...

– Sînteți obligată! spuse ferm sir Henry. Acestea sînt regulile jocului.

– Ei bine! Deci în seara din ajunul tragediei am ieșit pe terasă. Fereastra sufrageriei era deschisă și întîmplător i-am văzut pe Jerry Lorymer și pe Maud Why. Se... se sărutau. Desigur, nu știu cît de serios era acest lucru... Nu poți deosebi dinafară un flirt de o poveste de dragoste... Dar sir Ambrosie nu-l iubea pe Jerry și, probabil, știa ce fel de om este. De un lucru sînt sigură: Maud Why îl adora. Cum se uita la el, se pierdea și se trăda. Cred că Maud și Jerry ar fi fost o pereche mult mai potrivită decît Jerry și Sylvia.

– Dar Lorymer s-a căsătorit sau nu cu această Maud Why? întrebă sir Henry.

– Da, să știți că s-a căsătorit. La o jumătate de an de la tragedie.

– Ia te uită! Și dv. mai afirmați că nu aveți ce povesti. Și cu cîtă iscusință ați purtat discuția: la început ne-ați aruncat pur și simplu un os, iar acum rezultă că osul nici nu se vede de sub stratul de carne!

– Nu trebuie să folosiți cuvinte atît de teribile, îl rugă doamna Bentrey. Numai vegetarienii vorbesc despre carne și cu un asemenea ton că începi să te gîndești dacă merită să-ți mai mănînci biftecul. Apropo, domnul Caroll a fost vegetarian pînă în măduva oaselor. Acești bătrînei aduși de spate, cu barba cărunță, sînt niște oameni foarte ciudați.

– Uite, acum parcă văd în fața ochilor personajele aces-

tei drame, spuse domnul Henry. Şi toţi îmi par oameni destul de interesanţi. Dar dv., doamnă Marple?

- Firea omului este întotdeauna interesantă, sir Henry. Este curios că oamenii de tipuri diferite se comportă, practic, la fel, aflîndu-se în situaţii asemănătoare.

- Un bărbat şi două femei, bombăni sir Henry. Veşnicul triunghi uman. Oare chiar el să fie cauza bătăii noastre de cap? Mi se pare că da.

Doctorul Lloyd tuşi.

- Doamnă Bentrey, întrebă el, şi dumneavoastră v-aţi simţit rău, nu-i aşa?

- Cum să nu? Şi eu, şi Arthur, şi toţi ceilalţi.

- Aşta e că toţi, spuse doctorul. Înţelegeţi ce am în vedere? Omul care a conceput şi a înfăptuit acest plan a acţionat extrem de straniu: ori a crezut orbeşte în întîmplare, ori nu a dat nici două parale pe viaţa oamenilor lui. E greu de crezut în existenţa unui răufăcător, capabil să otrăvească intenţionat opt persoane, deşi scopul lui era să ucidă numai una dintre ele.

- V-am înţeles, spuse gînditor sir Henry. Trebuie să recunosc că o asemenea idee nu mi-a trecut prin cap.

- Dar putea să se intoxice şi el însuşi, observă Jane.

- A lipsit cineva în timpul mesei? întrebă doamna Marple.

- Nu, toţi erau prezenţi.

- În afară de domnul Lorymer, probabil. El nu locuia în casă, nu-i aşa, scumpa mea?

- Nu, nu locuia, dar în acea seară a luat masa împreună cu toţi.

- Dar asta este cu totul altceva! exclamă doamna Marple şi se încruntă, gîndindu-se la ceva.

- Vai ce tîmpită sînt! bombăni ea în cele din urmă. O tîmpită şi jumătate.

- Dar dv. m-aţi pus pe gînduri, Lloyd, spuse sir Henry. - Cum se poate calcula totul la sigur, în aşa fel ca doza mortală să ajungă numai la fată?

- Nu se poate în nici un fel, răspunse doctorul. Iată de ce mi se pare că victima aleasă nu a fost nici pe departe Sylvia.

- Ce?!

- Rezultatul intoxicării cu alimente este imposibil de stabilit dinainte. La masă participă cîţiva oameni. Unul sau doi simt o uşoară indispoziţie, alţi doi se îmbolnăvesc serios, iar unul moare. Dar nu poţi fi sigur că totul se va întîmpla exact aşa: există cazuri cînd acţionează alţi factori. Digitalisul este o otravă care afectează tocmai inima. Aşa cum am spus deja, uneori este prescris ca medicament. În casă se afla doar un singur om care suferea de o afecţiune la inimă. Să admitem că tocmai el a fost ales ca victimă de criminal. Doza, pe care o pot suporta toţi ceilalţi, este mortală pentru el.

- Presupuneţi că ucigaşul l-a avut în vedere pe sir Ambrosie? Iar fata a murit numai pentru că acesta a dat greş? întrebă sir Henry.

- Cui trebuiau să-i rămînă banii bătrînului după moartea acestuia? se interesă Jane Hellier.

- Minunată întrebare! exclamă sir Henry. Pe cînd lucram la poliţie, puneam numai această întrebare.

- Sir Ambrosie avea un fiu, răspunse doamna Bentrey, un adolescent sălbatic, cu un nărav nestăpînit. Cu mulţi ani în urmă s-a certat cu tatăl său, dar sir Ambrosie nu l-a putut dezmoşteni: conform legii, Clodderham-court nu putea fi înstrăinată. Martin Bercey trebuia să primească moşia şi titlul, dar sir Ambrosie mai avea o altă mare proprietate, de care putea dispune cum dorea. Această parte a moştenirii bătrînul a lăsat-o Sylviei. După moartea ei pur şi simplu nu şi-a găsit timp să transcrie documentul, iar peste un an a încetat şi el din viaţă. Probabil că banii au intrat în vistieria regală sau au fost predaţi fiului ca fiind ruda cea mai apropiată. Dar nu pot spune cu exactitate acest lucru.

- Înseamnă că moartea gazdei convenea doar fiului ei şi celei care s-a prăpădit, spuse gînditor sir Henry. Este un tablou destul de neîmbucurător pentru un detectiv.

- Dar cea de a doua femeie nu a primit, oare, nimic? întrebă Jane.

- Doamna Carpenter nu era amintită în testament.

- Doamnă Marple, dv. nu ne ascultaţi deloc, spuse sir Henry. La ce vă gîndiţi, dacă nu este un secret?

- La bătrînul domn Badger, farmacistul, răspunse doamna Marple. El avea o tînără jupîneasă, care i se potrivea mai mult ca nepoată decît ca fiică. Iar după moartea lui s-a constatat că fusese căsătorită legal timp de doi ani cu el, căsătorie ascunsă cu multă grijă. Desigur, răposatul era doar un farmacist şi un om simplu necizelat, pe cînd sir Ambrosie era un om de lume, rafinat, dar firea omenească este de multe ori stereotipă...

- Dar această doamnă Carpenter, rupse tăcerea Jane, era o femeie frumoasă?

- Da, dar frumuseţea ei nu bătea deloc la ochi.

- Avea o voce foarte gingaşă, adăugă Arthur Bentrey.

- Miorlăitoare, îl corectă soţia. Ei, cum v-a plăcut problema mea? Ce ziceţi, n-ar fi bine să trecem la versiuni? începeţi, sir Henry.

- Mă tem să nu vorbesc prea mult, spuse Clittering. Vreau să spun că nu am încă o părere sigură. Să-l luăm, de exemplu, pe sir Ambrosie. Mă îndoiesc că şi-ar fi putut alege un mijloc atît de neobişnuit de sinucidere. Pe de altă parte, moartea pupilei nu-i aducea nimic bun. Cred că pe sir Ambrosie putem să-l lăsăm în pace. Domnul Caroll. N-avea nici un motiv s-o ucidă pe fată. Dacă victima adevărată ar fi fost sir Ambrosie, atunci domnul Caroll i-ar fi sustras mai degrabă nişte manuscrise vechi, a căror absenţă, în afară de bătrîn, nimeni n-ar fi observat-o niciodată. Slăbuţ şi neverosimil. După toate probabilităţile şi domnul Caroll trebuie lăsat în pace. Domnişoara Why. N-a avut nici un motiv să dorească moartea lui sir Ambrosie, în schimb avea motive foarte serioase pentru uciderea Sylviei. Maud dorea să-i sufle cavalerul şi, judecînd după vorbele doamnei Bentrey, această dorinţă era foarte puternică. Mai mult. Maud s-a dus cu Sylvia în grădină şi acolo a avut po-

sibilitatea să adune iarba de care avea nevoie. Nu, domnişoara Why trebuie avută în vedere! Deci, acum este rîndul tînărului Lorymer... Uite cine trebuie să viseze la moartea bătrînului şi a Sylviei. Descotorosindu-se de logodnică, putea să se căsătorească cu prietena ei, deşi ar fi fost de prisos s-o omoare pe Sylvia; ce înseamnă în vremurile de azi o logodnă ruptă? Un fleac. Iar în cazul morţii lui sir Ambrosie Jerry căpăta posibilitatea să se căsătorească cu o fată bogată în loc de una săracă. Importanţa acestui lucru depindea de mijloacele financiare ale tînărului. Dacă se va dovedi că proprietatea lui era ipotecată şi răsipotecată, iar doamna Bentrey ne-a ascuns acest fapt, o voi învinui de încălcarea regulilor.

...Deci mai rămîne doamna Carpenter. Eu o suspectez tocmai pe ea. Aceste mîini albe... Şi un alibi miraculos. Însă eu nu prea cred în alibi. Dar dacă ar fi să arăt pe cineva cu degetul, atunci aş arăta-o în primul rînd pe Maud Why: împotriva ei sînt mai multe probe decît împotriva tuturor celorlalţi.

– Cine urmează? întrebă doamna Bentrey. Dv. doctore Lloyd.

– După părerea mea, Clittering greşeşte, presupunînd că cineva a vrut s-o ucidă pe fată, spuse doctorul. Eu sînt convins că răufăcătorul a încercat să se răfuiască cu sir Ambrosie. Mă îndoiesc că tînărul Lorymer poseda cunoştinţele necesare pentru o asemenea treabă. Înclin spre ideea că vinovată este doamna Carpenter. Ea a trăit mult în familie, cunoştea starea de sănătate a stăpînului casei şi putea aranja totul de aşa manieră ca fata să adune iarba care îi trebuia. Dv. înşivă aţi spus că Sylvia era cam prostănacă. Trebuie să recunosc că nu văd nici un motiv pentru o asemenea crimă, dar risc să presupun că odată, cu mult înaintea acestor evenimente, sir Ambrosie a făcut un testament în care era inclusă şi doamna Carpenter. Asta-i tot, de nimic mai bun nu sînt în stare.

Doamna Bentrey își îndreptă privirea către Jane Hillier.

– Nu știu ce să mai spun, începu aceasta. De ce să nu admitem că ucigașa a fost chiar Sylvia? La urma urmelor ea a dus verdeața la bucătărie. Dv. însivă ați spus că sir Ambrosie era împotriva căsătoriei ei. Ucigîndu-l, căpăta banii și posibilitatea să se căsătorească cu Lorymer, iar starea sănătății tutorelui său o cunoștea nu mai puțin decît doamna Carpenter.

– Dar dv. ce credeți, doamnă Marple? întrebă gazda.

– Cred că sir Henry a aranjat minunat totul pe sertărașe – răspunse bătrîna doamnă. Și doctorul Lloyd a vorbit foarte concret. E adevărat că doctorul nu a apreciat destul de veridic un aspect al spuselor sale. Nefiind medicul curant al lui sir Ambrosie n-avea de unde ști de ce anume boală de inimă suferea acesta.

– Nu prea înțeleg la ce vă referiți, observă doctorul Lloyd.

– Ați presupus că în afecțiunea de care suferea sir Ambrosie digitalina putea avea un efect mortal. Dar noi nu avem nici un fel de dovezi că boala avea tocmai un asemenea caracter și totul putea fi invers. Chiar dv. ați spus că într-o serie de cazuri digitalina este prescrisă ca medicament.

– Chiar dacă ar fi așa, tot nu pricep unde bateți.

– Înspre faptul că sir Ambrosie putea foarte bine avea digitalină pură. Închipuiți-vă că vreți să intoxicați pe cineva cu otravă. Cel mai simplu este să presari fiecăruia o cantitate mică de condiment, iar victimei ceva mai mult. Nimănui nici măcar nu-i trece prin cap că a fost săvîrșită o crimă. Este foarte posibil ca pe lîngă frunzele de degețel Sylvia să fi înghițit digitalină în stare pură. Lui sir Ambrosie i-a fost foarte ușor să-i presare otrava în cocteil sau chiar să o convingă pe față să bea puțină ca tonifiant.

– Vreți să afirmați că sir Ambrosie și-ar fi otrăvit pupila? Pe această încîntătoare și mult iubită fată?

– Exact așa, răspunse doamna Marple. Amintiți-vă de domnul Badger și de tînăra sa jupînească. Să nu credeți că un bărbat de șaizeci de ani nu este capabil să se îndrăgostească de o fată de douăzeci de anișori, așa ceva se întîmplă aproape la fiecare pas. Iar în cazul unui ins dominator de tipul lui sir Ambrosie pasiunea a căpătat forme monstruoase, transformîndu-se într-o obsesie. Ideea însăși a căsătoriei Sylviei îl scotea din minți. Sir Ambrosie se împotrivi din toată ființa sa, dar, suferind un eșec, gelozia nebunească i s-a dezlănțuit într-o asemenea măsură, că a preferat s-o omoare pe fată decît s-o lase să se căsătorească cu tînărul Lorymer. Planul crimei a fost urzit timp îndelungat. Sir Ambrosie a semănat în straturile de salvie degețel, iar, cum se știe, pentru ca iarba să crească, este nevoie de timp. În acea zi, el a cules singur verdeața și i-a dat coșulețul Sylviei ca să-l ducă în bucătărie. Cred că trebuie să privim îngrozitoarea lui faptă de pe pozițiile carității, cu îndurare: bătrînii se comportă în modul cel mai imprevizibil atunci cînd este vorba de fete tinere.

– Doamnă Bentrey, totul s-a petrecut într-adevăr așa cum a spus doamna Marple? întrebă sir Henry.

– Da, stăpîna casei dădu din cap. Am considerat foarte sincer această moarte drept un accident, dar după prăpădirea lui sir Ambrosie cineva mi-a trimis scrisoarea lui, în care el îmi dezvăluia tot adevărul. Am fost prieteni buni și de aceea m-a ales tocmai pe mine. Să nu credeți că i-am înșelat încrederea: am schimbat toate numele și am născocit locul acțiunii. Chiar și Arthur n-a înțeles nimic la început și numai după aceea a intrat în joc. Deși, așa cum se scrie în romanele polițiste, „toate personajele acestei drame sînt imaginare". Iar dv. nu veți afla niciodată adevăratul lor nume: jocul este joc.

În românește de
Vasile OROIAN

ANTOLOGIA UMORULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

— Am auzit că Lunei i se apropie sfîrșitul.

— Cum așa? De unde știi?

— S-a anunțat la radio că Luna intră în ultima sa fază.

— Tovarășe director, am inventat un computer care în multe privințe seamănă cu omul.

— Cum așa?

— Cînd greșește dă vina pe un computer.

Vorbesc doi savanți:

— După calculele mele, noua cometă va trece în apropierea Pămîntului după 2 241 940 de ani și trei luni.

— Ești sigur? Vezi să nu ne facem de rîs!

— Știi de ce stă elicopterul acela de zece minute în aer, fără să se deplaseze în vreo direcție?

— Da, tovarășe instructor, i s-a terminat benzina.

— Ieri am cumpărat un storcător de legume și fructe.

— Și ești mulțumit?

— Da. Numai că trebuie să zugrăvesc bucătăria.

— Alo, Mirele, ai reușit să faci aspiratorului modificările acelea de care-mi vorbeai?

— Sigur că da, doar de la el îți vorbesc!...

— Bine, dragule, că am ajuns acasă!

— Ia uită-te, avem un bilet pe ușă.

— Ce scrie?

— „Vă rog să stați acasă, vin într-una din zile în această toamnă sau iarnă pentru reparație. Instalatorul.